DOLENJSKI LIST

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA OKRAJA NOVO MESTO

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto – Izhaja vsak četrtek – Posamezna številka 20 din – LETNA NAROČNINA 900 din, polletna 450 din, četrtletna 225 din; plačljiva je vnaprej – Za inozemstvo 1800 din oziroma 4 ameriške dolarje – TEKOČI RAČUN pri Mestni hranilnici – Komunalni banki v Novem mestu štev. 606-70/3-24

Štev. 13 (575) Leto XII.

NOVO MESTO, 30. MARCA 1961

UREJUJE uredniški odbor – Glavni in odgovorni urednik Tone Gošnik – NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Glavni trg štev. 3 (vhod iz Dilančeve ulice) – Poštni predal Novo mesto 33 – TELEFON uredništva in uprave štev. 127 – Nenaročenih rokopisov in fotografij ne vračamo – TISKA Časopisno podjetje »Delo« v Ljubljani

V jeseni nam je vreme lani močno nagajalo; mokrote je bilo ven in ven preveč, zato bo treba zdaj pošteno pohiteti, da dohitimo zamujeno. Spomladanska setev je zlasti letos nadvse odgovorna naloga; tudi družbene organizacije naj pomagajo zadrugam, da bo podpisovanje pogodb hitreje potekalo. Zadružni sveti in vodstva zadrug pa naj pri tem ne zamudijo niti enega dneva!

Le 15 dni še preostaja

Le toliko časa je še do pomladanske setve, zato je potrebno hitro in odločno ukrepanje – Poslovne enote zadrug vse preveč čakajo na kmeta, zato je podpisanih še zelo malo pogodb – Strokovnjakovo mesto je sredi proizvodnje

25. marca je bil v Novem mestu občni zbor kmetijske skupine društva inženirjev in tehnikov. Zbor se je zaradi res tehtnega poročila upravnega odbora in strokovno bogatega poročila inž. Lojzeta Lovka o nalogah kmetijskih strokovnjakov v letošnjem družbenem planu izpremenil v plodno delovno posvetovanje. Vse, kar je bilo prebrano ali povedano, je bilo zelo kratko, pa vendar bogato po vsebini.

Kmetijska skupina DIT v našem okraju šteje 93 članov 29 inženirjev, 64 tehnikov in 2 izredna člana). Največ kmetijskih strokovnjakov je v novomeški občini (39), v posavskih jih je 39, le 17 strokovnjakov pa je v občinah Črnomelj, Metlika in Trebnje. Tu so vzrok slabi življenjski in delovni pogoji. Letos bo število kmetijskih strokovnjakov naraslo za 100 odst., kajti te dni bo končalo blizu 100 mladih ljudi Srednjo kmetijsko šolo za odrasle na Grmu in enako redno šolo v Mariboru.

V proizvodnji je zdaj zaposlenih več kot 50 odstotkov strokovnjakov. Še vedno močno primanjkuje specializiranih in kvalificiranih delavcev za obrate in ekonomije družbenih posestev in zadrug. Takoj je treba pričeti z izobraževanjem in specializacijo na delovnem mestu tudi v kmetijstvu. Kmetijskim strokovnim šolam moramo določiti status in jim zagotoviti sredstva bodisi v občini, okraju ali z medobčinskimi prispevki. Ne smemo pozabiti, da kmetijski strokovnjak ni samo izvedenec v stroki, ampak mora biti tudi družbeno politični delavec, saj uvajamo v kmetijstvu nove socialistične družbene odnose.

Plan bo terjal resne napore

21,4-odstotno povečanje kmetijske proizvodnje (če upoštevamo predelavo, celo 29,7-odstotno) ni majhna stvar. V posameznih kmetijskih panogah nalaga plan naslednji porast proizvodnje: v poljedelstvu 10,2 odst., v živinoreji 12,9 odstotka, v vinogradništvu 17,4 odst., v sadjarstvu pa 323 odstotni porast. Izpolnitev planskih nalog je v marsičem odvisna od vremena pa tudi od tega, kako se bodo kmetijske organizacije lotile proizvodnje.

Dosledno moramo uresničevati odloke o agrominimumu, povečati uporabo umetnih gnojil, zagotoviti dovolj sortnih semen, smotrno izkoriščati in hkrati povečati površine v družbeni proizvodnji ter pričeti z asanacijo sadovnjakov in obnovo vinogradov. Najpomembnejša je živinorejska proizvodnja. Stalež govedi moramo letos povečati od dosedanjih 65 tisoč na 75 tisoč glav. Predvsem bomo povečevali prirejo telet, skušali pa tudi povečati molznost krav, ki je še sorazmerno nizka (povprečno 1.650 litrov). Povečani stalež govedi narekuje resno razmišljanje o proizvodnji krme, katere je že lani primanjkovalo. Zgodnja košnja in pridelovanje njivske krme bi lahko stanje izboljšala. Precej bomo povečali tudi svinjerejo, ki je lani malo upadla. Pogodbena reja goved in prašičev je zaradi ugodnih cen za proizvajalce privlačna.

Velik delež družbene proizvodnje

Proizvodnja v družbenem sektorju se bo letos povečala za 69,2 odst. Posestva niso več predmet kritik kot nekdaj, vendar je še mnogo pomanjkljivosti. Hektarski donosi so še vedno nižji kot v pogodbeni proizvodnji, čeprav so tam pogoji mnogo slabši. Mnogo pomeni živinoreja, zaradi zaostajanja krmske proizvodnje pa je pričakovati mnogo težav.

2900 ha obdelovalnih zemljišč imajo posestva in ekonomije, le KZ Metlika in KZ Žužemberk še nimata svojih proizvodnih obratov. Zadruge imajo v zakupu 905 ha zemljišč. Konec leta je bilo na posestvih in ekonomijah 3700 goved (leta 1958 le 1200!). Čeprav ni urejenih pitališč, je družbena proizvodnja dala lani na trg 860 goved. Siliranje krme se je povečalo, čeprav ne dovolj; povečati bo treba molz-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Za resnično enakopravnost žene

je bilo doslej še vse premalo truda vseh družbenih činiteljev, preveč pa je že načelnega, deklarativnega priznavanja te enakopravnosti – Zapiski z nedeljske občinske konference žena v Sevnici

Več kot 90 delegatk iz vseh krajev občine so je v nedeljo zjutraj zbralo v Sevnici na konferenco, kjer so se pogovorile o svojih problemih in delu. Posvetovanja se je udeležilo tudi večje število gostov iz okrajnih in občinskih vodstev političnih organizacij, medtem ko je zbranim ženam zapel pionirski pevski zbor. Razen recitatorke so žene pozdravili tudi sevniški pionirji.

Konferenco je začel predsednik obč. odbora SZDL **Franci Avsec**, nakar sta poročali tovarišici **Marinka Hafner** iz **Zlata Vintar**. Oba referata — prvi je obravnaval zgodovino ženskega gibanja, drugi pa položaj žene nekoč in danes — sta bila sprejeta z odobravanjem. Zgoščena razprava je zajela nato skoraj vsa področja udejstvovanja naših žena in je v njej sodelovalo 14 delegatk in predstavnikov organizacij.

Razprava je pokazala, da so problemi žena več ali manj splošno družbeni problemi in ne zadevajo samo žena. Vprašanja, kot so stanovanjska skupnost, varstvo otrok in vzgoja, delo krajevnih odborov na vasi, program organizacij SZDL, ustanavljanje klubov, igrišč, raznih servisov in pod. — vse to so vprašanja v s e h naših ljudi, ne pa samo določenih organov v družbi. Položaj žene v teh ustanovah oz. organizacijah daje samo posebno obeležje tem vprašanjem vse dotlej, dokler žena iz proizvodnje ne bo imela tudi dejanskih možnosti, da se pri reševanju teh zadev pokaže kot nosilec pobud in soizvrševalec nalog.

Delež žena pri odločanju pa je danes še znatno manjši, kot je njihov delež v ustvarjanju splošnih dobrin. Vzrok temu je pomanjkanje časa, preobremenjenost, pa tudi stara oblika delitve dela v družini. Vzgoja otrok, skrb za prehrano in vsa druga »ženska« dela pa morda le niso samo »ženske« naloge; marsikatere od njih bi lahko prenesli tudi na očete in može. Tu pa smo še precej konservativni in se celo radi posmehujemo, ko razpravljamo v družbi ali doma o resnični enakopravnosti žena.

Posebne težave je razprava na konferenci pokazala tudi glede kvalifikacije žena v proizvodnji in v pošolskem izobraževanju. Delegatke so prav tako ugotovile, da ima delo kmečkih žena, ki nosijo veliko breme v sodobni proizvodnji, še vedno premalo priznanja. Vrtci in otroške vzgojne ustanove zaostajajo za potrebami. Že znana ugotovitev, da je v organih oblasti vse premalo žena, velja seveda tudi za sevniško občino. Precej perečih problemov je v stanovanjski skupnosti, v zdravstveni zaščiti žena in mater z otroki in pod.

Izrečenih je bilo veliko koristnih in plodnih misli. Ali naj ostanejo le v zapisniku? Žene so sklenile, da jih je treba začeti uresničevati preko krajevnih organizacij SZDL; zahtevale bodo pravice, ki jim gredo na podlagi njihovega dela in deleža v naši družbi. Konferenca je ugotovila:

Preveč je že deklarativnega priznavanja ženske enakopravnosti, premalo pa konkretnega truda vseh družbenih činiteljev za dejansko enakopravnost žene.

Delegatke so potrdile predlog okrajnega odbora SZDL za udeležbo 4 predstavnic žena našega okraja na zvezni konferenci, ki bo v Zagrebu. — Po konferenci so si ogledale pet filmov, s plodnega posvetovanja pa so odšle s trdnim sklepom, da bo poslej pobuda za reševanje vseh ugotovljenih problemov vedno v njihovih rokah.

-ok.

VREME

od 30. marca do 9. aprila

Približno do 2. aprila nestalno vreme s pogostimi padavinami in hladno. Sneg včasih do nižin. Nato približno 4 dni lepo vreme s mrazom ponoči, pozneje topleje. Nekako od 7. aprila dalje zopet nestalno vreme s pogostimi padavinami in kasneje tudi močna ohladitev.

V. M.

73 novih strokovnjakov

25. marca zvečer je bila na Grmu v Novem mestu slovesnost ob zaključku pouka prve skupine gojencev oddelka za odrasle na Srednji kmetijski šoli. Prisotni so bili sekretar OK ZKS Franc Pirkovič, predsednik OLO Niko Belopavlovič, predsednik OZZ Tone Pirc, prejšnji direktor šole inž. Milan Bračika, predstavnik občine in družbenih organizacij ter profesorskega zbora in tudi naši gojenci, ki so letos končali Srednjo kmetijsko šolo v Mariboru. Udeležba najvišjih domačih predstavnikov je dokaz, kako cenimo veliko pridobitev: prve v našem okraju izšolane srednje kmetijske kadre.

Direktor šole inž. Niko Rihar je v otvoritvenem govoru naštel vzroke, ki so narekovali ustanovitev šole, razne težave med poukom ter se zahvalil vsem, ki so šolj pomagali. Nove kmetijske strokovnjake, ki so pravkar končali šolo, je pozval, naj povsod dostojno predstavljajo zavod, ki jih je vzgojil, in naj se še naprej nenehno strokovno izpopolnjujejo. V šoli življenja in prakse, v katero stopajo, jim je zaželel kar največ uspehov. Nato je najboljšemu učencu Marku Štrbencu ter Francu Juvancu, ki je bil razen tega tudi organizator in vodja gojencev, podelil spominsko darilo šole. Profesorskemu zboru in upravi šole se je nato v imenu gojencev zahvalil Franc Juvanc ter hkrati predal simbolična darila predavateljem Jožetu Perku, ing. Branku Vrbincu in Tonetu Potočniku.

Tovariš Franc Pirkovič je nato, na kratko povzeto, gojencem povedal: »Mladi kmetijski strokovnjaki, čestitam vam za uspešni študij! Čakata vas dve veliki nalogi: še naprej se izpopolnjevati v stroki, da bi dobili iz zemlje čimveč, in postati družbeno politični delavci. Druga naloga je težja od prve, saj je prevzgojiti človeka najtežje delo, vi boste pa imeli vsak dan posla z našim kmetom. Uspeli boste le, če boste prepričani v pravilnost naše poti v kmetijski proizvodnji in socializaciji vasi. Zahvaljujem se vam, profesorskemu zboru in vsem, ki so pomagali pri organiziranju šole. Še enkrat vam čestitam in vam želim, da bi bilo vaše delo uspešno!«

Izmed 90 gojencev (17 jih je bilo z Gorenjskega) je končalo šolo z odliko 13, s prav dobrim uspehom 23, z dobrim 39, z zadostnim štirje, 11 gojencev pa ima popravne izpite.

Vlado Lamut: »BEGUNCI« (litografija, 1941 — begunci, ki so ušli s Štajerskega na Dolenjsko)

Nas bo že kmalu 19 milijonov?

V soboto zjutraj se začne popis prebivalstva, s katerim bomo v državi zbrali natančne in popolne podatke o številu prebivalstva in njegovi sestavi — Pred 8 leti nas je bilo skoraj 17 milijonov — V Evropi so od nas večje države SZ, Zah. Nemčija, Vel. Britanija, Italija, Francija, Španija, Poljska in Romunija — V Sloveniji se rodi vsak dan povprečno po 80 otrok, umre 40 ljudi, še več pa se jih seli — Nestrpno bomo pričakovali nove podatke o številu prebivalstva v našem okraju — Pri popisu bo sodelovalo 610 ljudi.

Dober gospodar vedno ve, koliko ima doma tega in onega, kar potrebuje za delo. Brez točnih podatkov si danes ne moremo več predstavljati napredka v katerikoli panogi in nič ni bolj razumljivo kot to, da si želi takega pregleda tudi država. Posebno še naša, ki ima izredno velik prirast prebivalstva. Zato se bo v soboto, 1. aprila, začel tretji povojni POPIS PREBIVALSTVA v FLRJ. Od zadnjega popisa, ki je bil leta 1953, smo doživeli hkrati z izredno velikim gospodarskim vzponom in razvojem države tudi velike spremembe v sestavi našega prebivalstva. Zato je glavni namen sedanjega popisa, da dobimo popolne in natančne podatke o številu prebivalstva in njegovi sestavi po spolu, starosti, narodnosti, šolski izobrazbi, poklicu, zaposlitvi, kvalifikaciji in vrsti drugih znakov, s katerimi bo mogoče dobiti kar najboljši vpogled v stanje prebivalstva in v značilnosti njegovega razvoja.

Za popis je določen odločilni trenutek, na katerega se nanašajo vsi podatki: to je polnoč med 31. marcem in 1. aprilom 1961, medtem ko bo popis trajal ves teden od 1. do 7. aprila. Popis prebivalstva je odgovorna naloga, ki je tudi vse prej kot lahka. Na tisoče državljanov bo pomagalo pri tem pomembnem zbiranju podatkov okrajnim in občinskim popisnim komisijam. Popisovalci bodo obiskali sleherno družino, stanovanje in naselje v državi. Popisovalci bodo imeli po 3 ali 4 različne obrazce (tiskovine), katere bodo izpolnjevali državljani sami ali pa s pomočjo popisovalca. Osnovni obrazec je **popisnica**, s katero se popiše vsak posameznik. Gospodinjstvo se popiše z **gospodinjskim listom**. V mestih, kjer bo hkrati tudi popis stanovanj, bodo imeli popisovalci tudi posebne **stanovanjske liste**. Razen tega bodo občine obnovile ob popisu svoje registre in bo zato za vsakega stalnega prebivalca nekega kraja spolnjen tudi poseben **obrazec za register**. Za vse delavce, uslužbence in vajence v podjetjih, ustanovah, delavnicah, zadrugah in pod. bodo izpolnjeni še posebni **pomožni listi** za odgovore na nekatera vprašanja v »popisnici«. Tudi te pomožne liste, ki so jih že izročili delavcem in uslužbencem v podjetjih oz. ustanovah, bo treba oddati popisovalcem, ko bodo prišli v gospodinjstva.

Popisani bodo torej vsi ljudje, ki bodo ob času popisa na ozemlju naše države, ne glede na to, ali so naši državljani ali ne. V popisnih obrazcih je mnogo vprašanj, na katera bodo morali ljudje odgovoriti. Morda se bo komu zdelo odveč, da bi na vsa vprašanja dajal odgovore. Toda to je dolžan storiti sleherni državljan; o tem je že lani decembra izšlo posebno zakonito določilo, ki obvezuje ljudi, da morajo ob popisu dati vse podake, ki jih od nas zahtevajo obrazci.

Zanimivi podatki sedanjega popisa bodo znani že letos, saj nas vse zanima, koliko prebivalcev ima zdaj naša država. S pomočjo najmodernejših elektronskih računskih strojev bodo v Beogradu takoj začeli sestavljati zbirnike. Na področju Jugoslavije so bili doslej 4 popisi: leta 1921, 1931, 1948 in 1953. Pri zadnjem popisu je imela Slovenija leta 1953 1,504.427 prebivalcev, ki so živeli v 410.780 gospodinjstvih (družinah). Vsa FLRJ je imela pred 8 leti v današnjih mejah skoraj 17 milijonov ljudi (natančno: 16,991.449). Vsako leto pa se pomnoži prebivalstvo naše države za pribl. četrt milijona ljudi; zato pričakujemo, da bomo kmalu dosegli številko 19 milijonov. Potemtakem sodimo med srednje velike države v Evropi.

Prebivalstvo v državi se seveda nenehno spreminja. Vsak dan se na primer v Sloveniji rodi povprečno po 80 otrok, 40 ljudi pa umre, medtem ko se jih še več seli. Zadnja leta se kmečko prebivalstvo seli iz vasi v mesta in industrijske kraje, kar spet spreminja socialni sestav prebivalstva. Vse to bo sedanji popis točno zajel in pokazal tudi vzroke močnega preseljevanja ljudstva v naši državi. — Razen podatkov, pomembnih za našo državo in gospodarstvo, bo popis hkrati tudi mednarodna obveznost naše države, ki je članica mednarodnih združenj za statistiko v okviru OZN.

V novomeškem okraju bo sodelovalo pri popisu 610 ljudi (popisovalcev, inštruktorjev, članov popisnih komisij in dr.).

OPOZORILO VSEM DRŽAVLJANOM: pripravite povsod rojstne podatke o članih družin (osebne izkaznice, rojstne liste oz. druge dokumente)! V mestih, kjer bodo popisana tudi vsa stanovanja, pripravite zapisnik o točkovanju stanovanj, ki ste ga dobili ob zadnjem ocenjevanju stanovanj! V dneh od 1. do 7. aprila vas bodo obiskali popisovalci z navedenimi obrazci. Tiskovine lahko izpolnite sami, kdor pa tega ne bi znal, bo popisovalcu povedal podatke za odgovore na vprašanja. Pomagajte popisovalcem s tem, da boste že sami izpolnili kar največ obrazcev!

V ponedeljek je minilo dvajset let od zgodovinskega 27. marca 1941, ko so naši narodi pod vodstvom Komunistične partije Jugoslavije ovrgli izdajalsko politiko takratne kraljevske vlade Cvetkovič-Maček, ki je pristopila k trojnemu paktu (Berlin—Rim—Tokio). Ves svet se je tiste dni presenečen ozrl na pogumni Beograd, ki se je tako odločno postavil po robu takrat na videz nepremagljivemu nacizmu in fašizmu. Zasužnjevalni pohod

27. MAREC

Nemcev, ki so spravili pod svojo peto že večji del Evrope, se je zaustavil zaradi dogodkov v mali balkanski državi, ki je prisilila Hitlerja, da je moral za več kot mesec dni odložiti svoje načrte o napadu na Sovjetsko zvezo. Marca 1941 so pisali vsi večji časniki sveta: »Eno izmed najhrabrejših ljudstev Evrope se je postavilo po robu ‚novemu redu'. Dogodek v Beogradu je zgodovinskega pomena...«

Zato lahko brez zadrege imenujemo 27. marec tudi prvi dan naše revolucije, uvod v težke, a slavne dni oborožene vstaje in zgodovinske odločitve, ko je vse ljudstvo enodušno odobrilo politiko naše Partije. Sedemindvajseti marec 1941 je našel našo Partijo pripravljeno. Bila je popoln gospodar položaja in visoko je dvignila neomadeževano rdečo zastavo revolucije v boj za novo Jugoslavijo. Bakla upora jugoslovanskih narodov, prižgana 27. marca 1941, je pogumno in ponosno svetila v temačni svet fašističnega nasilja.

V Krškem: samostojna poštna ekonomska enota

Nova avtomatska telefonska centrala bi stala 114 milijonov — Vprašanje ekonomskih telefonskih naročnin — Priključitev pošte iz Sevnice k ekonomski enoti Videm-Krško

Nedavno je bila v Vidmu-Krškem seja Sveta za gospodarstvo ObLO, na kateri so razpravljali o poštni, telefonski in telegrafski službi. Seji je prisostvovala tudi direktorica PTT podjetja Novo mesto tov. Dragica Rome. Iz njenega obširnega poročila povzemamo, da je s 1. januarjem 1961 pričelo obratovati v Sloveniji devet podjetij, med drugim tudi v Novem mestu, ki vključuje 64 pošt. Predvidevajo, da bi bilo na območju okraja 5 osnovnih PTT enot, med drugimi tudi v Vidmu-Krškem. Samostojna ekonomska enota bo vzdrževala PTT manipulacijo in tehnično službo na področju ene ali več občin. Ta enota bo imela svoj sklad obratnih in osnovnih sredstev, pravilnike o razdeljevanju osebnih dohodkov in svoje organe upravljanja. Pri ustanavljanju samostojne enote v Vidmu-Krškem nastaja problem poslovnih prostorov. Zato bo potrebno zgraditi novo stavbo za PTT službo čimprej, kajti dobavni rok avtomatične telefonske centrale je 18 do 20 mesecev. Stroški za popolno avtomatizacijo telefonske centrale z gradnjo poslovnega prostora bi znašali 114 milijonov 800 tisoč dinarjev. Denar bi zagotovili z združevanjem sredstev okraja, občine in gospodarskih organizacij, s predplačilom stroškov za vključitev naročnikov v avtomatsko telefonsko centralo, z zagotovitvijo kredita podjetju za PTT promet Novo mesto in z združevanjem sredstev med podjetji PTT v republiki.

Pojavlja se tudi vprašanje ekonomskih naročnin. Sedanji dohodki celotne telefonske službe ne krijejo lastnih stroškov. Naročniki plačujejo mesečno naročnino 3.200 dinarjev, v kateri so vračunani vsi 10-kalni pogovori. Pri avtomatski telefonski centrali bi plačal naročnik razen naročnine 2.000 dinarjev, za vsak lokalni pogovor pa še deset dinarjev. V občini Videm-Krško je trenutno 113 naročnikov, na Senovem pa 30.

Pošta v Sevnici ima velike težave s prostori. Zato se namerava združiti z ekonomsko enoto v Vidmu-Krškem. Ko se bodo v Sevnici našli primerni prostori, se bo podjetje osamosvojilo.

Na posvetovanju je bila izražena želja, naj bi čimprej izboljšali medkrajevno telefonsko zvezo. Sedanje stanje je zares nevzdržno. Zaradi tega se je že močno uveljavil izrek: »Če se ti mudi, pojdi peš, ker boš hitro opravil, če imaš čas, pa telefoniraj«!

Svet za gospodarstvo pri ObLO Videm-Krško podpira in priporoča zamisel graditve novega poštnega poslopja z avtomatsko telefonsko centralo.

Drago Kastelic

S skupnimi prizadevanji

Na seji občinskega odbora SZDL v Novem mestu, bila je v petek, so člani razpravljali o kongresu SZDL Slovenije, o proizvodnih nalogah kmetijstva in o volitvah v nove zadružne svete.

Tako so sklenili načrtno seznanjati člane in vse državljane o novih gospodarskih spremembah. V ta namen je pri Občinskem odboru SZDL pripravljen poseben aktiv predavateljev, ki bo na bližnjih zborih volivcev tolmačil nove ukrepe. Dalje bodo poživili sekcije pri krajevnih organizacijah SZDL tako, da bodo postale v resnici najvažnejša oblika sodelovanja državljanov pri reševanju posameznih zadev.

Pomemben je tudi sklep, ki pravi, da bodo morale gospodarske organizacije v prihodnje še bolj gospodarno proizvajati kot doslej. Hkrati pa morajo močneje uveljavljati vsestransko sodelovanje med kolektivi in komuno, zlasti pri zadovoljevanju osnovnih potreb državljanov. Tu naj bi imelo najvažnejšo vlogo združevanje sredstev za reševanje skupnih komunalnih problemov. Socialistična zveza pa mora biti tudi močna opora pri krepitvi organov družbenega upravljanja in delavskega samoupravljanja, ter večjega družbenega uveljavljanja žena.

Ko so govorili o proizvodnih nalogah v kmetijstvu, so najprej razčlenili uresničitev načrta pogodbene proizvodnje. Ugotovili so, da je načrt rastlinske proizvodnje doslej uresničen le 20 odstotno, medtem ko je načrt živinorejske proizvodnje celo presežen. V zvezi s tem so sklenili, da morajo kmetijske zadruge pospešiti sklepanje pogodb z proizvajalci.

Kar zadeva volitve v nove zadružne svete, ki bodo v novomeški občini 23. aprila, je odbor naglasil, da mora Socialistična zveza sodelovati pri kadrovski izbiri novih zadružnih svetov. Še posebej pa so podčrtali, da je treba pri tem dati več poudarka ženam — proizvajalkam, ki ustvarijo dobro polovico kmetijske proizvodnje v občini. Zato meni odbor, naj bi bilo v novih zadružnih svetih vsaj 40 odstotkov žena.

I. Z.

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

POT MIRU

Titova pot prijateljstva in miru še ni končana, toda že je mogoče spregovoriti o njenem pomenu, čeprav se bodo posledice le sčasoma pokazale v vsej veljavi. Ko to pišemo, plove »Galeb« ob zahodnoafriški obali proti Maroku. Za predsednikom Titom in njegovim spremstvom pa so že obiski v Gani, Togu, Liberiji, Gvineji in Maliju. Na vrsti so še Maroko, Tunizija in Združena arabska republika.

To so bili naporni dnevi, toda dnevi izpolnjeni z zadoščenjem in prepričanjem, da je politika, ki jo ubira Jugoslavija v svetu pravilna in modra. V teh dneh je Tito doživel veličastne sprejeme množic, saj je bil ponekod prvi evropski državnik, ki je prišel na obisk po osvoboditvi teh držav. Afrika čuti, kdo je njen prijatelj.

Toda ne gre samo za čustva. Gre za razumno politiko sodelovanja z osvobojenimi narodi, za miroljubno koeksistenco, za varovanje miru v svetu, ki ga pretresajo blokovska nasprotja in še vedno prehaja iz krize v krizo. Mali narodi niso več objekt tuje politike, ampak zavestni subjekt, ki ve kaj hoče in aktivno posega v svetovno dogajanje, ker hoče odločati o lastni usodi in soodločati pri velikih odločitvah današnje dobe.

Potemtakem naš predsednik s svojim obiskom v Afriki ni samo okrepil položaja Jugoslavije v mednarodnem svetu, ampak je storil uslugo tudi svetovnemu miru in razumevanju, saj ničesar, kar je bilo storjenega, povedanega in podpisanega med njegovo potjo, ni mogoče razlagati drugače, kot iskreno prizadevanje podpreti vse tiste sile, ki se borijo za mir, za lastno neodvisnost, za boljše življenje in za enakopravnost med narodi.

In še nekaj je važno: Afrika se je to pot srečala z zastopnikom tiste Evrope, ki ni nikoli imela kolonij ne v Afriki ne kje drugje po svetu, ampak je bila da nedavnega še sama na pol kolonija. Da se Afrika tega dejstva zaveda, je prišlo nekajkrat do izraza na uradnih in neuradnih govorih in priložnostih.

Laoška kriza je v zadnjih tednih prerasla v pravi svetovni glavobol. Čedalje bolj je začela pritegovati v svoj vrtinec oba bloka, tako da je nastala resnična nevarnost za spopad v tem delu sveta. Kaže pa, da se vendarle nihče ne upa storiti usodnega koraka in neposredno intervenirati v Laosu, ker bi to zelo verjetno imelo daljnosežne posledice za svetovni mir.

Trenutno je položaj takle: predsednik zakonite laoške vlade princ Suvana Fuma je obiskal New Delhi, Pariz in London in se razgovarjal z najvišjimi državniki teh držav o rešitvi laoške krize. Potrebna je obnovitev nadzorne komisije za Laos in takojšnje sklicanje konference štirinajstih držav, ki naj bi zagotovila Laosu dejansko nevtralnost med bloki. Sredi mrzličnega iskanja rešitve je posebno pozornost vzbudil sestanek med Kennedyjem, ameriškim predsednikom in sovjetskim zunanjim ministrom Gromikom v Washingtonu, dalje sestanek med Kennedyjem in britanskim premierom Macmillanom v Key Westu na Floridi, več drugih sestankov, dopisovanje med Kennedyjem in Hruščevom in tako dalje.

Zdaj so si že vsi prizadeti priznali, da je rešitev laoške krize lahko samo politične narave. Z drugimi besedami, vsak vojaški poseg bi imel za posledico nevaren spopad, ki bi ga bilo zelo težko omejiti na Laos ali celo samo na jugovzhodno Azijo. To je bila prisiljena priznati celo ameriška politika, ki zelo razburjeno opazuje vojaške poraze svojih varovancev v Laosu — oboroženih sil princa Bun Uma.

Toda medtem ko je slišati celo iz Washingtona optimistične izjave, je prišlo na konferenci Sveta ministrov zahodnega vojaškega pakta SEATO v Bangkoku do ostrih nesoglasij med francoskim zunanjim ministrom Couve de Murvillom in ameriškim zunanjim ministrom Deanom Ruskom. Prvi namreč ni hotel podpreti resolucije, ki bi v primeru z neuspehom politične akcije grozila z vojaško akcijo zahodnega sveta. Zmagala je ostrejša smer, ki jo zagovarjajo ZDA, in ministri v Bangkoku so odobrili »bojevitejšo« izjavo.

Tako se med optimistične elemente mešajo elementi zaostrovanja, zmede in nezaupanja. Vse to še bolj zapleta položaj, ki še zdaleč ni rešen. Toda vprašanje je dozorelo. Tega se zavedata tudi oba bloka in to daje upanje, da bo krizo mogoče miroljubno odstraniti.

Knjigovodja družbe-ne le kolektiva!

Preteklo soboto je bil v Novem mestu občni zbor Društva knjigovodij. V razpravi je razen članov društva in drugih gostov sodeloval tudi predsednik okrajnega odbora SZDL Viktor Zupančič, ki je med drugim dejal, da so strokovna društva danes zelo pomembna — vendar pa ne bi smela imeti samo strogo strokovnega značaja, ampak naj bi imela tudi politično vsebino. Dalje je govoril o pravilnikih, o delitvi čistega dohodka in o razdeljevanju osebnih dohodkov ter poudaril, naj bo njuna vsebina taka, da bo zagotovljeno čimveč pravic pri odločanju vsakemu posamezniku.

Dalje je govoril o pravilnikih dejal, da bodo dobili delavski sveti del pravic in pristojnosti, ki so jih imeli doslej zbori proizvajalcev pri občinskih ljudskih odborih, na primer v zdravstvu, šolstvu, komunalni dejavnosti itd. V delavskih svetih pa so ljudje, ki se zaradi dela niso imeli časa ukvarjati z ostalimi problemi, o katerih bodo morali zdaj tudi odločati. Prav tu pa se začne naloga knjigovodij, ki naj na razumljiv način (bolj kot je bilo to doslej navada) prikažejo stanje v podjetju tako, da bo pritegnilo v upravljanje ne samo člane delavskega sveta ampak ves kolektiv.

V razpravi so člani društva izrazili željo, da bi za svoje društvo dobili v Novem mestu prostore. V njih bi se knjigovodje shajali in se pogovarjali o strokovnih problemih, na katere naletijo pri vsakdanjem delu, in jih skušali rešiti. Tu bi lahko dobivali pojasnila tudi mlajši knjigovodje, ki so jih včasih še zelo potrebni.

Anketa, ki jo je društvo izvedlo, je pokazala, da so v okraju le štirje knjigovodje oziroma računovodje s fakultetno izobrazbo, 156 knjigovodij je s popolno srednjo šolo, 451 z nepopolno srednjo šolo, 330 je ostalih. Te številke jasno kažejo, da so naši knjigovodski kadri še bolj potrebni izobrazbe. V razpravi je bilo poudarjeno ,naj bi se knjigovodski kader še bolj posluževal večernih ekonomskih srednjih šol in tako nadoknaditi manjkajočo izobrazbo. Kritizirali pa so nekatere vodilne knjigovodje in računovodje, ki z zavistjo gledajo na nadaljnje izobraževanje svojih podrejenih in jih pri tem ovirajo (na primer nasprotujejo, da bi jim dalo podjetje štipendijo), ker se boje, da bi jim potem ti, ki so jim sedaj podrejeni, prerasli v znanju in jih zamenjali na položajih.

V razpravi so knjigovodje nakazali še več problemov: da je knjigovodski kader ponekod slabo plačan in odteka drugam; da društvo članom ni dajalo nikake druge pomoči razen tiste, ki jo je član potreboval za v službo; da knjigovodjem ni dovoljen študij Uradnega lista med službenim časom itd. Posebno pa je bilo poudarjeno, da naj se knjigovodje še dosledneje drže pravic in dolžnosti, kot jih določajo za knjigovodje predpisi in naj ne izpolnjujejo slepo raznih navodil predstojnikov. Prav knjigovodja je namreč tisti, ki lahko najprej opazi razne nepravilnosti in jih lahko pravočasno sporoči na pristojno mesto, ker pride v nasprotnem lahko do večjih prestopkov.

J. P.

Uspeli traktorski tečaj

25. marca je bil v Brežicah zaključen dvomesečni traktorski tečaj. Organizirala ga je domača KZ z namenom, usposobiti svoje traktoriste, ki še nimajo vozniškega dovoljenja. Zanimanje za tečaj pa je bilo ogromno, saj so se prijavili zanj tudi traktoristi Gozdnega gospodarstva, KZ Bizeljsko, Vodnega gospodarstva iz Brežic in še od drugod — skratka, za tečaj je prišlo okoli 50 prijav. Zaradi pomanjkanja prostorov pa je bilo sprejetih le 35 traktoristov. Tečajniki so pridobili precej teoretičnega in praktičnega znanja, potrebnega za upravljanje s traktorjem in priključki. Na tečaj je poslala svoja inštruktorja tudi Industrija traktora i motora iz Beograda. Ta dva sta traktoriste teden dni poučevala o traktorju Fergusson in njegovih priključkih. Tečaj je vodil kmetijski tehnik Miha Žmavc, ki je šef lahke mehanizacije pri KZ Brežice.

S. M.

Avtomobil zavozil na nasip

26. marca je zavozil z avto ceste na nasip in tam trčil osebni avtomobil H—15418, ki ga je upravljal Drago Urban. Nesreča se je pripetila pri vasi Grmovlje. Na avtomobilu je škode za 80.000 dinarjev.

Kolesar v avtomobil

26. marca se je na križišču v Gotni vasi zaletel mladoletni K. P. s kolesom v tovorni avtomobil. Otrok je bil lažje poškodovan.

Poldrugi milijon škode

25. marca ob 12.30 uri je zagorelo gospodarsko poslopje Cirila Lomovška iz Kamenja pri Šentrupertu. Iz gospodarskega poslopja se je ogenj preselil še na hišo. Požar je zanetil triletni otrok, ki je zakuril v gospodarskem poslopju. Škode je za milijon in pol dinarjev, medtem ko je bilo gospodarstvo zavarovano za milijon dinarjev.

Usodni strel

19. marca popoldne je mladoletni Ž. B. z Rake obstrelil s pištolo mladoletnega P. A. Zadel ga je v roko, a tako nesrečno, da bo ostal P. A. zaradi nesrečnega strela invalid. Orožje sta mladoletnika našla v nekem zaboju med knjigami; se z njim igrala in ga ogledovala, nista pa vedela, da je nabito. Nesreča je opomin, da ne smemo puščati orožje v dosegu mladoletnikom.

TEDENSKI NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

Niti uravnilovka, niti preveliki razponi

V svojem referatu je tovariš Edvard Kardelj, imel ga je na II. plenumu Zveznega odbora SZDL Jugoslavije, navedel vrsto nalog, ki jih bodo morale uresničevati ali biti nanje pozorne vse politične organizacije, zlasti pa Socialistična zveza in sindikati. Našim bralcem bi radi posredovali nekaj izvlečkov iz teh misli, ki obenem opozarjajo na najbolj neposredno delo.

Tako je na primer še vedno problem, da imamo pri nas zelo sodobna in zelo zaostala podjetja. Čeprav smo si prizadevali, da bi z novimi instrumenti delitve čimbolj izenačili izhodiščne pogoje za oblikovanje dohodka iz dela, bodo tu in tam še nastale socialne in politične nevzdržne razlike. Zato je naša naloga, da sproti proučujemo sistem in iščemo oblike, s katerimi bomo lahko na ustrezen način odpravljali taka nesorazmerja.

Še posebej je treba opozoriti na to, da pri notranji delitvi sredstev v podjetjih zadevamo tako na težnjo po uravnilovki, se pravi po izenačenih dohodkih in na težnjo po preširokih razponih. Geslo nagrajevanja po učinku smo velikokrat razumeli napak. Kot da gre za nagrajevanje na delovnem mestu in da so norme ter akordi vse. To pa nikakor ni sistem delitve po delu. Ne gre namreč za nagrajevanje po učinku, pri katerem pozabimo na uspeh celotnega kolektiva in na individualni delež v tem skupnem uspehu oziroma dohodku podjetja. Neurejeno nagrajevanje lahko pripelje do obeh skrajnosti ali do uravnilovke ali do prevelikih razponov. Razpon med osebnimi dohodki ne bomo administrativno omejevali, dopuščati pa smemo le tak razpon, ki bo zagotovil našemu gospodarstvu zadovoljivo učinkovitost, iniciativnost in dinamiko. Preveliki razponi lahko prav tako privedejo do negativnih pojavov, do slabega gospodarjenja. Zato moramo sicer spodbujati kvalificirano delo, pri tem pa ne smemo iti predaleč, kot se to tu in tam dogaja. Z demokratičnimi sredstvi moramo uveljavljati na tem področju principe ki bodo v skladu s socialističnim pojmovanjem solidarnosti med delovnimi ljudmi.

V prehodnem obdobju, torej v času, ko bomo uveljavljali nov sistem delitve dohodka, bomo naleteli tudi na mnoge težave. Toda teh težav ne smemo odstranjevati na račun življenjskega standarda ljudi. Naš plan gospodarske graditve je tudi v tem petletnem obdobju napet in zato pušča razmeroma malo prostora za potrebne premike v delitvi med panogami v gospodarstvu in izven njega. Zato bi se utegnile pojaviti težnje, da se take težnje dosežejo na račun življenjske ravni. Če bi dopustili, da bi se razmahnile take težnje (investicije za vsako ceno), bi se znašli v položaju, da bi prav tisti delovni ljudje, zaradi katerih smo sprejeli vse te ukrepe, prišli v neugodnejši položaj in bi se zato prav oni obrnili proti tem ukrepom. Seveda predvsem zaradi tega, ker ne bi razumeli njihove globlje družbene vsebine. V boju proti takim težnjam moramo biti zelo odločni, in uporabiti tudi gospodarske rezerve, ter uveljaviti druge ukrepe, da bomo premagali težave prehodnega obdobja, kot so na primer pretirane težnje po investicijah. V tem primeru bodo ostrejši administrativni ukrepi manj škodljivi, kakor če bi prepustili stvari stihiji in ogrozili življenjsko raven.

V tem sklopu vprašanj moramo biti pazljivi tudi do cen. Res, da uveljavljamo pri nas zakon ponudbe in povpraševanja, toda ob tem želimo imeti kontrolo nad cenami. To ni v nasprotju s proglašanjem svobodnega formiranja cen in prostega trga. Naš prosti trg je pogojni izraz. Naš trg ni takšen kot kapitalističen, to je anarhističen, izvenplanski. Nam gre le za odpravljanje plafoniranih cen, formiranje cen na podlagi ponudbe in povpraševanja pa se mora dogajati v okviru splošnih planskih proporcev. Cene se morajo oblikovati po stvarni ekonomski nujnosti, mi pa moramo preprečevati ekscese in špekulacije, s katerimi bi si radi nekateri pridobili neupravičene zaslužke. Tudi to je ena izmed nalog političnih organizacij.

Le 15 dni še preostaja

(Nadaljevanje s 1. strani)

nost krav in uporabo umetnih gnojil, saj so jih posestva porabila lani le 610 kg na 1 ha. Letos morajo vključiti v družbeno proizvodnjo novih 1100 hektarov površin z zakupom in odkupom, posestva in ekonomije morajo izboljšati organizacijo dela in tehnološke postopke pri pridelovanju krme, siliranju in pitanju živine. Nagrajevanje po delu in skrb za izboljšanje življenjskih pogojev kmetijskih delavcev bosta povečala proizvodnjo in zmanjšala fluktuacijo, ki je dokaj občutna.

Pogodbena proizvodnja zaostaja

Pogodbena proizvodnja mora letos steči na 13.768 ha površin: v jeseni bomo posejali pšenico na 3525 ha, letos zredili 1500 mladih goved, 4270 odraslih goved in 20.100 prašičev. Pri sklepanju pogodb je opaziti letos veliko manjšo razgibanost kot lani. Poslovne enote zadrug, nastale po združevanju, vse preveč čakajo, kdaj bo kmet prišel podpisat pogodbo, namesto da bi pričele z odločno akcijo. Zadružni sveti in vodstva zadrug so o tem premalo razmišljala, zdaj pa potekajo že skoraj zadnje minute za pripravo spomladanske setve. Poslovne enote zadrug so nosilec proizvodnje, tam naj bodo skladišča, mehanizacija, tam naj kmet podpiše tudi pogodbo in proda presežke.

Primanjkuje nam krme in tudi za umetna gnojila smo poskrbeli zelo slabo, čeprav so bile zadruge pravočasno opozorjene. Izgovori »ni skladišč« ne drže. Poiščimo potrebne količine gnojil v sosednjih republikah! Pomanjkanje krme bomo lahko odpravili s pogodbeno proizvodnjo in z nakupom zemljišč ter tako dobili količine, ki jih potrebujejo družbeni obrati. Kmetu moramo z gospodarskim računom dokazati, da se mu pogodbena proizvodnja izplača, pri zakupu zemljišč pa ne zahtevajmo 25-letne dobe, saj je lahko tudi krajša. Ker ni dovolj sredstev, se skušajmo s kmetom pogovoriti na odkup zemljišč v letnih obrokih s primerno obrestno mero.

Iz težav, ki se nam pogosto zde nepremagljive, je torej dovolj poti. Najvažnejše pa je: hitro moramo ukrepati, čas beži! Sleherno omahovanje in neodločnost nam lahko veliko škodita.

Kratke z raznih strani

- Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je bil dva dni na uradnem obisku v Kanadi. Razgovarjal se je s predsednikom kanadske vlade Diefenbakerjem in zunanjim ministrom Howardom Greenom. Našega sekretarja za zunanje zadeve so v Kanadi zelo toplo sprejeli.
- Teror portugalskih oblasti v Angoli se nadaljuje. Kljub temu nezadovoljstvo prebivalstva v tej afriški koloniji prerašča v množičen upor.
- Kubanski nacionalni odbor za obrambo revolucije je pozval prebivalstvo, naj povsod ustanovi odbore budnosti. Ta poziv je prišel po več sabotažah zarotniških skupin na Kubi.
- Vrhovno sodišče Etiopije je izreklo obsodbo nad obtoženimi, ki so lani decembra skušali izvesti državni udar. Nekdanji poveljnik cesarjeve garde Mengistu Nevaj je bil obsojen na smrt.
- Sovjetska zveza je ukinila cenzuriranje poročil tujih dopisnikov. Šef tiskovnega oddelka sovjetskega zunanjega ministrstva Harlamov je sporočil, da bodo odslej dopisniki lahko telefonirali svojim redakcijam zdoma, iz hotela ali od koder koli. Priporočil pa je tujim dopisnikom, naj do odhoda iz ZSSR shranjujejo prepise svojih poročil, da bi se izognili »morebitnim nesporazumom«.
- Sedmega aprila se bodo v Evianu ob Ženevskem jezeru začela pogajanja med francoskimi in alžirskimi zastopniki. Seveda bo to šele začetek uvodnih razgovorov za prekinitev ognja oziroma premirje v Alžiriji, ker je to pogoj — vsaj kakor pojmujejo Francozi — za uspeh političnih pogajanj.
- V Ženevi se nadaljuje konferenca delegatov ZDA, ZSSR in Velike Britanije o prepovedi poskusov z atomskim orožjem. Opazovalci menijo, da se bo ta konferenca letos le končala s sporazumom o prepovedi poskusov, na katerega svet že tako dolgo čaka.
- Turška vlada je sklenila, da bo s prvim aprilom letos spet dovolila aktivnost političnim strankam. Toda to je samo začetek delne politične dejavnosti, ker so javna zborovanja še zmerom prepovedana.

PRIPOROČA SE
ŠIVILJSKO PODJETJE
METLIKA

S stavbnim in sobnim pohištvom zalaga domači in tuji trg
SPLOŠNO MIZARSTVO
DVOR pri ŽUŽEMBERKU

SPREMEMBA VOZNEGA REDA
Od 1. aprila dalje bo vozil avtobus na progi
KOZJE — BRESTANICA — ZAGREB
po naslednjem voznem redu:

ODHODI:		PRIHODI:	
KOZJE	5.30	odhod iz ZAGREBA ob	10.00
BRESTANICA	6.21	BREŽICE	11.03
VIDEM-KRŠKO	6.31	VIDEM-KRŠKO	11.27
BREŽICE	6.54	BRESTANICA	11.40
prihod v ZAGREB	7.45	KOZJE	12.35

Avtobus, ki pride v Kozje ob 12.35, ima direktno zvezo s Celjem — prihod ob 14.15. Avtobus vozi vsak dan..
AVTOBUSNI PROMET — CELJE

SOLIDNA IZDELAVA — ZMERNE CENE!
KROJAŠKO PODJETJE
TREBNJE

Priporoča se:
HLADILNICA — Koper
hlajenje in zmrzovanje prehranskih artiklov
sedež DEKANI

»TOPOL«, lesna industrija
ILIRSKA BISTRICA
proizvaja furnirje vseh vrst, mehki in trdi rezan les, embalažo za sadje in zelenjavo, pohištvo, lesno galanterijo!

»AGROOBNOVA« — LJUBLJANA
ČRTOMIROVA ULICA 4
sprejme
več traktoristov
za delo z goseničarji (kvalificirani strojniki ali vozniki »F« kategorije s prakso na goseničarjih).
Nastop službe takoj ali pozneje. Zaslužek po učinku. Ponudbe sprejema tajništvo podjetja.

Vsa v stroko spadajoča dela opravi hitro, solidno in po zmernih cenah
»KOVINAR«
NOVO MESTO

AVTOTURISTIČNO PODJETJE
»SLAVNIK« — Koper
Redne in izredne vožnje doma in v inozemstvu!
- Tovorni promet
- Turistična služba
- Remontne delavnice
- Servis za DKW, VW, OM

GOSTINSTVO
ŠMARJE-SEVNICA
sprejme
kuharico
za gostilno »NA KRIŽIŠČU« v Šmarju pri Sevnici.
Nastop službe 15. aprila. Samsko stanovanje zagotovljeno.

Videm-Krško: obrat družbene prehrane že s 1. majem

»Čas je zlasti za zaposlene žene dragocen. Razbremenimo jih lahko, če jim ne bo treba po prihodu iz službe še pripravljati kosila. Tudi število okoli 3000 zaposlenih v naši občini je narekovalo potrebo po obratu družbene prehrane,« je pred dnevi pripovedovala tajnica stanovanjske skupnosti tov. **Milka Zagorc**. Povedala nam je, da so skupno s centrom za napredek gospodinjstva sklicali aprila lani posvetovanje z zastopniki gospodarskih organizacij, zavodov in ustanov v občini. Na tem posvetovanju je bilo ugotovljeno, da bi se obrata družbene prehrane posluževalo 1000 zaposlenih. Imeli so pripravljen načrt in predračun, ki je predvideval znesek 3,700.000 din za adaptacijo obrata in opreme prostorov. Predlog in dokumentacijo so predložili v razpravo vsem delavskim svetom in upravnim odborom. Ta zamisel je bila z velikim razumevanjem sprejeta. Odločili so se za sodelovanje in stanovanjska skupnost je že prejela prva denarna sredstva: tovarna celuloze in papirja je odobrila 2 milijona din (od tega je bilo nakazano že 1 milijon), splošna obrtna kovinarska zadruga bo prispevala 400 tisoč dinarjev, Elektro Krško 259 tisoč, splošno mizarsko podjetje pa je opravilo brezplačno nekatera mizarska dela, prav tako tudi gradbeno podjetje »Sava«. Podružnica zavoda za socialno zavarovanje bo prispevala 60 tisoč din, občinski ljudski odbor pa 1 milijon din.

Milka Zagorc, tajnica videmsko-krške stanovanjske skupnosti

Vendar se bo z naknadno, prvotno nepredvideno preureditvijo nekaterih prostorov obrata predračun stroškov povečal na 6 milijonov dinarjev. Prav gotovo bo tudi glede povečanega predračuna prevladalo razumevanje, kot je to vselej bilo.

Na občinski konferenci SZDL je tov. Vida Tomšič predlagala, naj bi se obrat družbene prehrane gradil in opremil tako, da bi ustrezal sodobnim potrebam. Pri notranji ureditvi so se tega napotka tudi držali. Kuhinja bo modernizirana in bo v njej delalo kar najmanj ljudi, s tem pa bodo znižali režijske stroške.

Večina je izrazila željo, da bi v obratu uvedli samopostrežbo, vendar zaradi pomanjkanja prostorov v stavbi želji ne bo mogoče ustreči. V perspektivnem načrtu občine je predvidena tudi gradnja nove stavbe obrata družbene prehrane, kjer bo možno uvesti samopostrežbo.

Tov. Milka Zagorc nam je na koncu še povedala, da bo obrat družbene prehrane pričel obratovati s prvim majem. Kuhali se bosta dve vrsti kosil in se bosta delili od 13. do 15. ure. Glede cene prehrane pa nam zaenkrat še ni mogla dati podatkov. Verjetno se bodo cene za stalne abonente nekoliko razlikovale od cen za prehodne goste.

Drago Kastelic

SEVNICA: prenašanje izkušenj

Pretekli teden je občinski sindikalni svet v Sevnici organiziral razgovor med starimi sindikalnimi delavci in z mlajšimi sindikalnimi in političnimi delavci. V posebni sobi kolodvorske restavracije se je zbralo 7 starejših možakov, ki so obujali spomine na težavno sindikalno delo in politično delo sploh od leta 1921 naprej. Prosti pogovor in bogata vsebina revolucionarnih izkušenj sta bila tako živa, da je čas prehitro minil. Mlajši politični delavci iz vodstev občinskih političnih organizacij so bili tem veteranom izredno hvaležni za bogato gradivo, ki so jim ga posredovali. Večina teh prekaljenih revolucionarjev je še danes aktivnih.

Plenum OSS

V torek je zasedal okrajni plenum sindikata in razpravljal o izpremenjenem položaju v zvezi z novim sistemom delitve dohodka, ki nastaja tako v gospodarstvu kot v delavskem samoupravljanju. Razprava je bila zelo plodna in obširna. Na plenumu so se pogovorili tudi o občnih zborih podružnic ter jih analizirali in določili glavne naloge sindikata v zvezi s pripravljanjem občnih zborov občinskih sindikalnih svetov. Več o plenumu bomo poročali v prihodnji številki.

Črnomelj: nova pošta pod streho

Pred štirimi meseci so začeli s pripravljalnimi deli za gradnjo novega poštnega poslopja v Črnomlju, te dni pa so delavci Dolenjskega gradbenega podjetja obesili zastavo na vrhu poslopja. V surovem stanju je stavba dograjena in postavljena pod streho. Upamo, da bodo tudi notranja dela tako hitro napredovala.

Za delavce in uslužbence: tudi popoldanske uradne ure pri OZSZ!

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu obvešča vse zavarovance, gospodarske organizacije, urade in ustanove, da je od 1. aprila 1961 dalje uvedel **uradni dan za stranke tudi enkrat tedensko popoldan**, in sicer:

na sedežu Okrajnega zavoda v Novem mestu: vsako sredo od 14. do 18. ure;

pri podružnicah pa:
v Črnomlju — vsak četrtek od 14. do 16. ure;
v Brežicah — vsak petek od 14. do 18. ure;
v Krškem — vsak petek od 14. do 18. ure
in v izpostavi **v Sevnici** — vsak petek od 14. do 18. ure.

Popoldanski delovni čas je uveden z namenom, da bi zaposleni delavci in uslužbenci v tem času lahko opravili službena opravila pri zavodu oziroma podružnicah, ne da bi izgubili delovni čas.

Zaradi izrednega dela na pokojninskem oddelku v zvezi z novimi predpisi o pokojninskem zavarovanju pa se določajo uradne ure za ta oddelek samo vsako sredo od 8. do 12. ure in od 14. do 18. ure

OKRAJNI ZAVOD ZA SOCIALNO ZAVAROVANJE V NOVEM MESTU

V Topliški dolini so se že pomenili

Vse kmetijske zadruge se resno pripravljajo na volitve v zadružne svete, ki bodo 23. aprila. Prvi občni zbori zadrug so bili preteklo nedeljo. Na njih so zadružniki razpravljali o razvoju kmetijstva posameznih zadrug, sprejemali so nova, izpopolnjena pravila KZ in potrjevali kandidatne liste za bližnje volitve.

Zelo je uspel **občni izbor KZ v Dolenjskih Toplicah.** Zadružniki so z zanimanjem razpravljali o programu razvoja njihove zadruge. Ta predvideva, da bo v naslednjih petih letih KZ povečala površine svojega posestva iz sedanjih 146 ha na 450 ha. Hkrati bo občutno povečala tudi stalež v svojih hlevih in sicer iz sedanjih 17 krav mlekaric na 380 mlekaric. KZ, ki pita zdaj 70 repov mlade govedi, bo redila tudi mlado plemensko govedo. Vzporedno s povečanjem lastne proizvodnje pa predvideva program tudi povečanje privatne proizvodnje. Tako naj bi zadruga na primer odkupila vsako leto 100 prašičev več. Lani jih je odkupila 500, čez pet let pa jih bo predvidoma 1000. To na splošno niso velike številke, so pa za to področje pomembne.

Na področju zadruge je 3600 hektarov gozdov. Program razvoja predvideva krčenje nekaterih gozdnih površin v ravnini, predvsem pašnikov in steljnikov, po drugi strani pa pogozdovanje nekaterih kmetijskih površin, ki ne ustrezajo kmetijski proizvodnji.

Pri spremembi pravil KZ je najvažnejši člen, ki govori o pogojih za članstvo in določa, da je član KZ lahko le tisti kmet, ki bo minimalno sodeloval s KZ, te, minimalne mere pa bo predpisal zadružni svet. Zadružniki so spremembo pravil odobravali češ: le tisti, ki s KZ sodeluje v proizvodnji, je zainteresiran za razvoj.

Zadružniki so na predlog KZ z razumevanjem sprejeli sklep, da jim bo KZ vrnila deleže (500 din) in jamstvo (desetkratno na vloženi delež), ker deležev več ne potrebuje. Med obstojem si je namreč nakupila osnovnih sredstev za 75 milijonov din in lahko sama z njimi jamči za kritje morebitnih izgub. Seveda pa bodo ostali zadružniki tudi potem, ko bodo dobili vrnjene deleže, člani KZ, če bodo zadostili pogojem zadružnih pravil.

Zadružniki so sprejeli še kandidatno listo za nov zadružni svet. Kandidira 32 zadružnikov in 25 kmetijskih delavcev. V novi ZS bo izvoljenih 27 zadružnikov in 23 kmetijskih delavcev. Slaba stran kandidatne liste je, da je na njej le 8 žena, čeprav so v kmetijski proizvodnji žene enakovredne moškim.

Dalje so zadružniki predlagali, da je treba v področne ZS pritegniti več zadružnikov. KZ bo namreč razdeljena na tri proizvodne okoliše (Straža, Dolenjske Toplice in Uršna sela), vsak izmed njih pa bo imel svoj področni svet. Tudi bodoči občni zbori zadrug ne bodo več v centru zadruge, ampak po področjih.

Semenj ali občni zbor?

V nedeljo se je okoli 150 članov Kmetijske zadruge Novo mesto zbralo na občnem zboru v Novem mestu. Poslušali in potrdili so poročilo o poslovanju zadruge v lanskem letu ter predlog načrta za perspektivni razvoj kmetijstva na področju KZ Novo mesto v razdobju 1961-65 ter predlog načrta za letošnje leto. Navzlic obilici nalog in zdravih pobud, ki jih je prej omenjeni material nudil, so diskutanti iz razprave naredili pravi semenj, noteč razpravljati vsak le o svojih težavah. Občni zbor je dokaz, da bo smotrneje v bodoče sklicevati občne zbore za področja posameznih poslovnih enot zadruge. Zadružniki so na zboru razpravljali tudi o kandidatni listi za nov zadružni svet, katerega bodo vodili 23. aprila. Sporazumeli so se, da bo v novem zadružnem svetu, ki bo štel 70 članov, 35 predstavnikov kmetov proizvajalcev in 35 predstavnikov proizvajalnih enot in uprave zadruge. Predlagano kandidatno listo za predstavnike kmetov proizvajalcev so potrdili. O občnem zboru, še posebej pa o razpravi predsednika OZZ Toneta Pirca, bomo obširno poročali v prihodnji številki.

KAJ JE CENEJE?

Belokranjsko gradbeno podjetje gradi v Črnomlju samski blok, v katerem bo prostora za 40 delavcev. Blok bo stal približno 7 milijonov dinarjev. Notranjo opremo za stavbo imajo že pripravljeno. Kolektiv bo zmanjšal gradbene stroške tako, da gradi nekaj v režiji in nekaj s prostovoljnim delom. Na občnem zboru sindikalne podružnice so se dogovorili, da bodo pohiteli kar se le da, da bi bila stavba do konca maja vseljiva. Samski blok bo odtehtal mnogo, saj bi moralo podjetje po novih predpisih plačevati na leto blizu 6 milijonov sredstev za prevoze delavcev. Pri Begradu dela 122 delavcev, s področja NRH, ki se od tam vsak dan vozijo. Ne bo odveč, če bodo Begrada posnemali tudi drugi kolektivi.

»Zvišajte nam plan!«

Zvečanje plana je zahteval kolektiv obrata Konfekcije Elita v Črnomlju. Sindikalna podružnica je od matičnega obrata v Ljubljani zahtevala povečanje proizvodnih nalog od dosedanjih 24 milijonov na 33 milijonov. Obrat je naredil že lani v devetih mesecih poslovanja za 24 milijonov vrednosti, pa so še obratovali tri mesece le s polovico zaposlenih. Zahteve po zvečanju planskih nalog so bile doslej redke, kolektiv obrata Elita pa ga je zahteval, ker s 24 milijoni proizvodnje kot samostojna ekonomska enota nima gospodarskega računa.

V Črnomlju pridno gradijo

Nova stolpnica je že pod streho, prav tako je nova postaja LM tik pred dograditvijo, hotelsko stavbo pred železniško postajo pa pridno preurejajo. Lahko trdimo: Črnomelj zelo hitro spreminja lice, na vseh koncih se naglo dvigajo nove stavbe.

Vse ambulante v eni stavbi

V Črnomlju preurejajo zdravstveni dom. Pridobili bodo nove prostore, v katerih bosta delovala protituberkulozni dispanzer in zobna ambulanta. Vse zdravstvene ustanove bodo nato združene v eni stavbi, dosedanje prostore zobne ambulante in TBC dispanzerja pa bodo lahko preuredili v stanovanja.

Sindikat-tribuna proizvajalcev

Kolektiv tovarne zdravil »KRKA« med sabo in o sebi

Občni zbor sindikalne podružnice tovarne zdravil »Krka« in »Lekarne« v Novem mestu, ki je bil 24. marca, je potrdil pravilno vlogo sindikata v podjetju. Prav ta je namreč v več primerih dosegel, da so popravili nepravilne sklepe organov delavskega samoupravljanja in bodo ta način uporabljali še naprej. Nadalje so, ko so govorili o skrbi za človeka, naglasili, da se podjetje precej trudi, da bi delavcem nudilo kar največ ugodnosti. Že zdaj deluje obrat družbene prehrane. V bližini Poreča ima tovarna zdravil »Krka« počitniški dom. Žal so ga doslej premalo obiskovali, ko so imeli dopust, čeprav nudi boljše pogoje, kot katerikoli dom na jadranski obali. Letos bodo zgradili osem stanovanjski blok, kar bo prvi korak k nadaljnji gradnji stanovanj za delavce in strokovno osebje. Govorili so še, da bi bilo ceneje, če bi prešli na zadružno stanovanjsko izgradnjo.

Razprava je precej pojasnila možnosti za nagrajevanje po učinku, česar doslej zaradi objektivnih težav (nove gradnje, povečana proizvodnja itd.) niti v tovarni niti v lekarni niso mogli uvesti. Posebna komisija že pripravlja obračun po ekonomskih enotah, ki bo osnova za nagrajevanje po učinku. Z njim bodo začeli letos 1. julija.

Nadalje so ugotovili, da so za razne sklepe večkrat vedeli le člani upravnega odbora in delavskega sveta, delavci — proizvajalci pa često niso imeli pojma, o čem so razpravljali njihovi predstavniki. Zato bodo morali o novostih in spremembah v podjetju obvestiti celoten kolektiv. Pred proizvajalci naj bi ničesar ne skrivali. Brez dobrega obveščanja ne more biti čvrstega samoupravljanja.

Ko so razpravljali o izobraževanju in kulturno-prosvetnem delu, so poudarili, naj zajameta čim več delavcev in seveda takrat, ko so prosti, ker proizvodnja ne sme biti okrnjena in izdelki manj kakovostni. Novi 15-članski upravni odbor bo moral pri tem poiskati vedno pravo rešitev.

Občni zbor je potrdil napredek v tem našem pomembnem podjetju, pred katerim je pa še mnogo odgovornih nalog.

I. Z.

Vsa družba — s pomočjo žena

V ponedeljek je bila v Črnomlju občinska konferenca žena. Med gosti smo opazili podpredsednico OLO inž. Vilmo Pirkovič, predsednico Okrajnega odbora ZZD Francko Slak in Romana Ogrina, sekretarja OO SZDL Novo mesto. Posvetovanja so se udeležili tudi domači predstavniki družbenih organizacij, vendar so od 18 vabljenih moških predstavnikov prišli le štirje, kar so žene obsodile. Poročilo in razprava, oboje je zajelo vrsto ženskih problemov v občini: varstvo otrok, družbeno prehrano, razbremenjevanje žene v gospodinjstvu, skrb za njeno izobrazbo in razvedrilo. Razprava je bila zelo pestra, vendar smo pogrešali glasu kmečke žene. Na konferenci so delegatke ugotovile, da bodo vrsto nalog in težav lahko rešile le s pomočjo vse družbe in s povečano aktivnostjo vseh žena v občini. O konferenci bomo več poročali prihodnji teden.

Sindikat v Črnomlju razpravlja

Zadnji sindikalni občni zbori v občini Črnomelj so potekli 25. marca. V času priprav so bile ustanovljene tri nove sidikalne podružnice: pri obratu podjetja Elita iz Ljubljane, pri pošti Črnomelj in na komunalni upravi, tako da je zdaj v občini 34 sindikalnih podružnic. Na občnih zborih so mnogo razpravljali o novem sistemu delitve dohodka, o osebnih dohodkih, o skritih rezervah v podjetjih, o uvajanju ekonomskih enot in podobnem. V prehrambeni industriji Črnomelj in v mizarskem obratu Zore so zelo ostro načeli vprašanje nagrajevanja po delu in takšno nagrajevanje odločno zahtevali. Gradbinci so mnogo razpravljali o osebnih dohodkih in o dolžini delovnika v gradbeništvu. Na splošno lahko rečemo, da so bili letošnji občni zbori daleč bolj razgibani in usebinsko boljši kot vsi dosedanji.

Danes seja ObLO v Brežicah

Na današnji ločeni seji obeh zborov ObLO v Brežicah, ki bo ob 8. uri v mali dvorani doma JLA, bodo razpravljali o osnutku za družbeni plan brežiške občine za leto 1961, o predlogu za občinski proračun in o predlogu za odlok o ustanovitvi občinskega družbenega sklada za šolstvo. Pogovorili se bodo tudi o načelih pri razdeljevanju sredstev za šolsko dejavnost in o osnutku navodil za povečanje plač uslužbencev v upravnih občinskih organih. Nadalje bodo odborniki razpravljali o premoženjskih pravnih zadevah.

Na skupni seji bodo izvolili upravni odbor, ki bo odločal o družbenem skladu za šolstvo.

»BELOKRANJKA« se lepo razvija

Končni sporazum o preureditvi prostorov prejšnjega valjčnega mlina je bil dosežen v soboto, 25. marca, med predstavniki trikotažne industrije Belokranjka in lesnopredelovalnega podjetja Zora v Črnomlju. Belokranjka bo lahko po preureditvi zaposlila še več ljudi, predvsem žena, saj je že v dosedanjih prostorih z uvedbo dveh izmen povečala število zaposlenih od 48 na 102. V preurejenih prostorih bo lahko zaposlenih vsega 200 ljudi, predvsem žena. Proizvode prodajo sproti, saj je po novostih, ki so jih pričeli izdelovati, veliko povpraševanje. V prvih dveh mesecih letošnjega leta so izpolnili plan količinsko s 168 odstotki, finančno pa s 180 odstotki.

Samoupravljanje tudi v zdravstvu

18. marca je kolektiv novomeškega Zdravstvenega doma izvolil prve organe družbenega in delavskega samoupravljanja.

Družbeni razvoj je narekoval vzporedno z razvojem gospodarstva in komunalnega sistema hiter razvoj še drugih služb, tudi zdravstvene. Novi zakon o organizaciji je zdravstvenim delavcem omogočil, da razvijejo nove oblike dela in upravljanja. Novi upravni odbor (10 članov) in svet zavoda (3 člani) bosta morala skrbeti, da bo član kolektiva res prišel do besede kot družbeni upravljavec. S tem bo odpravljen tudi dosedanji status zdravstvenega delavca, dosedanjega državnega uradnika. Naloga novega upravnega odbora kot predstavnika delovnega kolektiva je tudi ta, da bo na svojem področju kar najbolj razvil zdravstveno službo.

Predsedstvo občinskega odbora SZDL v Črnomlju o kmetijstvu

Na zadnji seji predsedstva občinskega odbora SZDL občine Črnomelj so razpravljali samo o kmetijstvu. Upravnik kmetijske zadruge v Črnomlju tov. Hutar je poročal o spojitvi vseh kmetijskih zadrug v občini v eno zadrugo ter govoril o dosedanjem delu in načrtih za bodoče. Poudaril je, da je ena izmed glavnih nalog zadruge ustanavljati na površinah preoranih steljnikov lastne obrate na Krasincu, v Dragatušu in Črnomlju. Na obratu v Lokvah pri Črnomlju, kjer je bilo preoranih 50 ha steljnikov, sta že dva hleva za 300 glav živine, v prihodnjih letih pa se bo število živine povečalo na 2.000. Na Krasincu, kjer je preoranih 500 ha steljnikov, bo v kratkem nastalo pravo naselje. Pričeli so graditi hleve za 1500 glav goveje živine, stanovanjske bloke, gospodarska poslopja in drugo. Načrti inž. Dvoršaka in inž. Gojoba se uresničujejo, želje in besede postajajo stvarnost.

Zadnje čase so ljudje precej kritizirali zaradi pomanjkanja umetnih gnojil, ki bi jih po odloku o minimalnih agrotehničnih ukrepih za pridelovanje krme morali nabaviti. Tov. Hutar je pojasnil, da je več ali manj v vseh krajih zmanjkalo gnojil, čemur je kriva pristojna zadruga, ki gnojil ni pravočasno naročila, tovarne pa jih zaradi tega niso pravočasno poslale na trg.

V bodoče bo treba poiskati nove vire investicij, izboljšati bomo morali organizacijo dela, povečati storilnost in sodelovanje s privatnimi kmetovalci, nakar uspehi prav gotovo ne bodo izostali.

Na seji je bil tudi načelnik oddelka za gospodarstvo in finance tov. Cimperman, ki je pojasnil vrsto novih gospodarskih predpisov in poudaril, da je treba v bodoče smotrneje gospodariti z gozdnim bogastvom v občini.

J. SKOF

Motoristu počila guma

23. marca je na avto cesti pri Lešnici razneslo motoristu Francu Godcu iz Pokojnice pri Stični gumo. Na motornem kolesu se je peljala tudi njegova žena Albina. Ko se je motor zaradi eksplozije prevrnil, se je težje poškodovala, predvsem po glavi, in so jo zaradi resnih poškodb prepeljali v novomeško bolnišnico. Motorist in motor sta bila le lahko poškodovana.

KOPITARNA SEVNICA

izdeluje

- razne vrste
- kvalitetnih kopit
- za čevlje!

POTROŠNIKOM DOLENJSKE IN SPOD POSAVJA

se priporoča

PODJETJE za odkup in prodajo vina **»VINO« – BREŽICE**

AVTOPROMET »GORJANCI«

Potovalni urad Novo mesto

spreminja na željo prebivalstva s 1. aprilom 1961 vozni red na obstoječih avtobusnih progah:

LJUBLJANA – MOKRONOG – NOVO MESTO

14.15	odh	LJUBLJANA	prih.	8.10
15.50		MOKRONOG		6.30
16.20		ŠMARJEŠKE TOPLICE		5.50
16.40	prih.	NOVO MESTO	odh.	5.30

NOVO MESTO – ŠKOCJAN – KRŠKO – KOSTANJEVICA

14.15	odh.	NOVO MESTO		8.05
15.00		ŠKOCJAN		7.20
15.50	prih.	KRŠKO	odh.	6.35
17.20	odh.	KRŠKO	prih.	6.30
17.50	prih.	KOSTANJEVICA	odh.	6.05

SEVNICA – MOKRONOG – NOVO MESTO

5.45	odh.	SEVNICA	prih.	16.35
6.30		MOKRONOG		15.45
7.45	prih.	NOVO MESTO	odh.	14.45

NOVA AVTOBUSNA PROGA:
NOVO MESTO – ŠENTJERNEJ – KOSTANJEVICA

11.00	odh.	NOVO MESTO	prih.	13.30
11.28		ŠENTJERNEJ		13.08
11.40	prih.	KOSTANJEVICA	odh.	12.50

Hkrati obveščamo prebivalstvo, da se ukineta progi: Novo mesto—Šentjernej—Kostanjevica z odhodom iz Novega mesta ob 12.50 in proga Novo mesto—Šentjernej ob 9.45, ki je obratovala trikrat na teden.

Avtobusna proga Celje—Novo mesto se skrajša; tu vozi avtobus samo do Sevnice.

Na sliki je skupina enajstih fiatov 600-D, ki jih je v petek zjutraj pripeljal za novomeško trgovino »Avtodeli« transportni avtomobil tovarne Crvena zastava. Novomeška trgovina »Avtodeli« je prodala letos že 58 fiatov 600, medtem ko je zanje še približno 90 interesentov, ki pa nimajo vsega urejenega s krediti. 11 interesentov pa vsak dan nestrpno čaka, kdaj jim bodo pripeljali vozila. Razen fiatov 600 je trgovina prodala letos še dva fiata 1100, kombi IMV, 4 fiate furgone, 3 TAM 4500, en fiat 2100, en fiat 615 B ter okoli 30 mopedov. Naročenih imajo tudi večje število različnih motornih koles, ker se prav zdaj začenja sezona zanje. — V našem okraju je bilo do konca lanskega leta registriranih skupno 3.351 motornih vozil, od tega 1625 motornih koles, 428 tovornih avtomobilov, 36 avtobusov, 28 specialnih vozil, 140 tovornih prikolic, 114 traktorjev in 980 osebnih avtomobilov. Letos je bilo registriranih že 118 osebnih avtomobilov, 89 motornih koles, 17 tovornih avtomobilov, medtem ko so lani registrirali 840 različnih motornih vozil. Vse kaže, da vseh želja po motorizaciji kljub pošiljkam, kot jo kaže zgornja slika, še lep čas ne bo mogoče izpolniti...

DRUGO CEPLJENJE PROTI OTROŠKI PARALIZI V OBČINI NOVO MESTO

Drugo cepljenje predšolskih, šolskih in pošolskih otrok proti poliomielytisu (ohromelosti) bo na območju občine Novo mesto v prvi polovici aprila po naslednjem razporedu:

OBMOČJE ZDRASTVENEGA DOMA NOVO MESTO

Za šolske otroke:

Novo mesto: Otroški dispanzer 6. aprila ob 8. uri, 7. aprila ob 15. V naslednjih krajih bo cepljenje povsod v osnovnih šolah:

Podgrad: 3. apr. ob 10, **Stopiče** 3. aprila ob 11, **Dolž** 3. aprila ob 11, **Gaberje** 4. aprila ob 9, **Brusnice** 4. aprila ob 10.30, **Mali Slatnik** 4. aprila ob 11.30, **Smihel** 4. aprila ob 12.30, **Prečna** 5. aprila ob 8, **Karteljevo** 5. aprila ob 9, **Otočec** 5. aprila ob 10, **Bela cerkev** 5. aprila ob 11, **Smarjeta** 5. aprila ob 11.30, **Globodol** 7. aprila ob 10, **Mirna peč** 7. aprila ob 10.30. **Birčna vas** 8. aprila ob 13.

Trška gora: pri Berusu 8. aprila ob 12. uri.

Za šolske otroke z **Dolža** bo cepljenje v osemletki v Stopičah.

Za predšolske otroke:

Novo mesto: Otroški dispanzer 7. in 10. aprila ob 15. uri, **Podgrad** 11. aprila ob 8, **Stopiče** 13. aprila ob 10, **Dolž** 13. aprila ob 8.30, **Gaberje** 8. aprila ob 8, **Brusnice** 8. aprila ob 9.30, **Mali Slatnik** 8. aprila ob 10.30, **Smihel** 10. aprila ob 9, **Prečna** 6. aprila ob 10, **Karteljevo** 6. aprila ob 8, **Otočec** 7. aprila ob 9, **Bela cerkev** 12. aprila ob 10.30, **Smarjeta** 12. aprila ob 8, **Globodol** 9. aprila ob 9, **Mirna peč** 9. aprila ob 10, **Birčna vas** 10. aprila ob 8, **Bršljin** – Zdravstveni dom 6. aprila ob 11.30, **Ločna** pri Berusu 7. aprila ob 8, **Kronovo** pri Prešernu 12. aprila ob 10. uri.

Za predšolske otroke s Trške gore bo cepljenje v Ločni.

OBMOCJE ZDRAVSTVENE POSTAJE STRAŽA-TOPLICE

Straža: Ambulanta 3. aprila ob 15. uri, **Toplice** – ambulanta 4. aprila ob 16. uri

V naslednjih krajih bo cepljenje v osnovnih šolah: **Soteska** 5 aprila ob 14.30, **Poljane** 5. aprila ob 16, **Gor. Sušice** 6. aprila ob 14.30, **Laze** 6. aprila ob 15.30.

OBMOCJE ZDRAVSTVENE POSTAJE ŠENTJERNEJ

Cepljenje bo v osnovnih šolah: **Šentjernej** 3. aprila ob 8, **Skocjan** 4. aprila ob 13, **Drča** 5. aprila ob 12, **Orehovica** 5. aprila ob 13. **Zamesko** 5. aprila ob 15. uri.

OBMOCJE ZDRAVSTVENE POSTAJE ŽUŽEMBERK

Cepljenje bo v osnovnih šolah: **Sela Sumberk** 17. aprila ob 13.30, **Smihel** 17. aprila ob 16, **Ajdovec** 18. aprila ob 13, **Dvor** 18. aprila ob 16, **Prevole** 19. aprila ob 15, **Sela Hinje** 21. aprila ob 14, **Lipje** 21. aprila ob 16. uri

Žužemberk – Zdravstvena postaja 22. aprila ob 9. uri.

* * *

Starši! O strahotnih posledicah, ki jih povzroči ta bolezen na mladem organizmu človeka, ni treba ponovno govoriti. Mnogi smrtni primeri in več ali manj težke in trajne invalidnosti nas dovolj zgovorno opominjajo, da se moramo z vso resnostjo boriti proti tej nezdravilivi kužni bolezni in s pravočasnim cepljenjem preprečiti možnost infekcije (hrbtnega mozga). Zato smo prepričani, da v skrbi za lastnega otroka ne bo staršev, ki bi se ne odzvali temu povabilu. Otroke pripeljite na cepljenje ne glede na to, da morda prvega cepljenja niso prejeli, ker bo prvo cepljenje za izostale primere ponovljeno po končanem tretjem cepljenju. Na vsak tak primer opozorite zdravnika zaradi pribeležbe. Za vse tri cepljenja prispevajo starši 450 din

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR NOVO MESTO

10.

Italijani so začeli bežati na vse strani in polagoma so začeli zapuščati otok. Vse delo je prevzela naša oblast. Naselili smo se izven taborišča in prenočevali po sosednjih obronkih griča. Lepo vreme nam je bilo naklonjeno, da smo prve dni naše svobode živeli lepo brezskrbno kar na prostem, in si pripravljali stvari za odhod.

Naši voditelji, ki so imeli že dolgo dobro zasnovano organizacijo in pripravljene načrte za slučaj kapitulacije Italije, so imeli določen načrt za prevzem oblasti, razorožitev okupatorjeve vojske in formiranje lastne vojaške sile iz vrst internirancev. Preudarno so izvedli vse to in se neutrudno pripravljali na likvidacijo taborišča in za naš odhod z otoka.

Začele so prihajati ladje, na katere so se vkrcale formacije Rabske brigade in z njimi je odšlo tudi vse naše vodstvo iz taborišča.

Ostal je le tovariš Jošt, starejši možakar, doma nekje od Laškega, in prevzel vodstvo kot komandant in likvidator taborišča. Zaupno je pristopil k meni in mi poveril nalogo, da mu pomagam pri tem težavnem in odgovornem delu. Poveril mi je vodstvo likvidacijske pisarne, kjer so že naše žene in dekleta tipkale. Neprestano je brnel telefon v pogovorih s komando mesta. Pri urejanju in inventuri skladišč so pomagali ostali interniranci. Tovariš Mišica iz Črnomlja je urejeval sezname vseh, ki so se vkrcavali na ladje, sezname za transporte in sezname vodij posameznih grup na dolgi poti do doma.

Pri pregledu skladišč smo ugotovili, da so bila le-ta dobro založena s hrano in obleko, obutvijo in usnjem. Našo pozornost je vzbudila velika soba na komandi, polna mašnih knjižic in rožnih vencev. Vse to so imeli pripravljeno za našo popotnico v večnost... Vsa skladišča in ves material smo izročili komandi mesta na Rabu, nekaj pa smo razdelili okoliškim prebivalcem, ki so nam prej pomagali v stiski.

Nekaj dni pred odhodom smo vsi poromali na pokopališče, da se tiho poslovimo od tistih sotrpinov, ki jim ni bilo dano, da bi dočakali svobodo in se z nami vred vrnili na svoje domove k svojim dragim.

Tiho smo se poslovili od njih, ki počivajo v dragi zemlji domači, a vendar daleč proč od svojcev. Žalostno je zadonela žalostinka, ki smo jo zapeli njim v slovo. S slovensko trobojnico smo jim dali zadnji pozdrav in nobeno oko ni ostalo suho.

Zadonel je klic: »Slava jim, slava!«

Končno smo, ko je bilo vse urejeno, kot zadnji svobodni interniranci zapustili taborišče in se odpeljali v mesto, kjer nas je kot zadnje prebivalce taborišča sprejela pripravljena ladja in odpeljala proti domu.

Slavko Hotko: SMRT NA RABU

Prisrčno je bilo slovo od rabskega prebivalstva, ki je s sočutjem delilo z nami žalostne čase našega življenja na otoku.

Izkrcali smo se v Bakru in, ker je močno deževalo, se odpočili, prenočili v mestu in po bližnjih naseljih ter drugi dan oprezno v skupinah nadaljevali pot peš proti domu v vednem strahu, da naletimo kje na nemško vojsko, ki je zasedla te kraje.

Po pustih kraških serpentinah smo skozi Liko, deloma peš, deloma na vozovih, od naporne hoje utrujeni, le srečno prispeli in po nekaj dnevnem potovanju stopili na slovenska tla.

Oj, lepa naša slovenska zemlja! Pozdravljena, pozdravljena!

Tomšičevci v Suhi krajini

(Nadaljevanje in konec)

Napad se je začel okoli treh ponoči. Vnel se je boj z vseh strani. Sovražnik je bil ves zbegan in je začel zapuščati položaje okoli vasi in se umikati v posamezna poslopja. — Boj z juriši se je nadaljeval tudi naslednji dan. Z ročnimi bombami smo jurišali na bunkerje, ki so bili narejeni iz zloženega kamenja. Rušili smo enega za drugim. Sovražnik je z lahkimi in težkimi minometi tolkel naše položaje in tudi svoje. Mina je hudo ranila komisarja 1. čete I. bataljona Tomšičeve brigade tovariša Tineta, doma iz Novega mesta, in mitraljezca, ki je bil doma v Trebnjem. Njegovega imena se ne spominjam.

Zjutraj so iz Gozdara in Debelega hriba prihajale nove sovražnikove enote in, ker so bile naše šibkejše, smo se morali iz Ambrusa umakniti. — Sovražnik je okoli desete ure vkorakal v Ambrus. Med njegovim vdiranjem je padlo znatno število vojakov, nekaj pa je bilo ujetih. Med padlimi je bil tudi fašistični oficir iz III. specialnega bataljona črnih srajc, ki so prišli na pomoč iz Ribnice.

Komisarja Tineta in mitraljezca smo nesli na hrib Reber, južno od vasi Kal, obenem pa smo se borili s fašisti. Oba ranjenca sta podlegla hudim ranam. Pokopali smo ju na vrhu hriba Reber.

V teh bojih je imel sovražnik velike izgube. Računam, da je bilo nad 150 sovražnikovih vojakov vrženih iz borbe. Naše izgube so bile neznatne.

PLEŠIVICA

Po bojih okrog Ambrusa smo zaradi navala novih sovražnikovih sil zavzeli nove položaje. Tomšičeva brigada je zavzela položaje okoli Plešivice in Sv. Katarine, Gubčeva in Cankarjeva pa okoli Banjakovke, Sel, Vrha, Ratja in Lopate.

Okrog enajstih 19. marca je III. specialni bataljon črnih srajc z belogardisti maširal proti Malem vrhu in gozdnatemu področju proti Plešivici in Sv. Katarini, kjer se je nahajala naša brigada.

Tovariš Jan — Ivan Lokovšek, komandant brigade, je formiral udarno skupino, ki je šla pod poveljstvom narodnega heroja Dakija — Stanka Semča, sovražniku v levi bok. II. bataljon je zavzel položaje v zasedah zahodno od Plešivice. Ostali del brigade pa se je z namenom, da bi sovražnika obkolil, pomikal proti njegovemu levemu boku. Ko se je sovražnik približal na gozdnati hrib zahodno od Plešivice, smo se spustili v srdit boj. Ko je Dakijeva udarna skupina napadla sovražnikov levi bok in hrbet, se je brigada pognala na juriš z vseh strani. Zbegani fašistični elitni bataljon črnih srajc in belogardistov je začel bežati s položajev, naše enote pa so jim bile neprestano za petami in jih uničevale, dokler se jim ni posrečilo priti čez Krko po mostu pod Zagradcem, ko se je že zmračilo.

Na tem položaju je padlo nad 70 črnosrajčnikov in belogardistov. Med padlimi je bilo tudi 6 italijanskih fašističnih oficirjev. Zaplenjena sta bila dva težka minometalca (prva težka minometalca naše brigade!), dva težka mitraljeza, 50 pušk, okoli 10.000 nabojev, 50 min, več sto bomb, zastava in razna oprema. Mi smo imeli le dva mrtva in 10 ranjenih. Med mrtvimi je bil tovariš Franc Stanković, doma iz Boldraža pri Metliki, in še en tovariš, čigar imena se ne spominjam.

Ker so prihajale še naprej nove sovražnikove enote iz Novega mesta, Žuženberka in Kočevja, smo se v noči od 19. na 20. marec umaknili skupno z ostalimi brigadami iz Suhe krajine proti Staremu in Novemu logu, Klečam in Grintovcu, kjer smo se pripravljali za nov pohod in nove zmage. Korakali smo proti Ribniški dolini in Jelenovemu žlebu.

Partizanska ofenziva na Suho krajino je imela velik uspeh. Padlo je okoli 350 fašistov in belogardistov, zajetih je bilo 25, mnogo pa je bilo ranjenih. Skupno je bilo vrženih iz borbe okoli 700 sovražnikovih vojakov. Zaplenili smo 7 težkih in lahkih mitraljezov, 2 težka in 3 lahke minometalce, veliko količino min, čez 200 pušk, večjo količino nabojev in ostale vojaške opreme.

V teh štirih dnevih so naši borci pokazali kar največjo vztrajnost, tovarištvo, požrtvovalnost, hrabrost in ljubezen do domovine in pravične stvari, za katero se borijo. Z velikim poletom so jurišali na sovražnikove položaje, čeprav so bili po neprestanih bojih izmučeni.

Sedaj, ko mineva 18 let od teh dogodkov, se marsikateri partizan iz Dolenjske, Bele krajine in od drugod s ponosom spominja teh bojev kakor tudi tovarišev, ki so padli. Tako smo gradili našo novo domovino.

Podpolkovnik Ivan Stanković

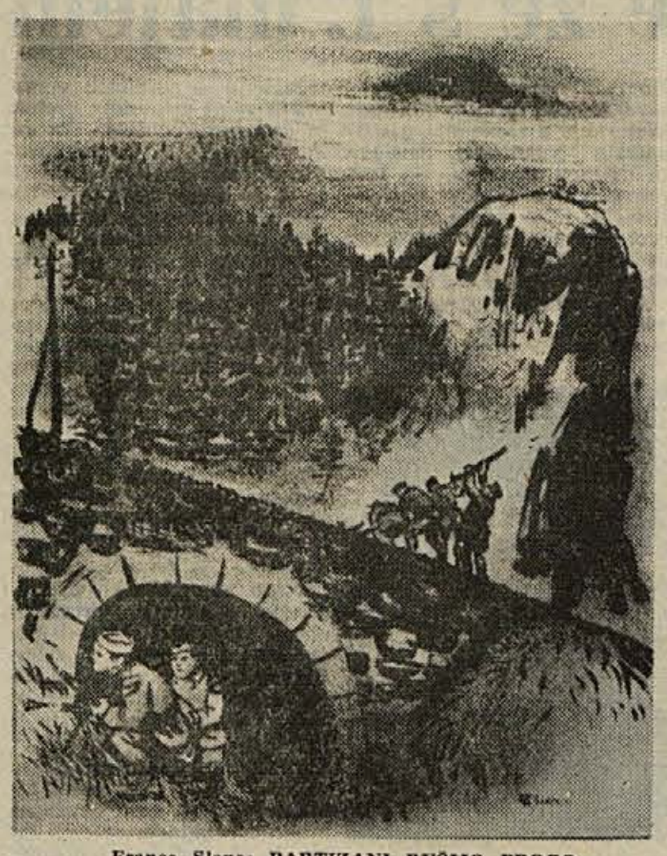

France Slana: PARTIZANI RUŠIJO PROGO

V Dol. Toplicah pred sezono

V Dolenjskih Toplicah se začne glavna sezona maja, izletniki in turisti pa izkoristijo za obisk Toplic že zdaj vse sončne dneve, predvsem sobote in nedelje. Turisti so pred začetkom sezone zelo dobrodošli, saj zdravilišče še ni napolnjeno s pacienti. Turisti prihajajo najbolj pogosto ob sobotah, vračajo pa se ob nedeljah, medtem ko obišče Dolenjske Toplice največ izletnikov v nedeljo. Večje skupine se pripeljejo s posebnimi avtobusi, vedno več pa jih prihaja z osebnimi avtomobili. Parkirni prostor je ob lepem vremenu običajno prenatrpan z vozili, zato že razmišljajo o ureditvi novega.

ZDRAVI BOLNIM – TELEVIZOR!

Do torka opoldne smo dobili za televizijski sprejemnik, namenjen bolnikom TBC na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice, naslednje nove prispevke:

Naročnica iz Mokronoga — 500 din; **»Tapetnik«, Novo mesto** — 3.000 din; **Krojaško podjetje v Trebnjem** — 2.000 din; **Podmladek RK** osnovne šole v Metliki — 6.611 din; **Marija Pezdirc, Črnomelj** — 500 din; **Franc Darovec,** Gor. Straža 26, p. Straža — 500 din; **Marija Kozlevčar,** Štefan 13, p. Trebnje — 200 din. — **Iz Ponikev** so nam poslali: **Franc Gotlib** — 500 din; **Zofi Poglavec** — 300 din; **Janez Bukovec** — 500 din; **Franc Fink** — 500 din; **Cveto Fink** — 500 din; **Jakob Erjavec** — 500 din; **Janez Grintalj** — 100 din; **Franc Kirm** — 100 din in **Ludvik Zakrajšek** — 500 din. — **Alojz Poglavec,** Grm — 500 din; **Alojz Požes,** Podboršt — 300 din; **Mladinski aktiv »Opremales«** — 2.615 din; **Občinski odbor RK,** Kočevje — 5.000 din.

»Kovinar« iz Novega mesta bo izdelal televizijski drog in opravil brezplačno montažo, podjetje **»Opremales«** iz Novega mesta pa bo podarilo omarico za televizor.

SKUPAJ SE JE NABRALO do 28. marca **185.049 din.** Nadaljnje prispevke pošljite na naš tekoči račun: 606-70/3-24 pri Komunalni banki v Novem mestu. Pri vseh prispevkih pripišite namen nakazila: ZA TELEVIZOR BOLNIKOM TBC!

Uredništvo in uprava DOLENJSKEGA LISTA

Šahovska tekmovanja med pionirji v 1961

Med pionirji je zelo razširjeno in tudi priljubljeno igranje šaha. V odmorih, pred poukom, po pouku in v interesnih krožkih se zbirajo pionirji okrog šahovskih desk ter spremljajo napete borbe dvojic črnobelih figur. Seveda jih pa pri teh igrah spremljajo in usmerjajo njihovi vodje — učitelji, mladinci ali pa starejši pionirji. Vsako leto potekajo v šahovskih krožkih tekmovanja za prvake pionirskih odredov, zatem so medodredna — občinska, okrajna, končno pa je republiško pionirsko šahovsko tekmovanje. To je običajno za dan mladosti v Ljubljani.

Letošnje pionirsko — mladinsko šahovsko prvenstvo vključujemo v program dejavnosti pionirjev in mladine ob Jugoslovanskih pionirskih igrah, ki so kolektivna manifestacija pionirjev Jugoslavije v proslavljanju 20. obletnice revolucije.

Odredna in medodredna pionirsko—mladinska šahovska tekmovanja so letos skoraj povsod izvedena, izvajajo se še občinska pionirska šahovska tekmovanja. Na teh tekmujejo moštveni prvaki odredov za naslov občinskega moštvenega pionirskega prvaka. Tekmovanja morajo biti zaključena do konca aprila, ker bo **7. maja 1961 okrajno moštveno pionirsko—mladinsko šahovsko tekmovanje,** 21. maja pa bo zaključno republiško prvenstvo.

O izvajanju okrajnega in republ. prvenstva bodo obveščeni podrobno občinski prvaki takoj, ko prejmeta okrajna zveza DPM in okrajna šahovska zveza tabele izvršenih občinskih tekmovanj.

Na šahovskem prvenstvu imajo pravico tekmovati vsi pionirji, pionirke, mladinci in mladinke — obvezniki osemletnega šolanja.

Pionirsko prvenstvo je dvojno:

I) a) za pionirje in pionirke od 7—10 let (letniki 1951, 1952, 1953, 1954), to je po ena skupina mlajših pionirjev in mlajših pionirk;

b) za pionirje in pionirke od 10—14 let (letniki 1947, 1948, 1949 1950), to sta dve skupini starejših pionirjev in pionirk;

II) Za mladince in mladinke od 14—15 let — (letnik 1946 je prav tako tekmovanje v sklopu te manifestacije v istem času.

Moštvo vsake kategorije šteje 4 pionirje oziroma pionirke ali mladince oziroma mladinke.

Na tekmovanju bo uporabljen skrajševalni način, in sicer: za pionirje in pionirke od 7 do 10 let 30 minut za vsako partijo, za pionirje in pionirke od 10—14 let ter za mladince in mladinke 45 minut za vsako partijo.

Vsaka občina bo lahko poslala na okrajno šahovsko tekmovanje štiri pionirske ekipe in dve mladinski (dečki—deklice), če so ekipe dovolj pripravljene.

Prosimo občinske zveze DPM, da s pomočjo strokovnjakov — šahistov kar najbolje pripravijo ekipe mladih šahistov za okrajno in republiško srečanje ter pravočasno dostavijo tabele o izvršenem tekmovanju v občinah.

Ivan Grašič

Pozdravite svojce v tujini z DOLENJSKIM LISTOM! Naročite jim ga - hvaležni Vam bodo za pozornost!

Za fante: vabljiv poklic

Kam po končani osemletki? Podoficirske šole JLA vabijo

Državni sekretariat za narodno obrambo je razpisal pred kratkim natečaj za sprejem v naslednje podoficirske šole: **pešadijsko, artilerijsko, protiletalsko - artilerijsko, inženirsko, tankovsko, za ABHO (atomsko biološko kemijska obramba), za zveze, prometno, sanitetno, tehnično za zveze, tehnično, letalsko - mehanično, letalsko za zveze, mornariško, mornariško - tehnično** in **vojno glasbeno šolo** (za vojaške uslužbence). Pouk se začne na vseh šolah 1. septembra in traja na prvih devetih 2 leti, na naslednjih šestih 3 leta in na vojaški glasbeni šoli 3 in pol leta.

Pogoji za sprejem gojenca v šolo so: da je državljan FLRJ, da je končal osemletko, da je zdrav, da ni bil sodnijsko kaznovan oz. da ni v sodni preiskavi, da je samski, imeti pa mora tudi pismeno dovoljenje staršev, če je mlajši od 18 let. Posebni pogoji predpisujejo še, da mora biti kandidat za pešadijsko podoficirsko šolo, za artilerijsko, PA artilerijsko, tankovsko, inženirsko in podoficirsko šolo ABHO rojen v letih 1943, 1944, 1945 ali 1946; kandidat za prometno, sanitetno, tehnično za zveze, za zveze, tehnično, mornariško, mornariško-tehnično, letalsko mehanično in letalsko podoficirsko šolo za zveze rojen v letih 1945 ali 1946; kandidat za vojno glasbeno šolo pa je lahko rojen le leta 1946, imeti pa mora posluh, kar dokaže s potrdilom učitelja petja ali kapelnika vojaške godbe. Prednost pri sprejemu v šolo bodo imeli otroci padlih borcev in ZTF pa tudi siromašni in otroci družin, ki imajo veliko otrok. Ti kandidati so lahko za leto dni starejši kot ostali. Prednost bodo imeli seveda še odličnjaki. Vsi gojenci bodo dobivali primerne štipendije.

Gojenci vseh podoficirskih šol bodo po končanem šolanju prevedeni v čin vodnika, gojenci glasbene šole pa v naziv vojaškega uslužbenca XII. razreda. Po končani šoli so dolžni ostati v aktivni službi JLA najmanj 10 let.

Kandidati, ki se želé udeležiti tega natečaja, naj predložé najkasneje do 30. aprila komandi vojnega odseka preko občinskega ljudskega odbora (referenta za zadeve narodne obrambe) prošnjo, kolkovano s 50 din. Prošnjam (tiskovino dobe pri referentu narodne obrambe) naj priložé overovljen prepis spričevala 8. razreda osemletke ali overovljen prepis ocen iz prvega polletja, če šolo še obiskujejo, in karakteristiko mladinske ali partijske organizacije. Vsa ostala potrebna pojasnila dobe kandidati pri komandi vojnega odseka ali referentu za narodno obrambo pri občinskem ljudskem odboru.

»Zakaj? Zato, ker ne poznate več Jezusa Kristusa, odrešenika svojega, od katerega mate vse, otroke svoje, živino svojo, polja svoja, gozde in vse. Pod svojo streho pa ga ne sprejemate več in mati njegova, sveta devica Marija, koliko je v časti pri vas? Toliko ne, kolikor je izkazujete najbolj raztrgani beračici, ki prihaja s Tolminskega k vam, da vam krade in odjemlje, kar ji pride pod prste. Taki ste vi, vi vsi, bodisi z Loga, bodisi z Bukovega vrha, s Sovpata ali pa tudi z Gabrške gore. Že ga gledam hudiča, kako vas bo sodni dan vse, vse tudi vas, pregrešne ženske, ki niste na svetu za drugo, nego da bi kaj dobrega požrle ali pa kaj moškega zapeljale — metal pod strope svoje in delal blato iz vas!

Beseda ni padala na kamen. Že so se otajala poslušalcem srca in tu in tam se je začulo ihtenje.

»Še premalo se vam slabo godi,« je nadaljeval kaplan, »kar se vam godi, to vse še nič ni, kakor se je godilo našemu preljubemu gospodu Jezusu Kristusu. Živina vam bo cepala, in kugo, lakoto, to vse boste priklicali v deželo! Ker vi ste zverine samega satana in prej mirovali ne boste, da boste božjega očeta na tronu tako razkačili, da pošlje vse svoje vojske na vas! In takrat bo težko živeti med vami: mati bo umirala sredi svojih otrok, in smrt bo pokosila očeta v najboljših letih. In otroci, kar jih imate najrajši, umrli bodo najprej!

Tu se je ihtenje izpremenilo v glasno jokanje.

»Le tulite,« je vpil Wurtzer,« in pokoro delajte! Dokler ste pa taki, ne bo bolje!«

»Kaj naj storimo?« so vprašali nekateri poslušalci iz množice.

»Tudi to vam hočem povedati. Spoštujte boga očeta, sina in sv. duha! Spoštujte mater božjo, vse svetnike in angele, zato so ti v nebesih! Pa to še ni vse: spoštujte tudi božje mašnike, ki so službniki pravega boga. Najprvo je pa: ne plazite se za tistimi luteranskimi predikanti, ki vam kradejo dušo iz živega telesa!«

»Saj se ne bomo,« je ihtela Mica iz Delnic.

»Bojte se posebno tistega predikanta Jurija! Ta je, ki vam živino mori po hlevih, ta je, ki vam s točo pokončuje žito po njivah, in ta je, ki vam prinaša bolezen v hišo! Molite, da vas bog reši tega grešnika, in spoštujte mašnike božje, ki vas prav uče in vam žele le dobro!«

»Ti lažeš!« zazvenel je v tistem trenutku mogočen glas po malem hramu božjem. Odrinil je množico vstran in postavil se je pred kaplana, ki ni znal, kaj bi počel v prvem hipu. Bil je predikant Jurij z bledim svojim licem. Z desnico je dvignil sveto knjigo ter jo pokazal zbrani množici. »Ti lažeš!« je kričal, »in glej, da izgineš iz svetišča Gospodovega!«

Ali gospod Vrban se ni dal preplašiti. »Glejte ga, ta je, ki vam prinaša kugo in lakoto v dolino, in sedaj je prišel še v našo sveto cerkev in več hoče biti, kakor je mašnik katoliški. Ali naj tukaj ostane? Ali je pobegniti meni, ki sem jih izmed vas toliko krstil in jih sprejel v cerkev božjo?«

In takoj je bila družba v plamenu. »Iz cerkve z njim! Izpred božjega obličja s tem nestvorom! Ubijmo ga!«

Predikant se ni ganil s svojega mesta ter je izpregovoril odločno: »Vi ste slepi, prišel sem vam resnico oznanjat, a vi me hočete kamenjati, kakor so kamenjali prvega mučenika sv. Štefana!«

»Kaj boš ti nam govoril?« oglasil se je Luka s Podgozda in koščeno roko mu je položil na ramo. »Kolikor mi imeti hočemo resnice, dobimo je pri gospodu Vrbanu. A ni res tako, možje?«

»Res je, res je!«

Posebno ženstvo je prav živahno kričalo. Predikant se ni zbal te razburjenosti. Bil je še tako predrzen, da je stopil proti oltarju, prav kakor bi hotel z njega vreči svete podobe.

»Boga samega hoče napasti!« je kričal gospod Vrban. »Pomagajte!«

In kakor besen je planil s svoje lece. Ni mu bilo treba hiteti. Že je razljutena množica objela predikanta in siloma ga je vlekla iz svetišča.

»Predvčerajšnjim si nočil pri meni,« je vpil pogorski kmet, »a drugo jutro mi je izvrgla krava mrtvo tele! To si mi naredil ti!«

To rekši, je usekal predikanta s pestjo po obrazu, da je bil takoj ves krvav.

»In pri nas je bil tudi,« je kričala suha ženica, »Špelica moja je bila prav hudo bolna in drugo jutro, komaj je ta črnuh odšel, je precej umrla. Drugače bi pa bila ozdravela, le ga, možje božji!«

Zopet se je dvignilo nekaj pesti, ki so vse padale po predikantu.

»Okrog moje hiše je tudi lazil,« se je oglasil Luka s Podgozda, »in še tisto noč mi je sapa podrla staro hruško na streho, da mi je vse polomila. Udarimo ga, da ga potem vrag več ne prinese v naše kraje!«

Tako so ga tepoči iztirali iz svetišča. Grofica Suzana s svojim spremstvom se je odmaknila, takoj ko je nastal prvi vrišč. Dasi je bil spoznavalec svetega evangelija v veliki nevarnosti, vendar je hitro sedla na konja in krenila po hribu nizdol.

Pozabila je še celo na oborožene hlapce svoje, tako se ji je mudilo.

Vtem so bili predikanta pritirali pred staro lipo, ki je razprostirala vejevje skoraj nad cerkvenim vhodom. Vpili so in kričali nanj in najsurovejši so ga neprestano tepli. Jurij Knafelj pa je bil prvi predikant in ni čudo, da se je zaradi tega krutega ravnanja razjarila duša njegova. Pričetkom je molil in klical gospoda. Zanašal se je na visoke deželne stanove in menil, da se mu ničesar zgoditi ne more. Zategadelj je pričel psovati napadovalce svoje.

»Prekleti bodite,« je zavpil, »vi in vse, kar je vaše! Plazite se za babilonsko svinjo, služabnike svetega evangelija pa pobijajte! Prekleti bodite!«

»Že spet preklinja,« je zavpila Mica z Delnic. »Jojmene! Pri nas ima svinja mlade, da bi jih le ne uklel!«

»Kaj ste vi?« je kričal predikant. »Hlapci ste črnega hudiča, in ta vas bo spravil v peklensko svoje brezdno! Mi, oznanjevalci evangelija, bomo pa povišani do angelov in varhangelov! Aleluja!«

S tem ni utolažil svojih obilih nasprotnikov.

»Kaj me bijete, če vam oznanjujem resnico? Zvedelo se bo pri deželnih stanovih in poslali bodo svoje konjenike k vam, da bo jok in škripanje z zobmi. Toda gospod vas udari z mogočno svojo roko in pogine vam živina v hlevih, posuši se vam žito na polju in otroci vaši do tretjega kolena bodo težko nosili prekletstvo tega dne. Mi bomo pa poveličani, ker tako piše gospod v sveti svoji knjigi. Aleluja!«

»Kaj se boš trgal tu, prekleti nejeverec! Teleta si mi že uklel in snedel. Sedaj mi hočeš pa še kravo in otroke!« Tako se je razjezil Luka iz Gozda. In pograbil je po helebardi ter jo iztrgal bližnjemu grajskemu hlapcu. Z njo pa je smrtonosno udaril z vso močjo magistru Juriju po glavi, da se je ta hipoma zgrudil na zemljo.

Nato se je množica, nevajena takšnih prizorov, hitro razšla, in predikant je ležal zapuščen pod staro lipo, katere vejevje je pregibal oster jug, ki je jemal s sabo rumeno listje in ga odnašal proti severu. Časih je sonce pretrgalo goste oblake in obsevalo krvavo čelo odpadniku, ki je umiral pred starodavnim drevesom. Muhe in drug mrčes so mu posedale po ranah, z katerih je kipelo mlado življenje smrti v naročaj.

Končno se je prebudil in z motnim očesom se je ozrl po okolici. »Žejen sem!« je zastokal.

»Tu je voda, gospod Jurij!«

»Ti si, Franica? Gospod mi je dejal, lezi in smrti izroči svoje telo za vero, katero sem te učil. Prekleta bodi [illegible] tera me je smrtonosno zadela!«

Srečanja z ljudmi in kulturno dejavnostjo

(Drugo nadaljevanje)

Prekratko je bilo

To je bila edina kritika 10-letnega šolarja na koncu lutkovne predstave. **Prosvetno društvo »Dragotin Kette« na učiteljišču v Novem mestu ima tudi gledališče ročnih lutk,** ki deluje od leta 1952. V tem času so lutkarji učiteljišča dali 153 predstav. Gostovali so 51-krat. V Mirni peči, Šmarjeti, Semiču, Šentlovrencu, na Ajdovcu in še 19 krajev so našteli. Sami izdelujejo tudi lutke, kulise in ostale rekvizite. Poleg tega so pomagali z načrti in nasveti lutkarjem v Mokronogu, na Slatniku, v Stopičah, Črnomlju in drugje. Za vsako uprizoritev nove igrice imajo 20 in še več vaj.

Profesor Dušan Modic, vodja in režiser lutkovnega gledališča, ki s posebno voljo in velikim znanjem vzgaja naraščaj lutkarjev, nam je letošnji program takole opisal: »Pripravljamo ‚Težave Peteršiljčkove mame' in ‚Kralja Matjaža in Alenčico'. Preurejamo oder, ki je bil na podlagi izkušenj že večkrat predelan. Zdaj bo treba vstaviti novo leseno ogrodje. Predvidevamo več gostovanj, sodelovali bomo v Jugoslovanskih pionirskih igrah in, če bo mogoče, se bomo udeležili kongresa lutkarjev, ki bo baje jeseni v Ljubljani.«

Koliko otroških src so že razveselili Janko in Metka, Rdeča kapica in Radovedni Pavliha novomeških lutkarjev. In še bo zastajal dih, ko bodo mali junaki spet v nevarnosti, pa bo vendar razburjeni Markec vprašal: »Ali grem lahko še enkrat gledat?«

»Še pridite, tovarišI!«

Občinski svet Svobod v Sevnici ima potujoči kino. 1958. so nabavili aparaturo, letos pa so dobili še avtomobil za prevoze. Od centra odmaknjeni kraji željno pričakujejo »filmsko ekipo«. Njen prihod in predvajanje filma pomeni zanje kulturno razvedrilo, morda edino, ki jim je dosegljivo. Šolske razrede in male dvorane do poslednjega prostorčka napolni staro in mlado. Pred filmsko predstavo seznani ekipa obiskovalce s kratko vsebino in opozori na idejne in umetniške vrednote filma. Tudi jim napove naslednji film. Največje zanimanje je za filme z zabavno vsebino in za domače, predvsem slovenske filme. Lepo pa sprejemajo tudi umetniške filme, če le niso pretežki. Za izbor filmov skrbi programski svet pri občinskem svetu Svobod, ki skuša čimbolj upoštevati želje obiskovalcev. Vendar mu je prvenstvena naloga vplivati na obiskovalčev filmski okus. Programskemu

Slavica Zorko, neutrudna brežiška knjižničarka

svetu pomagajo popularizirati dobre filme prosvetna društva na terenu. Velik pomen pripisujejo na občinskem svetu filmskim sekcijam.

V letu 1960 je potujoči kino predvajal 32 filmov. Vsak film je doživel več predstav v raznih krajih. Ogledalo pa si ga je tudi do pet sto ljudi. In rentabilnost? Drag prevoz jim povzroča neprijetnosti. Vendar poudarjajo, da kultura ni trgovina, kjer bi morali gledati samo na finančni uspeh. Občinski ljudski odbor tudi materialno podpira politiko sveta Svobod, ki nudi filmske predstave tudi prebivalstvu najoddaljenejših krajev, kjer vstopnina ne more kriti stroškov.

Fantiček, ki je imel srečo...

Nedelja dopoldne. Ustavili smo se v Brežicah. Imeli smo »bojni posvet«. Objekt našega napada je bil določen. Oboroženi smo bili s celim arzenalom vprašanj za to reportažo. Veliko strategijo pa je razbil desetleten dečko. Morda se bo kdo smejal. Pa je bilo tako. Čisto mirno je šel po cesti s trobento pod pazduho. Nekaj nas je potegnilo za njim, saj smo se spomnili, da je **v Brežicah velika mladinska godba na pihala.** In ta je postala mahoma objekt našega juriša. Posreden sicer, ker smo se želeli prepričati, ali Brežičani o svoji godbi sploh kaj vedo, ker še ne dela dolgo. »Ali veš, kje igra tale fantiček?« smo vprašali kar na cesti vrstnika njegovih let. »O vem, pri mladinski godbi! Imel je srečo, da so ga sprejeli. Saj smo se tudi drugi ponujali, pa pravijo, da nimajo več inštrumentov. Samo 40 so jih vzeli.«

V kavarni smo obsuli z radovednostjo starejšega tovariša. »Te fante imamo radi. Ko bi jih vi samo slišali, kako zaigrajo! Pa kakšne lepe uniforme imajo!«

Ker nas je mikalo še nekaj podatkov, smo jo mahnili k tovarišu iz občinskega sveta Svobod. Tam smo marsikaj zvedeli in še njihovo sliko smo dobili. 1. septembra 1959 so začeli. Dirigent Ferdinand Kobal. Prvi nastop 29. novembra 1959. Samo tri mesece vaj? Ampak ne pozabite, vsak dan. 1. maja 1960 prvi promenadni koncert pred občino. V Novem mestu, v Krškem in v Bregani so jih že poslušali. Tudi časopis je že pisal o njih. Sicer pa to zaslužijo, ker res delajo in so tudi že veliko pokazali. Odhajali smo prepričani, da prebivalci Brežic svoje godbenike cenijo in so navdušeni nad njihovim delom in sposobnostjo dirigenta.

Na valu 264,7 poje oktet Svobode s Senovega

Od tistega dne v letu 1945, ko je preko 80 članov **pevskega zbora Svobode na Senovem** pod vodstvom Milka Škoberneta, ki je zbor takrat vodil, prvič zapelo, pa do leta 1955, ko je Radio Zagreb pošiljal v eter ubrane glasove moškega okteta tega zbora pod vodstvom Janeza Zupančiča, je bila trda pot. Občudovanja vredna vztrajnost ljudi, ki jim petje ne pomeni samo osebne zabave, ki nikoli ne vprašajo za honorar. Šolsko poslopje jim nudi gostoljubnost kot večini kulturne dejavnosti na Senovem. Kulturnega doma ni. Dolgoletna želja po njem se je lansko leto uresničila le do projekta, ki je še bolj podžgal upe, da bo letošnje vendar prineslo začetek gradnje. Uslužbenec rudnika in znani kulturni delavec pevovodja Janez Zupančič nam je o pevskem zboru pripovedoval:

»Naš zbor je do lani imel lepe uspehe. Trenutno celotni zbor ne vadi, vendar mislim, da bomo spet prav kmalu začeli. 1951. je v zboru nastal moški oktet, ki je samo 1954. priredil 24 samostojnih koncertov. In potem vsako leto, doma, na Bledu in njegovi okolici, v Majšperku, Dobrni, Velenju, Krmelju, Trebnjem, Vel. Laščah. Dvakrat smo šli na Hrvatsko, snemali smo za Radio. Letos pripravljamo koncert doma in nastop na reviji rudarskih moških pevskih zborov v Trbovljah.«

Srečno in veliko uspehov!

»Repertoarni svetovalec«

»Knjige imam že od nekdaj rada. Morda so mi bile prva igrača,« je preprosto povedala članica okrajnega sveta Svobod Savica Zorkova iz Brežic. Zvedavi obiski je nič posebno ne razvesele. Dela v **brežiški knjižnici** že od 1946. To je vzorna osrednja knjižnica, ki je iz skromnih sredstev nastala po njenem prizadevanju. Njeno izpopolnjevanje — sedaj ima 4487 knjig — in širjenje knjige je postala Savičina življenjska naloga. Njen odnos do ljudi privlači. V knjižnico radi prihajajo mladi in starejši tudi iz najoddaljenejših vasi v občini. Vsakdo nekaj najde, vsaj toplo besedo, če že knjige ni zanj. Zahajajo po nasvete režiserji in igralci. Tega navduši za izbrano igro, drugemu spet odsvetuje. »Repertoarni svetovalec« so jo v šali nazvali režiserji na okrajnem seminarju, kjer je predavala. Toliko dramskih del jim je razčlenila, da bi morali nekaj let režirati, če bi hotela vse odigrati. Obiskuje vaje in predstave igralskih družin v občini in pomaga. Vodi občinski dramski sosvet. Nikoli ni njenega imena na plakatih, pa je vendar bila že tolikim predstavam soustvarjalec. Tiho se veseli uspehov, h katerim je pripomogla. In koliko je radosti v njej, ko ji pridejo mladi izvajalci pripovedovat o posrečenih prvih odrskih korakih, ve in občuti samo ona. Bila je tudi med prvimi, ki je razumela potrebo uvajanja novih oblik. Z ostalimi člani predsedstva občinskega sveta si je močno prizadevala, da bi v Brežicah ustanovili prepotreben klub. Kljub oviram verjame, da se bo ideja uresničila vsaj, ko bo prenovljen dom LP. Njena posebna odlika, ki jo vsi cenijo, je vestnost, s katero izvršuje naloge.

(Konec prihodnjič.)

Vlado Lamut: SESTANEK (Bruxelles, 1960)

Brežiška godba na pihala s kapelnikom Ferdinandom Kobalom

ARHEOLOGI V DOBOVI

Pretekli teden se je začelo doslej najobsežnejše arheološko izkopavanje v Dobovi pri Brežicah. Pri izkoriščanju gramoznice, ki se nahaja izven Dobove tik ob hrvaško-slovenski meji, so naleteli na grobove z žganim pokopom. Da bi preprečili uničevanje teh grobov, so se v zadnjih letih večkrat organizirali manjša zaščitna izkopavanja, pri katerih je bilo doslej odkritih že nad 300 grobov. Ker je grobišče še vedno ogroženo zaradi gramoznice in je obseg grobišča znan, so se odločili, da letos odkrijejo celotno grobišče in ga tako rešijo pred uničenjem. Na pobudo Zavoda za spomeniško varstvo LRS je v ta namen dal potrebna finančna sredstva Sklad za pospeševanje kulturne dejavnosti LRS. Ker bo treba prekopati precejšen kompleks zemljišča, bo izkopavanje trajalo približno dva meseca. Dela vodi dr. France Staré, docent ljubljanske univerze, ki je že doslej izkopal v Dobovi ob pomoči slovenskih in hrvaških študentov arheologije. To izkopavanje predstavlja lep primer medrepubliškega strokovnega sodelovanja.

Računamo, da bomo pri letošnjih delih odkrili več sto grobov, ki nam bodo ob koncu izkopavanja dali precej jasno sliko življenja ljudi, ki so tukaj pokopavali svoje mrtve nekako pred 3000 leti. To je prazgodovinsko obdobje, ki ga v naših krajih označujemo kot prehod iz bronaste dobe v najstarejšo železno dobo Slovenije. Obenem je to čas, ko se na naših tleh utrdi, oblikuje in razvije ljudstvo Ilirov, ki čez nekaj stoletij doseže višek svojega razvoja prav na Dolenjskem. Letošnji izkopavanji v Dobovi in v Drnovem, ki se bosta nadaljevali meseca junija, pomenita doslej največje arheološko delo v Posavju.

Vsako zase bo velik prispevek ne samo slovenski, temveč tudi jugoslovanski arheologiji.

Tone Knez

Prizadevnost brežiških gimnazijcev

Brežiški gimnazijci nočejo zaostajati v delu za drugo mladino. Mladinski aktiv izdaja ciklostiran list, ki objavlja dela mladih literatov ter obvešča o dogodkih in problemih gimnazije. Dijaki so pripravili tudi dve igrici, s katerima so prvič nastopili prejšnji četrtek. »Županova Micka« je pritegnila starejše občinstvo, mlajši pa so se ogreli za enodejanko »Včeraj popoldne«, ki obravnava problem vraščanja mladega človeka v življenje, na kar starejši zaradi preobilice dela dostikrat pozabljajo. Igrici sta bili dobro naštudirani. Mladi igralci so se kar dobro znašli na odru, nekateri pa so se prav odlikovali.

Bliža se konec šolskega leta. Tega se dobro zavedajo tudi brežiški maturanje. Morda jih je nekoliko strah zaključnega izpita, toda kadar govore o maturantskem potovanju po domovini, pozabijo na vse skrbi. Že sedaj skrbno zbirajo denar za to potovanje. Zaprosili so za pomoč tudi nekatera podjetja in organizirali tradicionalni maturantski ples. Upajo, da bodo do konca leta zbrali dovolj denarja, da bodo lahko spoznali številne kulturne in zgodovinske spomenike naše domovine.

Lepo darilo šoli

Kmetijsko-gospodarski šoli v Kostanjevici na Krki je Kmetijska zadruga poklonila večje število strokovnih knjig s področja kmetijstva, nadalje vrsto priročnikov in več letnikov revij Socialistično kmetijstvo, Sadjarstvo, vinogradništvo in vrtnarstvo ter Stočarstvo.

Prav tako je upravnik KZ Kostanjevica tov. Karlo Kuntarič poklonil del svojega honorarja za predavanja v Kmetijsko gospodarski šoli domači pionirski zadrugi.

Uspele prireditve v Skopicah

V soboto in nedeljo je imel moški pevski zbor KUD Skopice prvi samostojni koncert. Fantje so pred domačo publiko zapeli nekaj zborovskih in narodnih pesmi ter dosegli lep uspeh. Če upoštevamo, da je bil pevski zbor ustanovljen šele proti koncu lanskega leta, zasluži odlično oceno. Skupno s pevskim zborom je nastopila tudi manjša dramska skupina, ki je naštudirala spevoigro »Vasovalci«. Največ zaslug za uspelo prireditev ima pevovodja Franc Baškovič, ki je bil hkrati tudi režiser. Zaradi preobremenjenosti pa je režiser v glavnem skrbel le za petje in na račun tega nekoliko manj skrbi posvetil režiji, kar je povzročilo manjšo dinamičnost. To bi se dalo seveda še popraviti in bi lahko pričeli gostovati po okoliških krajih.

-tom

Pripravljajo se na revijo

Tokrat se oglašamo pionirji z Bučke, ker bi radi povedali kaj o svojem delu.

V okviru našega odreda »Joško Sašek« imamo več krožkov: lutkovni, dramatski, folklorni, sadjarsko-vrtnarski ter šahovski. Lutkovni krožek je naštudiral v tem letu tri igrice: Debelo repo, Pavliho v stiski ter Meh za smeh. Lutke izdelujejo pionirji sami. Dramatski krožek je za novo leto pripravil dve igrici: Dedek Mraz prihaja in Sneguljčico, za 8. marec pa igrico Na predvečer.

Šahovski krožek sestavljajo predvsem pionirji višjih razredov. Že večkrat so tekmovali s pionirji škocjanske šole. Pri delu jih vodi Marijan Hrovatič. Pod njegovim vodstvom dela naša šolska zadruga, ki je med najdelavnejšimi v občini.

Morda bi morali že v začetku omeniti naš pevski zbor, ki uspešno nastopa na vseh proslavah, zdaj pa se pripravlja na občinsko pevsko revijo. Vodi ga učiteljica Milka Murgelj. Prav njej se moramo zahvaliti tudi za uspešno delo naše pionirske organizacije. V počastitev 20-letnice revolucije pripravljamo pod njenim vodstvom javno oddajo »Pokaži, kaj znaš!« Kako bo prireditev uspela, bomo pisali drugič.

Pionirji osnovne šole na Bučki

Učiteljica Milka Murgelj pripravlja pionirje na Bučki za občinsko pevsko revijo

marca organizirala predavanje »Atomska in klasična vojna« s predvajanjem filma »O Hirošimi in Nagasakiju«. Predaval je predavatelj iz garnizona v Cerkljah. Predavanja so se udeležili predvsem dijaki TSŠ.

V petek, 17. marca, je »Svoboda« iz Brestanice uprizorila igro »Sveti plamen« v domu »Svobode« v Vidmu-Krškem.

Zaključek politične šole v Krškem

Mladinska politična šola je nedavno končala delo. 19 mladincev je uspešno opravilo izpite. Ob zaključku so organizirali izlet v Ljubljano, kjer so si ogledali muzej NOB, grobnico narodnih herojev, tovarno Litostroj, stavbo Ljudske skupščine LRS in drugo.

Delavska univerza je 21.

Pred razstavo ljudskih umetnikov

Svet Svobod in prosvetnih društev okraja Novo mesto si je za letos zastavil tudi svojevrstno in vsekakor hvaležno nalogo: pripraviti razstavo naših ljudskih umetnikov s področja novomeškega okraja. Občinski odbori Svobod in PD so dobili potrebna navodila in že zbrali precej prijav. Razstava bi bila najprej v Novem mestu, potem pa še v drugih večjih krajih.

Zakaj bi bila taka razstava potrebna in primerna?

Prvič zato, ker tudi prizadevanje naših ljudskih umetnikov-slikarjev, kiparjev in drugih spada v ljudsko prosvetno delo. Drugič, da bi dobili pregled nad tovrstno dejavnostjo na področju okraja. In tretjič, da bi dela naših ljudskih umetnikov pokazali ljudem in jim s tem dali priznanje, ki bi bilo hkrati pomoč pri njihovem nadaljnjem delu in razvoju.

Takozvana ljudska umetniška tvornost, delo ljudskih umetnikov, ima vsekakor svoj lep in vreden pomen v narodnem kulturnem in prosvetnem življenju. Kajti umetnosti ne ustvarjajo in oblikujejo le umetniško šolani ljudje, ne zgolj kiparji, slikarji in drugi, ki imajo za sabo umetniške akademije, marveč tudi takozvani amaterji. In kakor imamo v naših igralskih družinah pa v orkestrih odlične igralce ali glasbenike amaterje, od katerih je marsikateri močno »nadpovprečen«, tako se najdejo tudi amaterji-likovniki, ki so izraziti talenti. Pojem ljudska umetnost, ljudski umetnik ima še zmeraj žlahten prizvok in žlahtno vsebino, zlasti pa izredno bogato tradicijo. Spomnimo se slik na končnicah panjev, raznih podobarskih izdelkov, risb na pisanicah, nekaterih svojstvenih izdelkov lončarstva itd. Čeprav ni ljudsko umetniško oblikovanje danes več tako živo kot včasih, mu pa vse korenine le niso usahnile. To ne velja zgolj za posameznike, ampak tudi v kolektivnem smislu (pisanice, vezenine in podobni izdelki ljudske umetnostne obrti, zlasti v Beli krajini). Razstava v Novem mestu naj čim več tega zbere in pokaže.

Po svoji vsebini naj bi razstava ljudskih umetnikov in ljudske umetnosti imela dva dela: v prvem bi razstavili tako imenovane »čiste« umetniške stvaritve posameznih avtorjev — slike, kipe, v drugem pa izdelke ljudske tvornosti, več ali manj kolektivne in »uporabne«, za katere je treba zbuditi zanimanje zlasti pri naši turistični propagandi. To so »spominki«, če jim že damo to ime — razni lončarski izdelki, pisanice, vezenine, belokranjski lestenci iz slame in podobno, zlasti tisti, ki nosijo čim močnejši osebni znak in poudarek svojega oblikovalca, ljudskega umetnika. Saj naj bi bila ta razstava predvsem prikaz individualnega prizadevanja in ustvarjanja naših ljudskih umetnikov.

Razstava bi bila poleti ali v začetku jeseni, zato naj občinski odbori Svobod in PD zbero prijave in dela za razstavo, za vse morebitne nasvete (kar velja tudi za ljudske umetnike same) pa se lahko obrnejo na Okrajni svet Svobod in PD v Novem mestu.

NAROČITE SI DOLENJSKI LIST!

POVERJENIKE PREŠERNOVE DRUŽBE

obveščamo, da je rok za vpisovanje članov zaradi knjižnega sejma v Mariboru in Ljubljani podaljšan do 5. maja 1961.

Posebej opozarjamo na sklep Glavnega odbora, da bo vsak član poleg 6 knjig in koledarja prejel brezplačno še knjigo »Petletni perspektivni plan FNRJ«, napisan v poljudni obliki.

Namesto dveh reprodukcij bo Prešernova družba izdala 4. Člani bodo lahko izbrali eno izmed njih, in to: Grohar: Macesen, Mihelčič: Partizanska kolona, Vesel: Družina ali Pavlovec: Pokrajina. Reprodukcije bodo večje kot letošnje.

Vabimo poverjenike, da s tem seznanijo državljane in jih pridobe za članstvo.

Prešernova družba

Mladina v Artičah je zelo delavna. Na rednih, dobro obiskanih sestankih se tudi izobražuje. Sami pripravljajo predavanja. Imajo električni gramofon. Resno so se oprijeli kulturno-prosvetne dejavnosti. V Artičah, Brežicah in Dobovi so igrali zahtevno Budakovo dramo »Metež«, ki jo je naštudiral mizar Jože Molan. Ponekod je bil obisk sicer slab, kar kaže, da mladino ponekod še vedno bolj vlečejo filmi kot igre. Hoteli so gostovati še na Bizeljskem, vendar tam ni bilo obiskovalcev. Vrnili so se. To jih ne bo potrlo. Upajo pa, da bodo imeli drugič na Bizeljskem kaj več sreče. Na sliki: igralci »Meteža« (Foto: Martin Zupančič)

MNOGO HRUPA ZA NIČ

Ko smo lansko jesen v Novem mestu ustanavljali Kettejev klub, ni najbrž nihče pričakoval, da mu bo predla tako trda. Tako ni niti bilo potrebno misliti, saj so že dejstva govorila dovolj jasno. Kar poglejmo, za kaj je šlo: Na Dolenjskem smo namreč dolgo pričakovali nekoga, ki bi zbral ljudi, tiste mlade, ki usmerjajo korake v svet literature in slikarstva ter jim dajal napotke pri nadaljnjem delu. To nalogo naj bi opravil Kettejev klub, ki je na prvih sestankih napravil res pester in obsežen delovni načrt. Če nadalje pogledamo, kdo so bili člani, lahko kaj hitro ugotovimo, da je do razpada slej ko prej moralo priti. Že na ustanovnem sestanku smo lahko na prste prešteli vse, ki so prišli z namenom, da klubu nekaj dajo, hkrati pa se ob tovariški kritiki razvijajo. Ti so potem tudi redno prihajali na sestanke, dokler smo jih imeli. Zal jih je bilo tako malo, da ni in ni šlo. Ko bi morali sestaviti določen delovni načrt in se odločiti za ta ali oni način dela, so polagoma skopneli tudi ti.

Rešitev kluba je bila: vključiti se je treba v delo Mladinskega kluba, pri tem pa ostati samostojna sekcija s svojim programom in svojo izbiro dejavnosti. V posebnem dogovoru med predstavniki obeh klubov je bila poudarjena medsebojna pomoč; — kettejevci naj bi namreč za obiskovalce Mladinskega kluba pripravili razna predavanja in bralne večere, kar bi mladini nedvomno zelo koristilo. Do tega pa ni prišlo. Morda smo bili pri tem malce preveč ozkosrčni in nam je šlo bolj za samostojno delo. Rezultat tega »samostojnega« dela pa so kmalu dokazali, da smo bili na napačni poti, saj razen ene slikarske razstave in enega literarnega večera nismo napravili ničesar. Lahko tudi poudarimo, da je bilo tudi to »zmetano skupaj na hitro roko« (do tega je zaradi nezanimanja članov moralo priti), morda tik pred nastopom na bralnem večeru ali pred otvoritvijo razstave.

Razumljivo je, da neuspeh ne sme biti merilo za sposobnost mladih. Poudarimo naj spet, da je šlo le preveč za lastno uveljavljanje posameznikov (kar je bilo za klub posebno značilno) in mimo smisla za kolektivno delo.

Prav zaradi tega je bil poskus, da bi Kettejev klub obudil kulturno mrtvilo na Dolenjskem, — neuspešen.

—an

O gostovanjih v Novem mestu

Že drugo leto naš obiskujejo igralci Mestnega gledališča iz Ljubljane. Novomeškemu občinstvu se predstavljajo z domačimi in tujimi odrskimi deli. »Novoteksu« smo zelo hvaležni, da omogoča gostovanja ljubljanskih umetnikov. Morda bi bilo prav, da bi igralce nagradili vsaj še s cvetjem in ne samo s ploskanjem.

Kot reden obiskovalec gledaliških predstav pa včasih opazim prav nič kulturno obnašanje občinstva (zlasti na galeriji). Prav bi bilo, da bi pri prodaji vstopnic nudili obiskovalcem tudi gledališki list s kratko vsebino igre. O odrskem delu bi se obiskovalci lahko seznanili še na raznih gledaliških pogovorih. Če bi dosegli vse to, prav gotovo ne bi bilo med predstavo raznih nevšečnosti.

Ker je za prireditve zanimanje med občinstvom precejšnje, bi bilo prav, če bi nekatere ponovili. Morda bi uvedli tudi abonma, o katerem je bilo že večkrat govora. Urediti pa je treba tudi prodajanje vstopnic, ki je v mestu še vedno predmet kritike.

—jtrm—

DOLENJSKI LIST naj ne manjka v nobeni družini v domačem okrožju!

ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆ ŽENA IN DOM ☆ SODOBNO GOSPODINJSTVO ☆

Vključujmo se v družbeno dejavnost

Zapiski z nedeljske občinske konference žena trebanjske občine

26. marca je bila v Trebnjem občinska konferenca žena. Okrog 80 žena in gostov, med katerimi smo opazili tudi sekretarja okrajnega odbora Socialistične zveze Romana Ogrina, je v živahni razpravi odločno spregovorilo o težavah, ki jih imajo žene pri vsakdanji dejavnosti in družbenem uveljavljanju.

Kakor so poudarila uvodna poročila, je zlasti v trebanjski občini veliko teh problemov. Načela, naj se v sodobni družbi uveljavi tudi žena, so žal še v mnogih primerih tako ozka, da ne zajamejo niti povprečja ženske dejavnosti. Domneve pa, da je njeno mesto le v kuhinji, torej v domačem gopodinjstvu, so neutemeljene, saj žena prav tako spremlja domačo in svetovno družbeno in politično dejavnost, in največkrat z bolj tankim posluhom kakor moški. Kljub temu pa tega ne upoštevamo, saj so na primer v ObLO v Trebnjem le tri odbornice in tudi v raznih komisijah jih ni kaj več.

Temno krilo in pepita bluza z imitacijo moške kravate. Tudi pentlje so letos priljubljene

»ZNEBIMO SE OBČUTKA MANJVREDNOSTI!«

Razumljivo je, da žene po tradiciji še vedno dajejo prednost moškim, dasiravno bi mogle v določenih primerih same najti boljšo rešitev. Tako je le malo žena zastopanih v šolskih odborih, zadružnih svetih, organih družbenega in delavskega samoupravljanja, skratka povsod, kjer srečamo njihovo dejavnost. Seveda bodo morale v prihodnje ukrepati bolj samozavestno in se zlasti pri volitvah v zadružne svete in drugod potegovati za kandidatke iz svojih vrst. »Dokazati moramo, da smo tudi me sposobne odločati o gospodarskih vprašanjih,« so naglasile.

»ZA DELO SMO PROSILE, ZASLUŽKA PA NI BILO!«

Zaposlitev žena je v trebanjski občini še vedno pereče vprašanje. Primernega ženskega dela namreč ni. Vendar predvidevajo, da bo stvar le nekako urejena. Še letos bodo v Trebnjem zgradili pletiljski obrat. Na Mirni razvijajo tovarno hranil, v kateri bo zaposlenih okrog 95 odstotkov žena. V sklopu tega živilskega obrata bodo pridelovali tudi povrtnine. »Prej smo prosile za delo, zdaj pa zahtevamo! Prej smo dobivale plačo, ki ni bila večja od napitnine, zdaj zahtevamo tudi socialno zavarovanje. Zahtevamo, da se vse to uredi!«

»VZGAJAJMO OTROKE IN SKRBIMO ZA DRUŽINO«

Žena podpira tri vogle v hiši, pravi pregovor. Še vedno je mati tista, ki skrbi za družino. Včasih je tudi najboljša svetovalka pri domačem gospodarstvu. Skrbi, da se njen otrok vede spodobno. Ona gre največkrat v šolo na roditeljski sestanek. Na konferenci so še posebno poudarjale skrb za otroke in njihovo vzgojo. Otrok naj bo preskrbljen doma in v šoli.

Še vedno je precej primerov pijančevanja v družini. »Zakaj moramo stalno trepetati pred možmi-pijanci? Kaj je treba, da otroci mrzijo starše?!«

»KAJ JE BOLJ POTREBNO V KNEŽJI VASI: TELEVIZOR ALI POPRAVILO ŠOLE?«

Tako je vprašala delegatka iz Knežje vasi. »Kako je z zdravnikom v Mokronogu? Ali ga bodo kdaj imeli?« so spraševale žene iz Mirenske doline. Vrsto težav so povedale v razpravi. To je še enkrat potrdilo, da se za probleme živo zanimajo in jih poskušajo razvozlati.

»VKLJUČIMO SE V DRUŠTVA IN ORGANIZACIJE!«

Medtem ko so razpravljale o stanovanjski skupnosti, varstvu otrok, zaposlitvi itd., so poudarile, da jim gre pomembna vloga v društvih in organizacijah. V gasilskih društvih je na primer 100 članic, v RK pa je žena precej več. Na tečajih so z zanimanjem spremljale predavanja Odslej se bodo vključile v vse organizacije, ženska društva pa bodo s temi organizacijami kar najtesneje sodelovala.

V trebanjski občini je torej veliko problemov. O njih so na nedeljski konferenci spregovorile tudi žene. Kaj bi bilo treba napraviti in česa ne bi smeli pozabiti, vedo tudi pristojne oblasti in organizacije. Ali so odgovorni o tem že dovolj razpravljali ali pa bodo žene spet govorile o podobnih vprašanjih tudi na prihodnji ženski konferenci?

Upamo, da bo odgovor na zadnje vprašanje ugoden. Ugotovitev je zdaj dovolj; potrebni so hitri ukrepi za zboljšanje naštetih problemov.

Ivan Zoran

Pred kratkim so v Globokem uspešno zaključili dva zdravstvena tečaja, ki ju je priredil krajevni odbor RK. O zdravju na splošno so predavali zdravniki iz Brežic, o čistoči in redu v hiši pa učitelji iz Globokega. Razen tega so tečajnice dobile napotke, kako morajo negovati bolnika. Zaključek tečaja so združili s proslavo dneva žena. — Krajevni odbor RK v Globokem se zahvaljuje vsem predavateljem in hkrati želi, da bi bilo tam še več zdravstvenih predavanj. (Slika predstavlja globoške tečajnice in predavatelje. Foto: Baškovič, Brežice)

KVALITETNO
MODNO PERILO
V MODERNIH PASTELNIH BARVAH
PROIZVAJA
„Nada Dimić"
ZAGREB
DOBITE
V VSEH TRGOVINAH
V NOVEM MESTU

ŠPORT ☆ TELESNA KULTURA ☆ ŠPORT ☆ TELESNA KULTURA ☆ ŠPORT ☆ TELESNA KULTURA

Telesno kulturo vskladiti z družbenim razvojem

V nedeljo dopoldne so se v sejni dvorani OLO v Novem mestu zbrali delegati vseh telesnovzgojnih organizacij v občini Novo mesto z namenom, da ustanovijo občinsko zvezo za telesno kulturo in da se zdaj – pred kongresom slovenske telesne kulture - pogovorijo o vseh problemih, ki tarejo te organizacije. Konferenco je začel sekretar Občinskega odbora SZDL Dušan Zupanc, referat o aktualnih problemih telesne kulture v občini pa je podal tajnik Okrajne zveze Partizana Franc Mikec. Med gosti smo med drugimi opazili tudi predsednika sekretariata Partizana Slovenije in Sportne zveze Slovenije Leopolda Kreseta, predsednika OLO Nika Belopavloviča, člana CK LMS Vlada Breznika, sekretarja Obč. komiteja ZKS Mira Thorževskega in predsednika OK LMS Slavka Dokla.

V referatu in razpravi so razčlenili vrsto problemov, ki zadevajo telesno kulturo v novomeški komuni. Ti so predvsem v pomanjkanju telovadnic in drugih športnih objektov, strokovnih kadrov, materialnih sredstev za redno delo društev in podobno. Ugotovljeno je bilo, da je bil v novomeški komuni na telesno kulturnem področju dosežen velik korak naprej in da je živahne dejavnosti v zadnjem obdobju »kriv« VII. zlet »Bratstva in enotnosti«, ki je dal pobude za uspešnejše delo ne samo v Novem mestu, ampak v vseh občinah našega okraja.

Med najbolj delovne organizacije v občini na tem področju nedvomno sodi Partizan, ki ima v osmih društvih blizu 1300 članov. Od tega zajema samo novomeško društvo blizu 650 občanov. Druga najmočnejša organizacija, ki je po svojem delu in uspehih znana širom po Sloveniji, so taborniki, ki imajo v treh četah in enem odredu preko 500 članov. Tudi kegljaška in strelska organizacija sodita med zelo močne in delavne, medtem je športna organizacija organizacijsko, kadrovsko in številčno šibka. Razen teh delujeta še šahovska in planinska organizacija ter klub za konjski šport v Šentjerneju.

Navzlic številnim uspehom na telesno—vzgojnem področju pa vseeno še ni takega napredka kot bi bil lahko. Uspehi zaostajajo za možnostmi, posebno pa za potrebami. Čuti se, da telesna kultura prepočasi sledi družbenemu razvoju in da se težje prilagaja novim pogojem. Telesna kultura ne zadošča potrebam, ki nastajajo z vedno hitrejšim družbenim razvojem ter z razvojem produktivnih sil in odnosov. Naloga bližnega kongresa slovenske telesne kulture bo, da najde novo pot, po kateri bo telesna kultura hitreje napredovala in lažje dohitevala gospodarski in družbeni razvoj. Telesna kultura postaja pri mladini nepogrešljiva, je pravzaprav del njenega življenskega standarda. Prav zato se družba čedalje bolj zanima za čim boljšo in popolnejšo telesno vzgojo državljanov, ker le zdrav, spreten, vzdržljiv in odporen delavec koristi družbi.

ENOTNA POT

Bližnji kongres bo moral rešiti vrsto problemov. Tako kot se razvijajo gospodarski, kulturni, politični in drugi pojavi v skladu s socialističnimi zakonitostmi družbenega razvoja, se morajo razvijati tudi ustrezni pojavi na področju telesne kulture. V socialistični družbi je telesna kultura enoten pojav. Za njen skladen razvoj skrbi družbena skupnost kot celota s svojimi organizmi. Razen občinskih svetov za telesno kulturo kot oblastnih organov, se v občinah vedno bolj pojavljajo tudi občinske zveze za telesno kulturo kot družben organ. Ponekod so se zelo uveljavile in upamo, da bo tudi novo ustanovljena občinska zveza v Novem mestu opravičila pričakovanja in izpolnila svoje naloge, ki so v tem, da usmerja in spremlja telesno—kulturno dejavnost, da skrbi za razvoj materialnih temeljev za vse dejavnosti, za izgradnjo objektov, da razporeja razpoložljiva finančna sredstva, da skrbi za vzgojo kadrov in organizira množična tekmovanja in manifestacije v občinskem merilu. Organizacijsko strukturo si vsaka občinska zveza oblikuje skladno z lastnimi pogoji in s potrebami, sklicatelji kongresa pa predlagajo, da bi imeli v vsaki občinski zvezi tri notranje organizacijske enote in sicer: **skupnost šolskih športnih društev, skupnost društev za rekreacijo in skupnost tekmovalnih športnih društev.**

Posamezniki se s tako strukturo povsem ne strinjajo. V razpravi smo slišali mnenja, da manjka skupnost partizanskih društev in ali naj pomeni neupoštevanje skupnosti partizanskih društev likvidacijo Partizana. Na to zmotno mnenje je najbolje odgovoril **predsednik sekretariata Partizana in Sportne zveze Slovenije Leopold Krese**, ki je med drugim dejal:

»Primarna je dejavnost, organizacijske oblike pa so sekundarnega pomena. Zato ne kaže poveličevati katero-koli obliko organizacije, ki ima tradicijo ali je nima; v zadnjih 20 letih se je pri nas toliko dogodilo, toliko spremenilo, da postajajo nekatere organizacijske oblike zavora za napredek. Nič ne rečem katere — vsaka, ki stoji na nekih starih pozicijah, ki dopušča in podpira centralistično upravljanje, diktiranje od zgoraj. Kongres bo postavil to, kar postavljajo desetine konferenc na terenu. Predvsem to, da je treba ustvariti organizacijam ugodne pogoje za delo v telesni kulturi in da se programske oblike sprejemajo take, ki bodo zadovoljile slehernega državljana, da bo v teh možnostih, ki jih bomo dali, našel svoje zadovoljstvo in si izbral panogo, kjer se bo hotel izživljati. Kar se tiče organizacije, mislim, da je čisto vzporedna stvar, kako se kakšno društvo imenuje, odloča pač članstvo, ki program sprejema. Čisto brez potrebe je govoriti, kaj se ukine in kaj se ne ukine. Ni treba nič ukiniti in nič novo postavljati. Važno je, da je občinska zveza za telesno kulturo tak organ, ki idejno usmerja ta pokret in da je ta koordinacijski organ enoten. Tu ne moremo deliti, da bi bila za nogomet posebna linija in za telovadbo spet posebna — tu so skupni interesi, zato mora biti v okviru ene občine vodilni organ enoten, deli pa se po strokovnih linijah. Nihče nima pravice z vrha diktirati, da mora ravno tako biti in nič drugače. Gre za to, da ni važno kakšno ime organizacija nosi. Sem za to, da se vsi klubi preimenujejo v Partizana, ali pa v kar hočejo. Važno je to, ali mladina v teh organizacijskih oblikah najde svoje mesto in zadovoljstvo. Zaradi nas lahko obstaja še ravno tak Partizan v Beogradu, nas nič ne moti, stvar društev in terena je, kako bodo sprejemali, če se jim bo hotelo nekaj z vrha diktirati.«

Tovariš Krese je imel v mislih zadnji plenum Partizana Jugoslavije, na katerem so obsodili sklicatelje kongresa slovenske telesne kulture, češ da hočejo ukiniti Partizan, hkrati pa je odgovoril posameznikom, ki jim te stvari še niso povsem jasne. Nadalje je pojasnil še nejasnosti glede nagrajevanja športnih delavcev in posameznih vrhunskih športnikov ter o nujnosti, da se v delovnih kolektivih in šolah bolj zainteresirajo za telesno kulturo.

V razpravi je sodeloval tudi **predsednik OLO tov. Belopavlovič**, ki se je omejil na pridobitve zleta in polemiko okoli gradenj športnih objektov. Poudaril je, da so kritike nekaterih posameznikov in celo odbornikov ObLO neutemeljene, ker Novo mesto kot gospodarsko, kulturno in politično središče Dolenjske — ne glede na zlet — potrebuje take objekte, še posebej zato, ker se bo Novo mesto v bližnji prihodnosti gospodarsko in številčno še okrepilo. Mladina take objekte potrebuje, zato bi morale take kritike odpasti. Sedaj je kompleks zunanjih športnih objektov več ali manj zaključen, v mestu pa bi nujno potrebovali še večji objekt za aktivnost v zimskem času.

V razpravi so omenili še problem strokovnega kadra in zelo pereč problem materialnih sredstev organizacij. Pomanjkanje denarja v marsikaterem društvu povzroči mrtvilo, včasih pa tudi razpustitev. Tudi s strokovnimi kadri je zlasti na podeželju težko. V večini šol ni niti enega učitelja za telesno vzgojo, kaj šele, da bi imeli dva, da bi lahko ločili pouk za fante in dekleta. Večji poudarek bi bilo treba v prihodnje dati šolskim športnim društvom, razen tega pa bi morali v šolah nekateri posamezniki (na srečo so taki primeri že redki) spremeniti svoj odnos do športnikov — dijakov.

Ob koncu so se delegati soglasno odločili za enotno občinsko zvezo za telesno kulturo in izvolili 25—članski upravni odbor. Razen tega so izvolili tudi 9 delegatov za prvi kongres slovenske telesne kulture.

—r

Pišece: brez milijonov...

Osnovna organizacija Rdečega križa je s sodelovanjem vsega prebivalstva pomagala šoli do sodobne kuhinje in jedilnice

Morda sestavka z gornjim naslovom še ne bi bilo v Dolenjskem listu, če nas ne bi prejšnji teden osnovna organizacija Rdečega križa iz Pišec v brežiški občini povabila na otvoritev novo urejenih prostorov šolske kuhinje.

»Dve sto petdeset otrok imamo v šoli, prostorov za šolsko kuhinjo pa ni bilo, čeprav so nujno potrebni...« je začel tovariš **Stanko Ostrelič**, prizadevni upravitelj nastajajoče osemletke v Pišecah, lepem vinorodnem kraju v bližini Globokega. Morda bi ugibali še več let, kot delajo marsikje drugje, kako bi prišli do šolske kuhinje in obednice, če ne bi bilo v Pišecas sposobne in delavoljne osnovne organizacije RK. Ta pa se je lotila dela z izredno vnemo:

Leta 1959 so začeli domačini, člani RK in drugi vaščani s prostovoljnim delom poglabljati prej neuporabne, zanemarjene stare šolske kleti. Prvi so prišli na pomoč lovci, potem mladina, učiteljstvo, vaščani in vsak večer so kar tekmovali, kdo bo naredil več. Kmetje so prispevali precej lesa, zastonj so vozili les, pesek in gramoz. Pionirji so pogozdovali in zaslužili 54.000 dinarjev, za kar so spet kupili les. Vrednost zemeljskih del in voženj je znašala prav gotovo več kot 250 tisočakov. Leta 1960 so začeli z zidarskimi deli, po krajšem zastoju pa so v pozni jeseni dela izgotovili. Zdaj ima šola v Pišecah moderno, sodobno opremljeno šolsko kuhinjo, sobo 10 krat 6 metrov, ki bo jedilnica in hkrati po potrebi tudi družbeni prostor za vaške sestanke in družabnost. Shrambo bodo spremenili v delavnico za tehnični pouk — skratka, veliko delo je rodilo lepe uspehe. Šola in vsa njena okolica je ponosna na lepe prostore.

Že v tej zimi je bilo v novih prostorih več zdravstvenoprosvetnih tečajev; zadnji je zaključil delo v petek zvečer, ko je 34 tečajnicam predaval prof. inž. Ivo Zobec s filmom. Brez naporov novih prostorov seveda niso dobili. Javno je treba pohvaliti pridno in navse požrtvovalno delo članov RK v Pišecah, ki se niso ustrašili nobenega dela in so vztrajali do zmage. Prav tako pohvalo je treba izreči tudi predsednici RK, tovarišici **Ivanki Ostrelič**, ki je z možem vztrajala pri delu in neumorno pomagala, da so načrt uresničili. Brežiški odbor RK je prispeval za delo 30.000 dinarjev, ObLO Brežice 50 tisočakov, dobička pri veselici RK v Pišecah je bilo 22.718 din, krajevni odbor RK je primaknil 20 tisočakov, nabiralna akcija za telovadne objekte je dala 26.880 din, posamezniki so razen dela prispevali v denarju še 3.300 din. Znatno pomoč je

Neutrudna prosvetna delavca, pobudnika napredka v Pišecah: Stanko in Ivanka Ostrelič

prispeval okrajni odbor RK (670.000 din), občin. odbor RK v Brežicah pa 414.000 din. Tako je »iz malega raslo veliko« in samo vztrajnosti ter nesebični delavnosti organizatorjev dela je treba pripisati zaslugo, da imajo zdaj Pišece sodobno kuhinjsko učilnico, lepo jedilnico in stranske prostore. Šola ima tudi televizor in tako vse pogoje, da bo še zboljšala pouk.

V soboto zvečer so si nove prostore ogledali predstavniki brežiškega ObLO, organizacij, zdravstveni in prosvetni delavci in domači zastopniki krajevnega ter šolskega odbora, krajevnega urada, zadruge in Rdečega križa. Vsi so pohvalili lep uspeh organizacije RK in pišečke šole, tovariš **Molan**, predsednik šolskega odbora, pa se je posebej zahvalil za vso pomoč, s katero je bilo mogoče uresničiti dolgoletne želje Pišec.

Tg.

DPM so ustanovili v Šmarjeti

V nedeljo, 26. marca, so v Šmarjeti ustanovili Društvo prijateljev mladine. Na ustanovnem občnem zboru, ki se ga je udeležilo skoraj 100 ljudi, razen tega pa tudi nekaj gostov, se je vpisalo 59 novih članov. Med novimi člani je več mladincev, kar dokazuje, da bo delo steklo organizirano. Izvolili so upravni in nadzorni odbor, ki bo v prihodnje sklical prvo skupščino, na kateri se bodo pogovorili o določenih nalogah društva in DPM tudi registrirali. V organizacijo bodo vključili še več prebivalcev, hkrati pa se bo vsak naročil na glasilo DPM. Občani iz Šmarjete so namen in pomen te organizacije dobro razumeli, zato lahko pričakujemo, da bo delo uspešno.

D. P.

Tudi v Podgorju se rade zberejo

Podgorje obsega več zaselkov in leži pod prijazno Lisco, ki je privlačna izletniška točka, znana po vsej domovini. Tod prebivajo ljudje, ki se zares trudijo za življenjski obstoj. Zemlja je nerodovitna, lapornata, zato je pridelek bolj pičel. Ljudje so pridni, hrepenijo pa po izobrazbi in kulturi. To dokazuje dejstvo, da so vse prireditve, ki so od časa do časa v podgorski šoli, zelo dobro obiskane. Razen šolske ni nobene dvorane, kjer bi se lahko ljudje kulturno izživljali, niti ne primernega prostora za sestanke in proslave.

Pred nedavnim je prireditev za 8. marec privabila v šolo mnogo žena od blizu in daleč. Čeravno je bilo zelo slabo vreme, so kljub temu prišle in z zanimanjem poslušale upraviteljeve besede, s katerimi je obrazložil pomen ženskega praznika in roditeljskega sestanka, ki je bil hkrati.

V imenu pionirjev je učenec drugega razreda Stanko pozdravil mamice in žene, pionirke višjih razredov pa so z recitacijami izpolnile program. Potem so pionirke šopke pomladnega cvetja pripele materam, ki so bile ganjene nad tolikšno pozornostjo. Med zakusko se je razvilo prijetno razpoloženje, h kateremu so pripomogli zvoki iz radijskega sprejemnika.

Žene so ob tej priložnosti izrazile željo, da bi se večkrat sestale in se pomenile o marsičem.

Franc Pučko: 9 pravilnih za DL!

Ko smo pregledali izide nogometnih tekem pretekle nedelje, torej tistih, ki so bile na stavnem listku Sportne napovedi, smo presenečeni ugotovili, da je naš predstavnik Franc Pučko, znani novomeški športni delavec in bivši državni reprezentant v odbojki, pravilno uganil 9 rezultatov in da je le trikrat pogrešil. To je doslej največji uspeh naših predstavnikov v tekmovanju listov. Pričakovali smo, da bo ta uspeh postavil naš list na prvo mesto, toda tudi predstavniki drugih listov so bili tokrat zelo uspešni.

Vrstni red v nedeljskem kolu: Večer 10 zadetkov, Dolenjski list, Delo in Gorenjski glas 9 zadetkov, Polet in RTV 8, TT in Ljubljanski dnevnik 7 ter Celjski tednik in Slovenski Jadran 6 zadetkov.

Vrstni red po vseh kolih je naslednji:

1. Polet 59 točk, 2. Dolenjski list 58 točk, 3.–4. Večer in Gorenjski glas 56 točk, 5. Delo 54 točk, 6. RTV 52 točk, 7. Celjski tednik 51 točk, 8.–9. Ljub. dnevnik in Slov. Jadran 49 točk ter 10. TT 45 točk.

Naš predstavnik v novem kolu za nedeljo, 2. aprila, je Slavko Dokl, sodelavec našega lista in znani mladinski in telesnovzgojni funkcionar. V vsakem kolu sodeluje v Sportni napovedi, zato ima že kar precej prakse. **Njegova napoved za nedeljo, 2. aprila:**

2, 1, 2 – 1, 1, 0 – 0, 1, 1 – 0, 2, 1 (rezerve – 1, 1, 1).

Tečaj za snažilke

Okrajni zavod za napredek gospodinjstva v Novem mestu bo organiziral v aprilu tečaj za usposabljanje snažilk javnih ustanov. Teoretična in praktična snov tečaja bo obdelana v 20 urah (dvakrat na teden po 3 ure). Zavod sprejema prijave do 5. aprila, stroški tečaja pa bodo znašali 1500 dinarjev za osebo.

V nedeljo na Mirni gori

Dom na Mirni gori nad Semičem postaja čedalje priljubljenejša izletniška točka. Zadnjo nedeljo ga je obiskalo 116 gostov; od teh je bilo tri četrt obiskovalcev iz Novega mesta. Vedno več ljudi prihaja sem na izlete tudi iz Kočevja in drugih krajev. Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Novem mestu je sklenil z upravo doma pogodbo za oddih izčrpanih delavcev in delavk — zavarovancev OZSZ, ki bodo preživeli v prijaznem domu po 20 dni. Postrežba v domu je na višini, razgled z Mirne gore in počitek v njeni pečudoviti okolici pa je svojstveno doživetje, vredno majhnega truda za vzpon na »streho Bele krajine«.

Rokometaši iz Krškega zmagali v Celju

V nedeljo, 26. marca, je bil v Celju rokometni turnir, na katerem so sodelovali: Partizan iz Celja, prvak celjske rokometne podzveze ŽSD Celje in Partizan iz Vidma—Krškega. Prvo mesto so osvojili igralci iz Vidma—Krškega, Partizana iz Celja — Poluj so premali z 11:3, ŽSD Celje pa z 12:11.

V nedeljo, 2. aprila, priredi Partizan rokometni turnir, na katerem bodo razen domačega mosodelovali prvaki celjske in ljubljanske rokometne podzveze.

Niko Zibret

9. aprila: prva ocenjevalna terenska vožnja AMD v Novem mestu

Avto-moto društvo v Novem mestu bo priredilo v nedeljo, 9. aprila s startom ob 13. uri z Glavnega trga prvo letošnjo

OCENJEVALNO TERENSKO VOŽNJO

Avtomobilisti, motoristi in mopedisti, vabljeni v čimvečjem številu! Pripravljene so lepe nagrade za zmagovalce. Proga bo tekla po terenu **Novo mesto—Poganci—Ruperč vrh—Šmihel—Kandija—Gotna vas—vrh Gorjancev.** Vmes bo streljanje s puško. Vožnje se lahko udeležijo vsi lastniki motornih vozil in ljubitelji avtomoto športa.

Tudi v Črnomlju in Brežicah NOVI OBČINSKI ZVEZI

Pretekli teden so v Črnomlju in Brežicah izvedli občinski predkongresni konferenci, na katerih so razpravljali o številnih najbolj perečih problemih telesne kulture v občini, obenem pa so ustanovili nove občinske družbene organe za telesno kulturo – občinske zveze za telesno vzgojo (ObZTV).

Na konferenci v Črnomlju, kateri so razen delegatov večine telesnovzgojnih organizacij prisostvovali tudi predsednik obč. odbora SZDL tov. Štajdohar, sekretar Občinskega komiteja ZKS tov. Kočevar in predstavnika okrajne zveze, smo zvedeli marsikaj zanimivega.

Najvažnejše je to, da je telesnokulturno gibanje v zadnjih mesecih, posebno pa po lanskem »Zletu bratstva in enotnosti«, močno zaživelo in da je na novi poti. Razmere se zaradi vedno večjega razumevanja, političnih in oblastnih organov izboljšujejo; vendar pa ne manjka pomanjkljivosti, ki jih bo treba odstraniti, če hočemo, da bo telesna kultura v Beli krajini še hitreje napredovala. Osrednji problem so kadri in finančna sredstva. V celi občini so samo trije poklicni telesnovzgojni strokovnjaki, kar je občutno premalo. S pametno štipendijsko politiko občini bi ta problem lahko odstranili.

Tarnanje glede finančnih sredstev je že običajno, v bodoče pa bo položaj verjetno boljši, ker se bodo vsa sredstva iz občinskega proračuna in iz prispevkov delovnih kolektivov stekala v poseben sklad ObZTV, ki bo ta sredstva pravično razdeljevala po delu in potrebah. Sekretar obč. komiteja ZK in predstavnik SZDL sta naglasila, da bo pomoč občine v bodoče še večja, vendar pa je zmotno misliti, da bo odslej denarja v izobilju. Črnomaljska občina ni gospodarsko močna.

Pomanjkanje kadrov v brežiški občini

Tudi na občinski konferenci v Brežicah, kateri so razen delegatov telesnovzgojnih organizacij prisostvovali tudi predstavniki občine in političnih organizacij ter Okrajne zveze iz Novega mesta, so ugotovili, da je najbolj pereč problem strokovnih kadrov. V občini je 8 osnovnih šol, gimnazija in trgovska šola, imajo pa vsega skupaj le tri strokovne učitelje. Tudi pomanjkanje igrišč in zaprtih prostorov, kjer bi vadili v zimskem času, zavira napredek šolske telesne vzgoje. Poseben problem so slabi materialni pogoji šol, ki iz svojih sredstev večkrat ne morejo kupiti niti žoge, kaj šele kak dražji rekvizit. Še vedno so primeri, da pouk telesne vzgoje ni enakopraven z ostalimi predmeti in da so ga ponekod morali celo za nekaj časa ukiniti. Taki primeri se ne bi smeli dogajati.

V samih Brežicah so posebno pereč problem prostori za zimsko vadbo. Oddelki se med tednom ne morejo zvrstiti v edini telovadnici, zato nekateri vadijo celo ob nedeljah. Tudi stadion, ki še ni popolnoma dograjen, bi bilo treba redno oskrbovati, ker bo sicer propadel. Tu bi bila na mestu tudi mladinska delovna akcija, ki jo je predlagal predstavnik mladine, da bi stadion dogradili.

Med občinskimi telesnokulturnimi organizacijami je najmočnejši Partizan, organizacijsko močni pa so tudi kegljači. V zelo težkem položaju so nogometaši, ki imajo težav več kot preveč.

Po soglasnem sklepu, da ustanovijo enoten organ – Občinsko zvezo za telesno zgojo, so izvolili 15-članski odbor in za predsednico tov. Avščevo. Razen tega so izvolili delegate za okrajno konferenco in za bližnji kongres.

fm

Prizadevanje na pravem mestu

Kaj menijo v Artičah, Pohanci, Obrežu in Dečnem selu

Krajevna organizacija SZDL v Artičah je bila v brežiški občini do konca preteklega leta najmanj uspešna. Komaj 40 odstotkov volivcev je bilo včlanjenih v Socialistično zvezo. Kasneje smo se z ljudmi o njihovih težavah bolj pogovorili in poskušali reševati razne probleme. To je vplivalo, da se je članstvo kaj hitro povečalo na 70 odstotkov.

Glavno vprašanje, o katerem naj bi razpravljale organizacije SZDL v Spodnji Pohanci, Zgornjem Obrežu in v Artičah, je bila kolovozna pot med Pohanco in Obrežem. Za predvideno razširitev te poti so zlasti Pohančani takoj odstopili zemljišča. Pri tem nam je pomagala cestna uprava iz Brežic, ki je nudila buldozerje. Njeni avtomobili bodo navozili še gramoz in bo vprašanje poti rešeno.

Večjo dejavnost smo opazili tudi v Dečnem selu. Tam so že zgradili transformator, letos pa zbirajo sredstva za televizor. Problem tamkajšnjega področja je pitna voda.

Tudi dejavnost pionirjev v Artičah je vredno pohvaliti. Na šoli deluje pionirska zadruga. Lani so dobili za nagrado magnetofon, ob novoletnem praznovanju pa še televizor (dar podjetja »Vino« iz Brežic). Pionirji sadijo črni ribez. Jeseni bodo imeli že okrog 1000 drevesc. Uspešno deluje tudi fotokrožek. Letos so pri tekmovanju za najboljšo fotoreportažo, ki jo je razpisala Foto-zveza Jugoslavije, dobili prvo nagrado. Pripravljajo se še na republiško in zvezno pionirsko fotografsko razstavo.

Kaj nenavadna novost so poročila, ki jih po šolskem zvočniku vsak dan preberejo pionirji (politična, športna, gospodarska, tehnična in druga poročila).

Pionirji so tudi sodelovali pri gradnji ceste Spodnja Pohanca — Zgornji Obrež. Opravili so 620 delovnih ur. Zdaj si urejajo novo igrišče. Upajo, da bodo aprila že mogli telovaditi na njem.

Martin Zupančič

Vinica v Beli krajini

Pred kratkim je bil premeščen na novo službeno mesto šef krajevnega urada tov. **Lojze Cvitkovič**. V enem letu službovanja na Vinici si je pridobil veliko prijateljev in spoštovanje pri vseh, ki so imeli opravka na krajevnem uradu, saj je bil prijazen in vljuden do vsakogar in je vsakomur skušal pomagati. Zraven svojega poklicnega dela se je udejstvoval tudi v kulturnoprosvetnem življenju. Viničani mu želimo na novem delovnem mestu — na položaju šefa krajevnega urada v Adlešičih — čimveč uspehov in zadovoljstva v službi ljudstva.

rp.

Dobova: priprave za 1. maj

Na zadnjem sestanku krajevnega odbora SZDL v Dobovi in predstavnikov podružnic SZDL so razpravljali predvsem o bodočem delu organizacije. Sklenili so, da bodo uredili športno igrišče, popravili več potov in cest ter postavili spomenik pokojnemu Lojzetu Ureku. Pogovorili so se tudi o prireditvah, ki jih bodo organizirali v tem letu, in še posebej o praznovanju 1. maja. Zanemarili niso tudi organizacijskih vprašanj in so sklenili povečati število članov SZDL.

xxx

Na območju bivše KZ Dobova oziroma sedanjega proizvodnega področja je bilo doslej 294 članov KZ, od vseh teh pa jih bo po novih pravilih lahko včlanjenih le 37. Se pravi, da so samo ti kmetje in to taki, ki na svojih površinah uporabljajo priznana semena, zaščitna sredstva in umetna gnojila. Razen teh 37, ki so že člani zadruge, pa ima pogoje za sprejem v članstvo še 82 kmetov. Na dobovskem proizvodnem področju so doslej izpolnili približno dve tretjini kooperacijskega plana za krompir in koruzo, meditem ko so pri travnikih precej pod planom.

xxx

Domače prosvetno društvo je 25. marca organiziralo uspel večer smeha in zabave. Mladinska sekcija pripravlja Prebrisano norico, s katero bo nastopila aprila, pionirji pa pridno vadijo igrico Princeska in pastirček.

xxx

Krajevna organizacija ZROP je lani zadovoljivo delala, saj so se njeni člani redno udeleževali predavanj v Dobovi. Zdaj pa so predavanja v Brežicah in udeležba dobovskih rezervnih oficirjev in podoficirjev je pičla. Krajevna organizacija ZROP želi, da bi imeli predavanja spet v Dobovi. Razen predavanj imajo člani ZROP v načrtu tudi strelske vaje in morda tekmovanje.

xxx

Gasilci so imeli sektorsko konferenco 23. marca. Na njej so se pomenili o pripravah za tekmovanje gasilskih društev, o požarnovarnostnem tednu in o gradnji spomenika pokojnemu Lojzetu Ureku, bivšemu predsedniku občinske gasilske zveze in neutrudnemu družbenemu delavcu.

xxx

Obrat za popravilo voz bo imel kmalu dokončan 6-stanovanjski blok, ki je prislonjen na desno stran zadružnega oziroma prosvetnega doma. Na levi strani doma bo dozidala enak stanovanjski blok občina. Novi stanovanjski blok, ki bo vseljiv verjetno maja, bo veljal 21 milijonov dinarjev.

Kratke iz Žužemberka

● **Te dni so v Žužemberku** začeli kopati jarke za vodovodne cevi. Kot smo že pisali, bodo dobile vodo tudi hiše, ki so na levem bregu Krke bolj oddaljene od središča naselja. Želja prebivalcev pa je, da bi dobila pitno vodo vsaka hiša.

● **Kino dvorano preurejujejo** in bo poslej nedvomno mogoče izvesti več prireditev, tudi takih, ki jih do zdaj zaradi ovir niso mogli. Filmske predstave bodo bolj zanimive, saj bodo obiskovalci videli filme tudi na širokem platnu.

● **Pred kratkim se je začela v Žužemberku** večerna politična šola. Udeleženci se seznanjajo z najpomembnejšimi notranjepolitičnimi in zunanjepolitičnimi dogodki.

V nedeljo, 26. marca, je bil v Žužemberku sestanek, katerega so se udeležili sekretarji osnovnih organizacij ZK, predsedniki in sekretarji krajevnih organizacij SZDL ter nekateri člani upravnih odborov in zadružnih svetov v bivših zadrugah, ki spadajo sedaj pod območje KZ Žužemberk. Sestanek je vodil predsednik Občinskega odbora SZDL Tone Počrvina. Pomenili so se o izboru kandidatov in o pripravah za volitve novega zadružnega sveta. Pri predlogih so upoštevali tudi mladino in žene, ki jih je v sedanjih organih upravljanja še premalo.

SOLSKA VRTOVA NA DVORU IN V ŽUŽEMBERKU

Pomladanska dela na šolskih vrtovih na Dvoru in v Žužemberku so v polnem teku. Skrb šolskih vodstev in delo pionirjev sta očitna. Razen vrtov urejujejo pionirji tudi okolje svojih šol. **M. S.**

Tri s Senovega

Odbor Rdečega križa na Senovem je v zimskih mesecih organiziral tečaj za mladinke, katerega je obiskovalo precej deklet. Predavanja, ki so jih imeli domači zdravniki in drugi strokovnjaki, so dekletom mnogo koristila in jih seznanila z marsičem, česar še niso vedela. 19. marca je bil ta tečaj zaključen, upamo pa, da ni bil zadnji, ker si jih senovška dekleta še želijo.

Planinsko društvo BOHOR je imelo pred nedavnim redni letni občni zbor, na katerem je tovariš Javorič poročal o delu društva v pretekli sezoni ter o gradnji koče na Bohorju. Med drugim je izrekel iskreno zahvalo vsem, ki so na kakršen koli način pomagali društvu pri gradnji bohorske koče. Najzaslužnejšim članom so bile podeljene nagrade za prizadevno in uspešno delo.

Pred kratkim je na Senovem predaval tovariš Marijan Keršič-Belač. Pripovedoval nam je, kako je naša himalajska odprava zavzela Trisul 3 in Trisul 2, ter predavanje poživil z barvnimi diapozitivi. Predavanja se je udeležilo mnogo Senovčanov.

Franc Agrež

Zanimivosti iz Šentjanža

Prosvetno društvo iz Šentjanža je gostovalo z igro Muza za mansardi na Blanci. Predvideno je bilo tudi gostovanje na Studencu, ki pa je zaradi nepredvidenih ovir odpadlo.

Za 8. marec je PD priredilo večer za žene. Dramska sekcija je priredila kulturni program, zatem pa je bila zabava, na kateri je zaigral nešteto poskočnih harmonikar Lojze. Kmečke žene in dekleta so se dobro zabavale in še dolgo v noč je iz dvorane odmevala pesem. Prirediteiji so bili zadovoljni, da je uspelo pripraviti nekaj ur razvedrila našim delovnim ženam.

Predzadnjo nedeljo so članice Društva prijateljev mladine organizirale prosto zabavo, čisti dobiček pa namenile za šolske halje najpotrebnejšim otrokom. Na zabavi je bilo živahno, le škoda da je slabo vreme proti večeru pritegnilo ljudi k domači peči.

21 fantom, ki so šli te dni k vojakom, je Socialistična zveza v Šentjanžu priredila skromno zakusko, za prisrčno vzdušje pa so poskrbeli vsi povabljenci. V imenu ObLO Sevnica je fantom spregovoril tov. Povše, tov. Agreževa pa se je zahvalila vsem, ki so sodelovali v prosvetnem društvu in drugih organizacijah, posebno pa Ivanu Gorencu in Jožetu Zupanu, ki sta prejela tudi skromni darilci.

Pionirska dramska sekcija PD Šentjanž se pridno pripravlja na uprizoritev igre Jezusovi apostoli. Igrali bodo sredi aprila doma, predvideli pa so tudi gostovanja v dvoranah najbližje okolice. Delo je težko, vendar smo prepričani, da mu bodo kos, saj imajo mnogo dobre volje. —ž.

Termoelektrarna, Beograd : PARTIZAN, Senovo 0:0

Predzadnjo nedeljo sta se na igrišču senovškega Partizana srečali enajstorici Termoelektrarne iz Beograda in domačega Partizana. Po zelo lepi igri, ki sta jo pokazali obe moštvi, se je srečanje končalo brez zadetka. V prvem delu igre so gostje silovito napadali, tako da je domača obramba komaj vzdržala, po odmoru pa so domačini zaigrali z večjim poletom in so bili v drugem delu igre ves čas pred nasprotnikovimi vrati.

A. F.

Obiskali smo Globoko

● **Zbor volivcev, ki je bil** pretekli mesec v Globokem, je razpravljal o perspektivnem planu občine ter predlagal, da bi regulirali potok Gabrnico, uredili občinske poti in organizirali redno preskrbo s kruhom in mesom. Volivci so želeli, da bi v Globokem odprli vsaj eno gostilno.

● **Osnovno šolo obiskuje** 218 otrok. Za 100 din mesečno dobivajo otroci vsak dan malico. Upraviteljica šole tov. Ivanka Tolminc želi, da bi zgradili za šolo telovadnico, napeljali vodovod v šolske prostore in uredili stranišča.

● **Šolska zadruga je dosegla** že lepe uspehe. Lani so zasadili ribez na 6 do 7 arih. Uredili so toplo gredo in jo letos obnovili. Na okrajnem tekmovanju so lani dosegli drugo mesto in dobili nagrado 80.000 dinarjev. Z njo so si kupili magnetofon. Te dni bodo imeli občni zbor šolske zadruge.

● **Klubski prostor bodo uredili** v prosvetnem domu. Delavska univerza občine Brežice je v te namene že dala 300 tisoč dinarjev. S prispevki množičnih organizacij, društev in šole pa so si kupili televizijski sprejemnik, ki je trenutno v šoli.

● **Prosvetno društvo vključuje** 60 članov. Lani so naštudirali igro »Klobčič« in z njo gostovali na Bizeljskem. Pripravili so tudi silvestrovanje. Čisti dobiček so namenili za popravilo kinoaparature in za knjižnico. Moški pevski zbor je sodeloval tudi pri odkritju spomenika padlim v NOV.

● **Pionirski odred,** ki ga uspešno vodi učiteljica Hermina Hotko, se je vključil tudi v tekmovanje Jugoslovanskih pionirskih iger. V načrtu imajo obiskati posavski muzej v Brežicah in do 27. aprila uprizoriti igrico »Kraljestvo palčkov«. Na okrajno tekmovanje recitatorjev bodo poslali dva pionirja. Pionirji sodelujejo na proslavah in se vneto pripravljajo za občinsko pevsko revijo, na kateri bodo nastopili s pevskim zborom.

D. K.

TREBNJE: zadruga s 5 poslovnimi in 16 ekonomskimi enotami

Sedanja kmetijska zadruga v Trebnjem, ki je postala z združitvijo vseh prejšnjih kmetijskih zadrug v občini močna gospodarska enota, bo imela v bodoče pet poslovnih enot, razdeljenih na 16 ekonomskih enot. Vse enote bodo imele delavsko samoupravljanje, za vso zadrugo pa zadružni svet osemdesetih članov in enajstčlanski upravni odbor. V zadrugi sedaj hite z notranjo organizacijo poslovanja, s prenašanjem pristojnosti na neposredne proizvajalce in s pripravami za volitve organov upravljanja. Ker so volitve zadružnih organov važna naloga tudi v političnem pogledu, saj je od dobre kadrovske izbire odvisno uspešno delo zadruge, sta o tej nalogi razpravljala tudi sekretariat občinskega odbora SZDL in aktiv komunistov kmetijske zadruge.

Berite in razširjajte DOLENJSKI LIST!

V TEM TEDNU VAS ZANIMA

Tedenski koledar

Četrtek, 30. marca: Branimir
Petek, 31. marca: Brina
Sobota, 1. aprila: Boško
Nedelja, 2. aprila: Franc
Ponedeljek, 3. aprila: Žarko
Torek, 4. aprila: Izidor
Sreda, 5. aprila: Vincenc

KINO

Crnomelj: 31. marca in 2. aprila: ital. barv. film »Tosca«, 4. in 5. aprila: rom. film »Orel«.

Kostanjevica: 2. in 4. aprila: ameriški barv. film »Visoki jahač«, 5. aprila: madž. film »Nedeljska romanca«.

Metlika: 1. in 2. aprila: ameriški film »Herkules«, 5. aprila: amer. film »Pesem Yvo Jime«.

Mokronog: 30. marca: dom. film »Signali nad mestom«.

Novo mesto — »Krka«: od 31. marca do 3. aprila: amer. barvni film »Majory Morningstar«, od 4. do 6. aprila: sovj. barv. film »Šofer po sili«.

Novo mesto — Dom JLA: od 3. do 5. aprila: amer. barv. film »Dogodivščine Toma Sawyerja«.

Semič: 2. aprila: jap. film »Ljudje torpeda«.

Trebnje: 1. in 2. aprila: angleški barv. film »Doktor brez dela«. — Predstava v soboto ob 20., v nedeljo ob 14, 16 in 18.30.

OBVESTILA

GELÉE ROYALE-MATIČNI MLEČEK, garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod Zavoda za čebelarstvo dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri KEMOFARMACIJI v Ljubljani.

Vse zasebne obrtnike občine Novo mesto obveščamo, da bo občinska konferenca obrti 2. aprila 1961 ob 9. uri v dvorani doma JLA v Novem mestu. Vabimo k udeležbi!

— Okrajna obrtna zbornica, Novo mesto.

MELBROSIN — preparat cvetnega prahu in matičnega mlečka (GELÉE ROYALE), garantirano znanstveno stabiliziran, proizvod MELBRO—COOP (Zavod za čebelarstvo, Kalnik) dobite v vseh lekarnah. Lekarne, ki preparata še nimajo, naj ga nabavijo pri »Kemofarmaciji«.

ZAHVALE

Ob izgubi naše drage in nepozabne mame

MARIJE BARTOLJ

iz Ločne pri Novem mestu

se najiskreneje zahvaljujemo vsem, ki so ji darovali vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Posebno zahvalo pa smo dolžni podjetju »Obrtnik«, in Zdravstvenemu domu iz Novega mesta za udeležbo na pogrebu.

Žalujoča sinova Peter in Jože ter hčerki Marija in Albina.

—

Ob izgubi naše drage

HUDOKLINOVE MAME

z Gorjancev

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremili na njeni zadnji poti, posebno pa kartuziji Pleterje za številne usluge, ki so jih izkazali naši pokojnici.

Hvaležna družina Jevnik.

MALI OGLASI

ORIGINALNO GARNITURO za gumi voz proda ali zamenja za lahek gumi voz Leopold Pasar, Žužemberk 17.

PO UGODNI CENI prodam manjše posestvo s sadnim vrtom ob cesti blizu železniške postaje Tržišče. Franc Mikec, Pavlja vas, p. Tržišče.

PRODAM dobro ohranjen globok športni tapeciran otroški voziček. Antončič, Žabja vas (nova hiša), p. Novo mesto.

PRODAM dobro ohranjeno pohištvo za samsko sobo. Naslov v upravi lista. (227-61)

PRODAM PRIMO NSU 150 v odličnem stanju. Naslov v upravi lista. (225-61)

POCENI PRODAM globok otroški voziček in košek. Smihel 26.

PRODAM enostanovanjsko poslopje in 20 a zemlje. Ostalo po dogovoru. Jože Požgaj, Krška vas štev. 29.

ZA POMOČ V GOSPODINJSTVU nudim hrano in stanovanje. Naslov v upravi lista. (229-61)

PREKLICI

PREKLICUJEM izgubljeno zdravstveno izkaznico štev. 486003 in šolsko izkaznico štev. 1886-A-B kategorije, izdano v Novem mestu na naslov: Alojz Florjančič, Dol. Dobrava 12, p. Trebnje.

PREKLICUJEM govorice, ki sem jih širil zopet Marijo Zivič — Grad Brežice, ker so neresnične. **Bojan Ogrine,** Milavčeva 6, Brežice.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MEŠTO

V času od 20. do 27. marca je bilo rojenih 21 dečkov in 11 deklic.

Poročila sta se: Janez Brajdič, delavec, in Miroslava Brajdič, hči delavca, oba iz Žabjeka.

Smrti ta teden ni bilo.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Vika Mlakar iz Gor. Dol — dečka, Marija Mihalič iz Dol. Ponikev — deklico, Nada Gruden iz Slovenske vasi — deklico, Veronika Smerdu iz Vidma-Krškega — dečka, Terezija Zelinger iz Jurne vasi — deklico, Anica Košmerlj z Malega Slatnika — dečka, Tonička Fink iz Dol. Toplic — deklico, Marija Balkovec iz Drenovca — deklico, Nada Pečaver iz Metlike — deklico, Marija Rožič iz Naklega — dečka, Ana Rajer iz Dolenje vasi — dečka, Anica Novak iz Vidma-Krškega — deklico, Ivanka Janžeković iz Radovice — dečka, Martina Sporar s Hriba — dečka, Terezija Kaferle iz Žabjeka — dečka, Kristina Cvetan z Gor. Kamenc — dečka, Ana Frkolj z Dol. Gradišča — dečka, Marija Kranjc iz Hinj — dečka, Jožefa Seruga iz Zaloga — deklico, Ema Figar iz Kočevja — deklico, Štefka Burja iz Kočevja — deklico, Branka Košak iz Mokronoga — dečka, Sonja Jalovec iz Salke vasi — dečka, Regina Hudorovac iz Srednje vasi — dečka, Alojzija Lužar iz Sp. Vodal — dečka in Marija Švalj iz Orehovca — dečka.

Iz brežiške porodnišnice

Pretekli teden so v brežiški porodnišnici rodile: Olga Hosta iz Zadovinka — dečka, Štefka Godler iz Brežic — dečka, Terezija Krošelj iz Sromelj — dečka, Julijana Urek iz Mihalovca — dečka, Ivanka Bračun iz Mrčnih sel — deklico, Terezija Račič iz Cerine — dečka, Marija Kastner iz Pečic — deklico, Marta bogovič iz Arnovega sela — dečka, Marjeta Milijić iz Cateža — deklico, Jožefa Martini iz Brezovice — deklico, Anica Šicof iz Pišec — dečka, Terezija Tomše z Dobenega — dečka, Jožica Žafran iz Krškega — dečka, Smilja Mladenović iz Brežic — deklico, Marija Božič z Nemške gore — deklico, Marija Petan s Sel — dečka.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Valentin Brajdič,** delavec iz Podgore, je padel s kolesa in si poškodoval glavo. **Ludvik Arko,** skladiščnik z Dvora, se je usekal v prst leve roke. **Zofi Kafol,** gospodinja iz Gor. Zabukovja, si je v gozdu pri podiranju drevja poškodovala desno nogo. **Rade Vrlinič,** gozdarski tehnik iz Crnomlja, se je usekal v levo roko. **Marinka Kumar,** hči logarja iz Soteske, se je polila z vročim čajem. **Albina Godec,** žena delavca iz Pojnice, se je prevrnila z motorjem in si poškodovala glavo in desno nogo.

BREŽIŠKA KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v brežiški bolnišnici: **Antona Povheta,** mizarskega vajenca iz Smednika, je nekdo obstrelil v desno roko. **Viktorja Zučka,** rudarja s Senovega, sta stisnila vagončka, pri čemer mu je poškodovalo glavo. **Ivan Drnač,** delavec iz Leskovca, je padel na sekiro in si poškodoval hrbet. **Ana Sluga,** upokojenka s Ceste, si je pri padcu poškodovala glavo.

SPORED RADIO LJUBLJANA

SOBOTA — 1. aprila:

5.00—6.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 5.25—5.45 Nekaj domačih — 6.30—6.40 Reklame — 8.05 Glaba ob delu — 8.30 Violinist Ali Dermelj — pred mikrofonom — 8.55 Radijska šola za nižjo stopnjo — 9.25 Od melodije do melodije — 10.15 Boris Papandopulo: Simfonietta — 10.40 Angleščina za mladino — 10.55 Zabavni orkester RTV Beograd — 11.00 Po svetu jazza — 11.30 Pionirski tednik — 11.50 Otroci izbirajo pesmico — 12.15 Kmetijski nasveti — 12.25 Zabaven opoldanski spored — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Od vasi do vasi — 13.50 Operne arije — 14.20 Sport in športniki — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.40 S knjižnega trga — 16.00 Popevke se vrstijo — 16.25 Iz najnovejšega repertoarja Jugotona — 16.40 Mešani zbor KUD Pošta—Obrtnik iz Maribora — 17.00 Lokalni dnevnik — 17.15 Po kinu se dobimo — 18.00 Jezikovni pogovori — 18.30 Pozdrav z gora — 18.45 Okno v svet — 19.00 Obvestila, reklame in zabavna glasba — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Nekaj novih in starih domačih za sobotni večer — 20.20 Henry Cecil: Obe plati postave — 21.00 »Poslušaj in povej nam!« — 22.15 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Do polnoči v plesnem ritmu.

NEDELJA — 2. aprila:

6.00—6.30 Nedeljski jutranji pozdrav — 8.30 Veselo v novi teden — 7.35 A. Klimenti: S Kozare— poema Tomaž Zajc: Poema iz življenja partizanov — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.35 Iz albuma pesmi za otroke — 8.45 Vsak teden ob tem času — 9.45 Fran Lhotka: Jugoslovanski capriccio — 10.00 Se pomnite, tovariši... 10.30 Zabavna matineja — 11.15 Koroške narodne — 11.30 Nace Grom: Zemlja se je odpočila —12.30 Za našo vas — 13.45 Ivo Tijardović: Mala Floramy — 15.30 Kar radi poslušate — 16.00 Humoreska tega tedna — 16.20 Zabavni ansambli — 16.40 »Peli so jih mati moja« — 17.00 Melodije za nedeljsko popoldne — 17.30 Radijska igra — 18.07 Slavko Zlatić: Variacija na narodno temo za ženski komorni orkester — 18.15 Z zabavno glasbo po svetu — 18.45 Trio Bardorfer in vokalni sekstet bratov Pleško iz Škofje Loke — 19.30 Radijski dnevnik in športna poročila — 20.05 Izberite melodijo tedna! — 20.50 Hammond orgle — 21.00 Sprehodi po glasbeni galeriji — 22.15 Ples ob radijskem sprejemniku.

CERKLJE: kaj pravite!

Ljudje, ki hodijo mimo pokopališča v Cerkljah, se sprašujejo, če res ni nikogar, ki bi se zavzel za ureditev grobov, na katerih čestokrat zaradi podrte ograje gospodarijo kokoši. Na tem pokopališču leži tudi nekaj borcev, ki so za domovino darovali svoja življenja. Ali ni družba odgovorna za nego njihovih grobov?

-tom

Surovi mesar

22. marca popoldne so se poslavljali rekruti iz Loke pri Zidanem mostu. Seveda so tudi pili. Z njimi je bil Jože Lendavo iz vasi Račice, ki je zaposlen kot mesarski pomočnik v Trbovljah. Bil je precej pijan. Na sredi vasi so stali okoli vaškega bazena otroci. Ko so prišli rekruti do sredine vasi, je planil mesar med otroke, zgrabil petletno J. M. in jo vrgel preko ograje v odprt vaški bazen, ki je bil poln vode. Na otrokovo vpitje so pritekli vaščani in vlomili vrata ograje okoli bazena. Otroku je pomagal iz vode tudi sam storilec. Prestrašena otrokova mati se je zgražala nad surovinskim mesarjem, ta pa jo je, namesto da bi se ji opravičil, fizično napovedal. Kasneje je mesar napadel še starčka iz doma onemoglih, ki se je zavzel za otroka in njegovo mater. Surovinski mesar je zdaj v novomeških zaporih in čaka na sodbo. Upamo, da ga bo sodišče najstrožje obsedilo, kakor napadalci otrok; žena in starčkov tudi zaslužijo. Ostro kazen zasluži vsak, ki ogroža varnost državljanov med njihovim delom in tudi v prostem času.

V vsako hišo DOLENJSKI LIST!

Novomeška kronika

■ **Jutri, v petek, 31. marca,** bodo zbori volivcev za vse terene Novega mesta. Volivci bodo obravnavali družbeni plan in proračun za letošnje leto, razen tega pa se bodo pogovorili še o drugih perečih problemih našega mesta. Menimo, da bo udeležba dobra in razprava plodna, če bodo ljudje povedali vse, kar jih teži in zanima.

■ **Preteklo nedeljo so člani SZDL terena Kandija** prostovoljno delali za ureditev dvorane in okolja otroškega vrtca v Kandiji. Od 1500 članov SZDL se je akcije udeležilo 30 odraslih in 15 dijakov iz internata. Okrajna uprava za ceste je posodila drobilnik, prostovoljci pa so v treh izmenah (delali so od 7. ure zjutraj do 17. ure popoldne) pripravili okoli 40 kub. m gramoza za betoniranje in izvozili iz stavbe okoli 10 kub. m materiala.

■ **Mestna komunalna uprava je** že poskrbela za ureditev nasadov po mestu in marljivi vrnarji so se pri tem nemalo trudili. Žal pa otroci še niso poučeni, da se cvetoče grmičje ne sme trgati! Pred dnevi smo lahko opazili deklice, kako so, ko so šle popoldne iz šole, trgale pred Industrijo obutve rumene cvetove. Tudi za opozorilo mimoidočih se niso zmenile! Starši in šola bi morali otroke poučiti, da se to ne sme! Za barako pod okrajem pa je pravo cvetlično pokopališče. Tam niso naredili škode le otroci, ampak tudi odrasli...

■ **Pred nekaj dnevi** so v slaščičarni na začetku Ceste komandanta Staneta začeli prodajati sladoled, kljub temu da je vreme še nestalno in kaže toplomer 0 stopinj Celzija. Ker je sladoled največja vaba za otroke in vemo, da ga ližejo v vsakem vremenu, če je naprodaj, smatramo prezgodnjo prodajo za neodgovorno.

■ **Preteklo soboto in nedeljo je** bil v Novem mestu dvodnevni seminar za vodstva aktivov LMS. Udeležilo se ga je 57 mladincev in mladink, organiziral pa ga je občinski komite LMS oziroma komisija za kadrovska vprašanja. Slušatelji tega seminarja so poslušali več predavanj o kmetijstvu, perspektivnem planu, vlogi in nalogah LMS, o mladinskih delovnih brigadah, družbenem in delavskem upravljanju ter še nekatera druga. Seminar je zelo uspel in se je po vsakem predavanju razvila živahna razprava.

■ **Minuli ponedeljek** je bil novomeški živilski trg prav dobro založen. Dobiti je bilo slivovko po 600 din liter, surovo maslo po 480 din kg, jajca po 17 din, fižol po 100 din kg, kislo repo in zelje po 60 din, čebulo pa 80 din, suhe hruške po 100 din. Na merice so prodajali motovilec, regrat, solato in špinačo po 30 din. Naprodaj so bile tudi spomladanske cvetice, pletenine, lončeni izdelki in drva.

■ **Gibanje prebivalstva:** rodile so: Frančiška Mežan iz Skalickega štev. 1 — deklico, Minka Vene z Novega trga 2 — deklico in Dušanka Papič iz Zagrebške 6 — deklico. Porok in smrti ta teden v mestu ni bilo.

MLADINA TEKMUJE

Občinski komite LMS v Novem mestu je razpisal v letošnjem jubilejnem letu tekmovanje med mladinskimi aktivi. Trajalo bo od 25. marca do dneva mladosti 25. maja. Aktivi bodo tekmovali v vključevanju neorganizirane mladine v LMS in druge organizacije; v pridobivanju mladine za MDB, v ustanavljanju in seveda tudi aktivnem delu klubov mladih proizvajalcev; točkovali bodo uveljavljanje mladine v organih delavskega in družbenega upravljanja, delo mladine v zadružnih svetih in sekcijah mladih zadružnikov, ustanavljanje sekcij mladih zadružnikov, organiziranje proslav v počastitev 20. obletnice revolucije ter 1. maja in 25. maja; delo šolskih skupnosti in sekcij. Ocenjevali bodo tudi ostale dejavnosti, ki tu niso naštete, a spadajo v dejavnost mladine. Posebna komisija, ki je že sestavljena bo ocenila uspehe aktivov in določila vrstni red. Prvih 11 aktivov bo nagrajenih: najboljši bo dobil električni gramofon, vreden 15.000 din, naslednjih deset pa razne praktične nagrade v skupni vrednosti 50.000 din.

KRATKE SEVNIŠKE

Planinci PD »Lisca« so na rednem letnem občnem zboru preteklo sredo podali obračun svojega dela. V novi upravni odbor je bilo izvoljenih dokaj novih članov, delovni načrt za prihodnje obdobje pa je bogat in zahteven. Največ dela bo tudi letos pri izboljšavah postojanke, veliko skrbi pa bo novi odbor posvetil delu z mladino.

Občni zbor občinske gasilske zveze v Sevnici je bil preteklo nedeljo. Bogati obračun dela in vzgajanja novih članov gasilcev je pokazal, da je ta množična organizacija vedno bolj usposobljena za zaščito ljudskega premoženja. Tudi ostale dejavnosti so se živahno širile. Vedno večja materialna osnova daje večini društev dobre pogoje za uspešno delovanje tudi v bodoče.

Nov tečaj za fotoamaterje se je pričel prejšnji četrtek pri taborniški enoti v Sevnici. Tečaj vodi tovariš Senica in bo imel, kot kaže, veliko poslušalcev. Za opremo temnice in nabavo orodja so že obljubili pomoč tako kopitarji kot člani sami. Veliko jih ima lastne fotoaparate, tako da bo najbrž šlo brez novih nabav. Tečaj bi verjetno koristil tudi drugim ljubiteljem lepe fotografije, ki jih je vedno več.

—ok

ZAPISKI IZ DVORAN NOVOMEŠKEGA OKROŽNEGA SODIŠČA

„Snočkaj so možje se tepli..."

Ne, ne, ni pomota. Res so bili možje. Najstarejši od njih je že prekoračil šestdeseto...

»Takole je bilo: Ta dan, to je 25. aprila 1960, je bilo pri nas fluorografiranje. Ko smo bili pregledani in fluorografirani, smo stopili na kozarec vina. Par litrov smo ga res zvrnili, toliko, da smo bili dobre volje. Zvečer smo se zbrali ob cesti v domači vasi Zabukovje in zapeli. Kar dobro nam je šlo, in zato smo peli...«

Tako so za uvod povedali obtoženi. Kako pa se je stvar odvijala dalje, je mogoče le sklepati iz številnih, često povsem nasprotujočih izjav, zagovorov in pričevanj. V zadevi je namreč najprej razsojalo okrajno sodišče v Krškem, zatem pa na treh razpravah še okrožno sodišče v Novem mestu.

Pred skupino pojočih mož v Zabukovju pri Bučki se je tisti večer ustavil voz sejmarjev, ki so se vračali z Bučke proti domu v okolico Rake. »Pevci« so trdili, da so sejmarji zavozili v nje, ki so stali ob cesti, sejmarji pa so trdili, da so pevci zaprli pot, jih ustavili in vprašali po luči. Takoj nato so na mesto pevskih akordov zažvižgale late, najprej po konju, nato pa še po sejmarjih. Jože Molan, ki je dremal na otepu mrve na vozu, je dvignil v obrambo glave levo roko. Udarec z lato mu je prelomil roko v zapestju. Po večkratnem spreminjanju zagovora je končno priznal krivdo za ta udarec Franc Solce iz Zabukovja, seveda s pripovedko, da je to storil v silobranu, ker ga je Molan lovil v temi z nožem v roki. Ker ni mogel ubežati, je odtrgal preperelo lato od plotu in zamahnil nazaj. Poškodba sama je skupno z ostalimi sejmarji — razen Molana jih je bilo še pet — zanikala tak potek pretepa.

Štiri ali pet razprav je bilo zaradi tega pretepa na okrajnem in okrožnem sodišču, potov na sodišče pa še več. Zaslišane so bile številne priče, sodnik okrožnega sodišča Novo mesto je moral na kraj dogodka, da si je senat na podlagi tega ogleda lažje ustvaril zaključek o poteku pretepa. Na tretji razpravi pred senatom okrožnega sodišča v Novem mestu 17. marca 1961 je bil Franc Solce obsojen na sedem mesecev zapora in plačilo odškodnine Molanu v znesku 20.000 din. Ostali trije soudeleženci, 35-letni M. K., 45-letni J. T. in 62-letni J. K. pa so bili obsojeni vsak na tri mesece zapora, pogojno za dobo dveh let. Sodba še ni pravomočna.

Če zaračunamo vse stroške, izgubo časa in vse drugo, lahko trdimo, da je bil ta večerni promenadni koncert zabukovških mož zelo drag. Gotovo precej dražji, kot bi stal koncert vrhunskega pevskega ansambla. Glavni povzročitelj nočnega dogodka na cesti v Zabukovju 25. aprila lani, tudi tokrat ni bil obsojen. Ostal je prikrit oziroma samo omenjen v besedi: »Malo smo ga res pili...!«

29. Roparji so se vkrcali na ladjo, ki jih je pripeljala v bližnji zaliv, in odnesli pete. Potem smo se moški vrnili v krčmo. Povedal sem jim, da so odnesli tolovaji denar in da so menda hoteli najti nekaj drugega, kar sem stlačil v naprsni žep. »Če hočeš, lahko daš zavitek meni,« je dejal nadzornik, jaz pa sem ga želel izročiti doktorju. Vsi skupaj smo odšli v vas. Obiskal sem še mater, in že smo zajahali konje. Eden jezdecev me je vzel k sebi, sedel sem za njim v sedlo in odjezdili smo v dir.

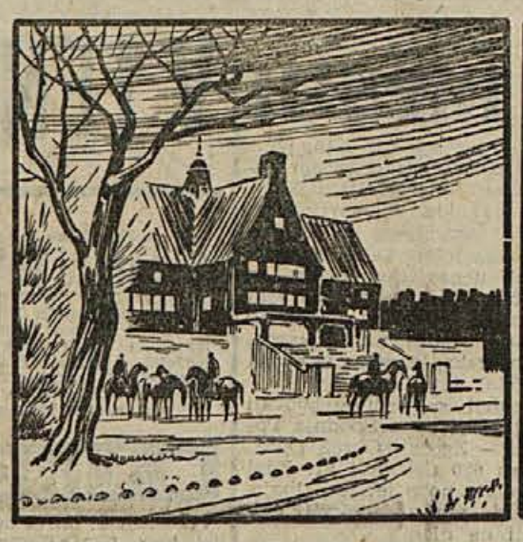

30. Zdravnika nismo našli doma, pač pa na graščini, kamor nas je napotila njegova gospodinja. Tam sta nas sprejela graščak Trelawney in doktor. »Pozdravljen, Jim,« mi je pokimal doktor, »kaj je novega?« Nadzornik se je vzravnal in povedal je vso zgodbo, kot bi se jo bil naučil na pamet. Oba veljaka sta pohvalila nadzornika, jaz pa sem moral pozvoniti, da so prinesli piva in zame posebej še kos hladne pastete. Nadzornik in njegovi možje so se morali vrniti v službo, mene pa so povabili, naj prenočim na graščini.

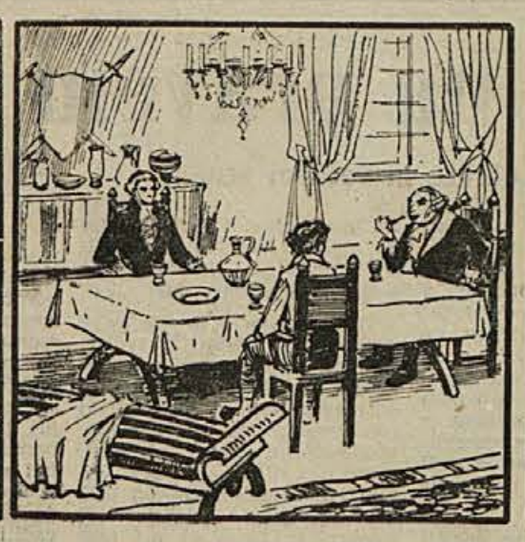

31. Pri mizi smo ostali samo doktor, graščak in moja malenkost. Pogovarjali smo se o kapitanu Flintu. »To je bil najbolj krvoločen morski ropar, kar jih je jadralo kdaj po morju,« je zaklical graščak Trelawney. »In če je kje zakopal zaklad in če bi zanj zvedel, bi najel v Bristolu ladjo. Vas, doktor, in tebe, Jim, bi vzel s seboj.« »Že prav,« je dejal doktor, »če nima Jim nič proti, odprimo sveženj!« Sveženj je bil zašit in zdravnik je moral prerezati šive. Zagledali smo knjigo in zapečaten pergament.

32. Najprej smo si ogledali knjigo, ki je bila čudno počečkana, polna računov in zapiskov. Obsegala je dobo dvajsetih let in vsote računov so se vsako leto večale. Na koncu knjige je bilo pripisano: »Bones, njegovo premoženje.« »Stvar je jasna,« je zaklical mr. Trelawney, »to je tajna trgovska knjiga tega krvoločnega lopova Bonesa, ki je bil Flintov pajdaš. Ta druščina morskih gusarjev je plenila po širnih morjih ladje in metala ujetnike ribam za hrano.« »Res je, kot pravite,« je pristavil doktor.

Srednjeveški odnosi na dalmatinskem otoku

Sele 1933, ko je bila dokončno urejena agrarna reforma, so bili prebivalci dalmatinskega otoka Molata oproščeni dajatev. Dotlej so morali lastniku otoka dajati sedmino vinogradniških in petino ostalih pridelkov.

Stiri leta kasneje so tamošnji kmetje sklenili, da bodo na originalen način ohranili spomin na srednjeveške odnose na otoku. Na zvonik cerkve so namestili uro, pod njo pa vzidali ploščo, na kateri piše: »Za božjo slavo, za ponos vasi, za pouk mladini — so v spomin na zemljiško odvezo postavili to uro« (slede podpisi kmetov).

Prvi avtobus na Lisci

Dne 12. junija 1960 je avtobus TAM, last transportnega podjetja iz Vidma-Krškega, prvi pripeljal izletnike na Lisco, prav do Tončkovega doma.

Šofer Lojze Šinkovec je povedal, da je imel avtobus prevoženih že 51.000 km in da je z njim z lahkoto prispel do vrha. Danes ima prevoženih že 87.000 km in pravi, da bi še dospel na Lisco.

JUNAK IZ LIKE

Nekako pred sedemdesetimi leti je reka izseljencev iz Like potegnila za seboj tudi komaj 10-letnega Marijana Matijevića. Doma je bil iz revne liške kamenite vasi. Kasneje je rad pripovedoval, da je njegov dom postal ves svet. Imenovali so ga »najmočnejši človek na svetu«. Preden pa si je priboril ta naziv in slavo, je moral marsikje krepko zavihati rokave in si služiti kruh. »Predori in tovarne so bili moja šola, kramp, sekira in pila pa pero in svinčnik,« se je spominjal svoje mladosti.

Ko je kot mladenič križaril po Ameriki, so mnogi v njem videli samo dobrega in nepogrešljivega delavca. Vendar se mu ni nihče rad postavil po robu. Zaslovel je kot najmočnejši človek. O njem in o njegovi moči so kmalu slišali razni menažerji. Razmišljali so, ali se ne bi dala njegova izredna moč izkoristiti kako drugače. Začeli so ga vabiti v razne športne klube. Marijan je vabilo sprejel in se uril za nastope, razen tega pa se je tudi sam pripravljal. Tedaj se je začelo: potoval je v Evropo, Afriko, Avstralijo in nastopal še po Ameriki.

Ko je nekoč zapustil gradbišče, kjer je delal skupaj z rojaki, je nekdo potožil: »Odhaja naš najmočnejši delavec.« Takrat so ga že vsi poznali. — O srečanju z nekim nemškim rokoborcem je Matijević pripovedoval:

»Ko sem delal v Nemčiji, sem nekoč zašel v cirkus, kjer je nastopal najmočnejši nemški rokoborec. Ta me je izzval in treščil sem ga na tla. V istem hipu me je že zgrabila nemška policija in me uklenila. Ko sem pretrgal lisice, so sprva vsi osupnili. Vseeno sem se znašel v zaporu. Potem so me rešili moji iz podjetja, ker niso hoteli izgubiti najmočnejšega delavca.«

Prvi javni nastop je imel v Ameriki. Predstavili so ga za Avstrijca. Matijević je v slabi angleščini odgovoril: »Jaz sem Hrvat!« Ko je nastopil, je njegova moč vsem zaprla sapo. In kaj so gledalci videli? Med prsti je vrtel »paličko«, težko 27 kg, na svoji glavi je razbijal kamenje, z roko zabijal žeblje v desko in zvijal železne palice... 1904. se je pripravljal za poseben nastop v Turčiji in nastopil še v Rusiji. Povsod je zmagoval. Tri leta kasneje so ga povabili na Reko, kjer je bil vsesokolski zlet. Za nasprotnike je dobil znane italijanske rokoborce in premagal vse po vrsti. Ko je gostoval na Madžarskem, se je seznanil z Ireno Kon in se 1914 tudi poročil. Ko je v Ameriki premagal še najboljšega tekmeca, so časopisi pisali: »Drugi Herkul«, »Moderni Samson«, »Razpolaga z močjo 20 KS«. V Saint Louisu je še posebno navdušil ameriško občinstvo: dva para konj mu nista razklenila rok. Časopisi so pisali: »Če bi Matijević živel v Stari Grčiji, bi prav gotovo zmagal na vsaki olimpiadi!« In še: »Ta človek zvija železo, za kar je potrebna moč 20 KS«. Z zobmi je takrat dvignil 50-litrski sod, poln piva, in z njim udarjal po drugem prav takem sodu.

Matijević je bil prav zares močan. Ko so ga nekoč vprašali, kako da je tak orjak, je pokazal fotografske posnetke kosti svojih rok: v rokah je imel dvojne kosti.

Matijević je nastopil čez dva tisočkrat in prav tolikokrat zmagal. Ameriški klub »Atletic Comision« ga je odlikoval z zlato medaljo. Na njej je pisalo: »Najmočnejši človek sveta«, na drugi strani pa »V spomin Marijanu Matijeviću, najmočnejšemu človeku na svetu«.

Po dolgih letih, ki jih je preživel v tujini, se je Matijević tik pred drugo svetovno vojno vrnil domov. V Županji je živel do smrti.

Med NOB ni nastopal. Šele po vojni so mogli domačini videti »junaka iz Like«. Nastopal je za vojne sirote in zbral zanje čez 2 milijona dinarjev. Za take zasluge ga je Prezidij ljudske skupščine odlikoval.

Ko je imel 73 let, je še nastopal. Tokrat je tudi iskal tekmeca. Če bi zmagal, mu je hotel podariti vsa odlikovanja in tudi dobiček od prireditve. Toda nihče se ni javil, da bi se z njim boril. Kmalu nato je zbolel. Iz Beograda so mu javili, da ga bodo upokojili, če želi, pa je odgovoril: »To mi pove, da mi bo pomagala naša socialistična domovina tudi takrat, ko ne bom mogel več nastopati... Zdaj sem še vedno sposoben.«

Njegovo pismo je prispelo v Beograd 25. oktobra 1951. Dva meseca zatem so časopisi pisali: »Umrl je Marijan Matijević — junak iz Like.«

(Po »Ličkih novinah«)

Jama pri Tobakovi hruški: zdaj že 105 metrov!

Že dve leti raziskujejo jame in brezna v Mali in Veliki gori. Teh je okrog 50. Najbolj je privlačna jama pri Tobakovi hruški v Mali gori (kraj je dobil ime po tihotapcih, ki so baje tam v davnih časih pod votlo hruško skrivali tobak). Odkrili so jo pred vojno.

Letos so najprej prišli okrog 30 metrov globoko, 12. marca so se ribniškim jamarjem pridružili še Ljubljančani, ki jih je vodil tov. Kunaver. Z zadružnim avtom so pripeljali opremo pred žrelo, ki je okrog 3 metre širok vhod v brezno. Potem so začeli raziskovati. S police v globini 50 metrov so spustili še 60 m dolgo lestev. Prvi jamar se je po njej spustil v globino 105 metrov. Od tam vodi brezno še naprej. Kam, bodo povedala prihodnja raziskovanja.

Že zdaj lahko trdimo, da je to najgloblja jama, kar so jih odkrili na Dolenjskem. Doslej je veljalo za najglobljo Puglovo brezno (105 m), Kriviška okroglica je globoka 93 m, Marjanščica 84 m in Žiglovica 74 metrov.

Strokovnjaki nekega podjetja v ameriškem mestu Mineapolisu so izdelali aparat, ki pretvarja izgovorjene besede v infrardeče žarke in jih nato oddaja. Na sliki je ročni model, ki lahko pošlje znake do šest kilometrov daleč. Večji aparati imaj radius do 35 kilometrov. Oba modela bosta najbolj uporabna v vojski in pri policiji. Pogovor lahko seveda sprejema samo tisti, ki ima ustrezen sprejemni aparat.

Anekdota o Kennedyju

Novi ameriški predsednik Kennedy ima navado, da hodi po raznih uradih predsedstva, opazuje uradnike in jih sprašuje kaj delajo. Nekega dne je dolgo opazoval mladega uradnika in ga slednjič pobaral, s čim se ukvarja. Uradnik, ki ga jezilo to predsednikovo »zasliševanje«, je odgovoril: »Pripravljam načrt, da bi pognal v zrak Belo hišo (palačo predsedstva).«

»Dobro, dobro!« mu je odgovoril Kennedy, nato pa mu poslal iz svoje pisarne listek: »Docela se strinjam z vami, samo prosim vas, prej kot boste Belo hišo pognali v zrak, me obvestite!«

Mali oglasi imajo v domačem tedniku zanesljiv uspeh — prepričajte se o tem!

»VELIKO« NAREJENEGA

»Ali ste v vašem podjetju kaj ukrenili za tehnično zaščito pri delu?«

»Seveda smo! Poglejte, v tejle omarici imamo jod, obliž in špirit!«

USPEH

»Kako pa kaj Marjanca? Dobro uspeva na fakulteti?«

»Izvrstno! Pol fakultete nori za njo.«

DOMAČA ŽARA

»Kaj pa imate v tistile krasni vazi na kaminu?«

»O, to je pepel mojega moža.«

»Pe-pel? Oprostite prosim, nisem vedel, da je umrl.«

»Saj ni umrl, samo prelen je, da bi si vzel pepelnik, pa otresa pepel s cigare kar v vazo.«

NESTRPNEŽ

»Zakaj pa vaš mož venomer pogleduje na uro?«

»Nestrpen je, pa šteje minute — septembra se bova namreč preselila v novo stanovanje.«

IZ DEŽJA POD KAP

Ankina stara mama je šla k frizerju in si dala lase na kratko postriči. Bila je vsa vesela, ko je prišla domov in ji je vnučka rekla:

»O, zdaj pa nisi več videti kot starka!«

»No, kako pa sem videti zdaj?« se je nasmehnila stara mama.

»Tako kot starec.«

MUZIKALNA DRUŽINA

»Moja žena igra klavir, hči violino, sin flavto.«

»Kaj pa vi?«

»Jaz pa poslušam in trpim!«

— Pa si vedno trdil, da ti kričači ugajajo!

— Ne, sestre pa ni doma! Šla je na poročno potovanje...

Ali poznate domače kraje?

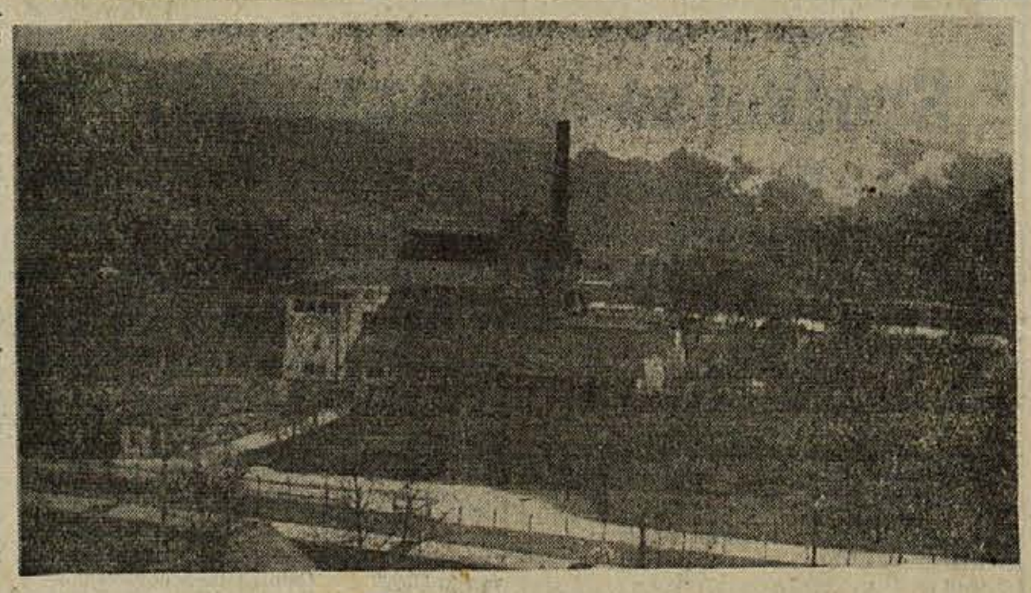

DRAGI PIONIRJI IN PIONIRKE!

Vse kaže, da je bila zadnja naloga med lažjimi — dobili smo namreč kar 126 rešitev, med katerimi je bilo le nekaj nepravilnih. Odgovoriti je bilo treba takole: 1. SEMIČ, 2. OBRAT IEV Vrtača pri Semiču; 3. s kmetijstvom in vinogradništvom. — Žreb je izžrebal tri nagrade: 1. nagrado — 1000 dinarjev, dobi: **Anton Mrvič**, Osojnik 16, p. Semič, dve knjižni nagradi pa bosta dobila po pošti: **Bojan Jakša**, 5. razred osnovne šole, Semič in **Milka Pezdirc**, 5. razred, Stražnji vrh, p. Črnomelj.

Danes objavljamo novo slikovno uganko: do torka nam odgovorite na naslednji vprašanji:

1. Kaj predstavlja slika? 2. Kaj izdelujejo v tej tovarni?

Na ovoj, v katerem boste poslali čitljivo napisano rešitev, **napišite SLIKOVNA UGANKA**. Zadnji rok za sprejemanje rešitev: torek, 4. aprila.

Iz zemlje se je počasi pokazala stranica čolna. Kopali so še eno uro. Gorčakov se je zravnal in rekel jezno:

»Dovolj je! Počivajta! Takoj morata v šotor in se naspat'. Čoln ne bo nikamor pobegnil.«

»Ne!« je rekel Saša. »Jaz bom kopal naprej.«

Gorčakov je odšel, Kolja pa je rekel Sašu: »Saša, pojdiva večerjat. Hočeš?«

»Le pojdi... pridem za tabo.«

Ko je Kolja povečerjal, je rekel Gorčakovu:

»Stric Georgij, napolnite kotliček, bom odnesel Sašu.«

»Tako!« Gorčakov je napolnil kotliček. »Na, odnesi!« Toda Kolja, naslonjen na štor, je že spal. Gorčakov ga je odnesel v šotor in se nasmejal: »Ali je vredno, da igram pestunjo? Morda je to vse zaman,« je zamrmral in odnesel Sašu večerjo.

Saša, naslonjen na kljun čolna, je tudi spal.

»No, tudi ta je omagal,« se je v sebi nasmejal Gorčakov. Odložil je kotliček in šel, da potegne dečka iz jarka. ‚Lahko bi ga odnesel v vodo, pa se sploh ne bi zbudil'.

Komaj pa je prišel do njega, je Saša spregovoril:

»Kolja, si prinesel? Usedel sem se, da se malo odpočijem.« Vtem pa je zagledal Gorčakova:

»O, to ste vi, stric Georgij!«

»Na, popij malo juhe,« mu je Gorčakov dal kotliček.

Saša je lakotno použil večerjo in spet pobral rovnico.

»Kaj pa počneš, Saša? Pojdiva spat.«

»Še malo bom kopal,« je odgovoril Saša.

Toda utrujenost ga je premagala in roke so se mu povesile.

»Pojdiva,« mu je rekel Gorčakov »Saj razumeš, da te ne morem pustiti samega tukaj. Zaspal bi in se prehladil. Jaz pa sem obljubil tvoji mami, da bom pazil nate.«

Saša je molče odšel v šotor, vzel odejo in šop sena pa zavil nazaj.

»Ne pustim te tja!« mu je Gorčakov zaprl pot. »Spat moraš v šotoru.« je rekel ves zadihan.

»Spal bom pri čolnu,« je potiho odgovoril Saša in obšel Gorčakova.

— — —

Naslednji dan so čoln odkopali. Predmeti so šli iz rok v roke. Saša je takoj vzel potni dnevnik, še Kolju ni pustil, da bi pogledal vanj.

»Najprej ga bom prebral jaz.. je potiho rekel prijatelju, ki ga je proseče gledal.

Stvari so bile slabo ohranjene, ker jih je bila zasula vlažna zemlja. Puška je bila skrivljena.

Gorčakov je čakal, kaj bo Tropininov sin sedaj ukrenil.

Saša se je odmaknil od taborišča in dolgo prebiral očetov dnevnik. Oče ni točno zapisal, kje je našel sanit, toda po neki beležki se je Saša spomnil, katerega dne je oče odkril kovinsko rudo. Na osnovi datuma v dnevniku je Saša določil kraj, kjer je oče moral biti tisti dan, in se preplašeno obrnil. Tam je že stala ograja, o kateri je Saša slišal, da jo skrbno čuvajo. Torej tam že kopljejo sanit. Saša se je zamislil.

Če bi mogel najti malo sanita, bi nemara lahko uresničil očetov sen in dobil modri žarek. V očetovi beležnici je formula Mama se je spominjala, da je oče govoril o nekakem modrem žarku, ki ga je opazil med neurjem. Kaj če bi preiskal še pečino?

Kolja je prišel k njemu in ga potiho vprašal:

»Si prebral?«

»Sem...« je zamišljeno odgovoril Saša.

»Kako je z modrim žarkom?«

»O njem ni nobene besede.«

»Nobene?«

Saša je vzdihnil in nevoščljivo pogledal Gorčakova: »Poglej, kako mu je lepo Leži na pesku in se sonči.«

»Pravi, da se že dolgočasi, ker ni več pravega dela, kar smo našli čoln,« je rekel Kolja. Nagnil se je prijatelju na uho in nadaljeval: »Veš, o čem mislim? O modrem žarku! Če bi ga našli, pravi, bi zasloveli po vsem Donbasu. Pravi, da se nekolikanj spozna v kemiji in če bi dobili košček sanita, bi poskusili... Pa v dnevniku res ničesar ne piše o sanitu? Kje ga je našel, kakšen je in podobno?«

»Niti besede, poglej,« mu je Saša dal dnevnik. »Preberi! Samo za zdaj niti besede stricu Georgiju. Midva sama bova odločila, kako in kaj!«

»Prav!« je privolil Kolja in začel prebirati dnevnik.

Saša se je kopal v reki, Gorčakov pa je kuhal ribjo juho. Sinoči so bili nalovili vel'ko rib. Kolja je bral dnevnik in se na neki strani ustavil: ‚Usnjena torba, škatlica vžigalic in pas z naboji, vse je ohranjeno je pisal Tropinin. Kaj to pomeni? Škatlica vžigalic in pas, oboje zgubljeno v pečini? Kaj pa če je v tej škatlici ali v pasu košček sanita?

Kolja je skočil na noge in pomahal Saši. Prijatelj je takoj pritekel.

»Usedi se in poslušaj,« mu je rekel Kolja in povedal o svoji domnevi.

»Hej, zarotnika!« je zaklical Gorčakov. »Dovolj sta se našepetala Saj bom še mislil, da me hočeta ubiti.«

»Kaj vam pa pade v glavo, stric Georgij?« je vznemirjeno odgovoril Kolja.« Midva se pogovarjava, kam bi potovali dalje.« je dodal in zardel spričo svoje laži

»Kamor nas bodo oči nesle, tja bomo šli,« je veselo odgovoril Gorčakov. »Hajdi, pojdimo do mesta, od koder se je bil očka spustil sem.«